

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ

ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΟΧΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΥΜΒΑΣΗ

**ΠΑΡΟΧΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ:
ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
INTERREG IPA III «ΕΛΛΑΔΑ - ΑΛΒΑΝΙΑ 2021-2027»**

Interreg - IPA CBC
Greece - Albania

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ:

**«Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας
INTERREG IPA III- Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

ΕΕΟ GROUP Α.Ε.

Μαυροκορδάτου 1-3, 10648 Αθήνα

Τηλ.: +30-210-9769560

Fax: +30-210-9705762

E-mail: info@eegroup.gr

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

**ΗΜΕΡΟ
ΜΗΝΙΑ**

**ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΕΚΘΕΣΗΣ/ΜΕΛΕΤΗΣ**

"ΕΕΟ GROUP Α.Ε."
ΕΕΟ GROUP ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ 1 - 3, ΑΘΗΝΑ
ΑΡ.Μ.Α.Β. 26750115/92/366
ΑΦΜ: 094354412 ΔΟΥ: ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡ.Γ.Ε.ΜΗ. 1489501000

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
2022

2ο Παραδοτέο
ΣΠΕ - Έκδοση 3.0

Ι. ΦΡΑΝΤΖΗΛΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Π.Ε.
ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Α. ΖΙΝΝΗ 100, ΑΘΗΝΑ 117 41
ΑΦΜ: 09564003 ΔΟΥ: Ε' ΑΘΗΝΩΝ
ΤΗΛ.: 210 96 41 853 FAX: 210 96 13 442

**ANGELIKI
BOUZIANI**

Digitally signed by
ANGELIKI
BOUZIANI
Date: 2022.03.03
11:28:41 +02'00'

Η παρούσα Έκθεση Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG VI- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027, συντάσσεται στο πλαίσιο του έργου «Τεχνική Συμβουλευτική Υποστήριξη: Έκθεση για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027». Η Διαχειριστική Αρχή των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ανέθεσε το έργο αυτό στην ανεξάρτητη εταιρεία συμβούλων EEO GROUP, βάσει της σύμβασης που υπογράφηκε κι από τους δυο στις 12 Οκτωβρίου 2021.

ΈΡΓΟ

Τίτλος:	Τεχνική Συμβουλευτική Υποστήριξη: Έκθεση για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027
Τίτλος Παραδοτέου:	2ο Παραδοτέο: Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) του « Προγράμματος Συνεργασίας-Α Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027 », όπως προσαρμόστηκε από την ελληνική νομοθεσία, και συγκεκριμένα από την Κοινή Υπουργική Απόφαση ΚΥΑ 107017/2006.
Έκδοση	3.0
Ημερομηνία παράδοσης:	7/1/2022
Αποδέκτης:	Παρακολούθηση έργου και επιτροπή παραλαβής

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Έκδοση	Ημερομηνία	Αιτία αλλαγών	Σελίδες προς αντικατάσταση
1.0	15/ 12/ 2021	Πρώτη υποβολή	
2.0	22/ 12/ 2021	Δεύτερη υποβολή	1,3,10,14,18,21,23,28, 34,35,52,74
3.0	7/1/2022	Τρίτη υποβολή	11,31,54,69,71

Περιεχόμενα

1	ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
1.1	Η διαδικασία της ΣΠΕ	1
1.2	Σκοποί και Στόχοι του προγράμματος 1	
1.3	Περιγραφή του προγράμματος	2
1.4	Εναλλακτικές	5
1.5	Περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος.....	5
1.6	Εκτίμηση, Αξιολόγηση και Διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος	7
1.7	Η αρχή της «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)».....	8
1.8	Μέτρα αντιμετώπισης	9
1.9	Σύστημα Παρακολούθησης	11
2	ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	12
2.1	Το θέμα της ΣΠΕ.....	12
2.2	Η αναθέτουσα αρχή	12
2.3	Οι αναθέτοντες φορείς	13
2.3.1	Ομάδα έργου	13
3	Σκοποί και Στόχοι του προγράμματος	14
3.1	Σκοποί και στόχοι του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG ΕΛΛΑΔΑ-ΙΤΑΛΙΑ 2021-2027	14
3.2	Θεσμικό πλαίσιο και περιβαλλοντικοί στόχοι	15
3.3	Σχέση με άλλα προγράμματα.....	18
4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	20
4.1	Χάρτης της Περιοχής του Προγράμματος	20
4.2	Στρατηγική του Προγράμματος.....	21
4.3	Προτεραιότητες.....	22
4.3.1	Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποστήριξη της μετάβασης προς πιο πράσινες και ανθεκτικές διασυνοριακές περιοχές.....	22
4.3.2	Άξονας Προτεραιότητας 2: Βελτίωση προσβασιμότητας στην διασυνοριακή περιοχή.....	24
4.3.3	Άξονας Προτεραιότητας 3: Ενίσχυση βιώσιμης διασυνοριακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.....	25

5	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ.....	28
5.1	Μηδενική λύση (do nothing scenario).....	28
5.2	Προταθείσα εναλλακτική λύση: Προετοιμασία του Αναπτυξιακού Προγράμματος για την Περίοδο 2021-2027 με βάση έναν Κεντρικό Στρατηγικό Σχεδιασμό (Προγραμματισμένη Ανάπτυξη)..	29
6	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	30
6.1	Αβιοτικό περιβάλλον	30
6.1.1	Ατμοσφαιρικό περιβάλλον.....	30
6.1.2	Κλίμα	30
6.1.3	Υδάτινοι πόροι.....	31
6.1.4	Μορφολογία – Έδαφος.....	32
6.2	Βιοποικιλότητα – χλωρίδα - πανίδα.....	33
6.2.1	Προστατευόμενες περιοχές	33
6.3	Πληθυσμός – δημογραφικά στοιχεία - οικονομία.....	36
6.3.1	Πληθυσμός.....	36
6.3.2	Δημογραφία	36
6.3.3	Οικονομία	36
6.4	Περιβαλλοντική υποδομή	37
6.4.1	Διαχείριση λυμάτων.....	37
6.4.2	Ενέργεια – Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.....	38
6.4.3	Προσβασιμότητα και μεταφορές.....	38
6.4.4	Υπηρεσίες υγείας.....	39
6.4.5	Πολιτιστική κληρονομιά.....	39
7	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	41
7.1	Εισαγωγή.....	41
7.2	Μεθοδολογία	41
7.3	Αρχή Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης (DNSH)	45
7.4	Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	47
8	ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ.....	57
8.1	ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ	57

8.2	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	59
8.3	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΣΠΕ.....	63
9	ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	63
10	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΠΕ.....	64
11	ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ	65
12	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	66
13	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	67
13.1	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67
13.2	ΧΑΡΤΕΣ	69

Πίνακες

<i>Πίνακας 1-1: Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg IPA III CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2017</i>	
<i>Πίνακας 6-1: Ποταμοί και λίμνες της ελληνικής επιλέξιμης περιοχής.....</i>	<i>31</i>
<i>Πίνακας 7-1: Σύμβολα Αξιολόγησης Αντίκτυπου</i>	<i>44</i>
<i>Πίνακας 7-2: Περιβαλλοντική Εκτίμηση του Προγράμματος βάσει των στόχων της αρχής «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»</i>	<i>45</i>
<i>Πίνακας 7-4: Περιβαλλοντική Εκτίμηση του ΣΠ2</i>	<i>48</i>
<i>Πίνακας 7-5: Περιβαλλοντική Εκτίμηση του ΣΠ3</i>	<i>51</i>
<i>Πίνακας 7-6: Περιβαλλοντική Εκτίμηση του ΣΠ4</i>	<i>54</i>
<i>Πίνακας 8-1 Προτεινόμενα μέτρα για τον μετριασμό του περιβαλλοντικού αντίκτυπου</i>	<i>58</i>
<i>Πίνακας 8-2 Δείκτες Παρακολούθησης.....</i>	<i>61</i>

Εικόνες

<i>Εικόνα 4-1: Χάρτης της Περιοχής του Προγράμματος 20</i>	
<i>Εικόνα 6-1: Περιοχές NATURA 2000 στην επιλέξιμη περιοχή (Πηγή: Δίκτυο Natura).....</i>	<i>34</i>

Ακρωνύμια

ΤΣ ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ

ΠΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

ΠΔΠ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΟΠ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΤΘΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΕΚ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΕΤΠΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΚΤ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΔΕΤ ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

ΕΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

EUSAIR EU ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

ΑΕΠ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ

ΑτΘ ΑΕΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

ΕΛ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΒΑΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

ΤΠΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΔΕΔΦ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΚΥΑ ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΜΕΠ ΜΙΚΤΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΜΕΔ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

ΜΙΒΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

ΟΠΘΣ ΟΔΗΓΙΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΕΑΚ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ,
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΕΣΠΑ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΕΠ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΡΑΦ ΔΡΑΣΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟ NATURA 2000
ΚΚΑΕΠ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ
ΠΔ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Ε&Α ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ε&Κ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΡΑΕ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΠΑΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΑΠΕ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
RIS ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΕΞΥΠΝΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
ΕΖΔ ΕΙΔΙΚΗ ΖΩΝΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ
ΕΖΔ ΕΙΔΙΚΗ ΖΩΝΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ
ΤΚΣ ΤΟΠΟΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ
ΕΣ ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
ΣΠΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ
ΜΜΕ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΖΕΠ ΖΩΝΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΕΔ-Ε ΔΙΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΔΕΔ-Μ ΔΙΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
UN2030 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟ 2030
UNEP ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
UNFCCC ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα Έκθεση Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG VI-A Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027, συντάσσεται στο πλαίσιο του έργου «Τεχνική Συμβουλευτική Υποστήριξη: Έκθεση για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG VI-A Ελλάδα – Αλβανία 2021-2027» και είναι σύμφωνη με το περιεχόμενο της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ για την περιβαλλοντική αξιολόγηση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων. Η Διαχειριστική Αρχή των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ανέθεσε το έργο αυτό στην ανεξάρτητη εταιρεία συμβούλων ΕΕΟ GROUP.

Στόχος αυτής της έκθεσης είναι να διασφαλίσει ότι το νέο πρόγραμμα θα συμβάλει θετικά στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, υποστηρίζοντας τους στόχους τόσο του κράτους μέλους όσο και της χώρας του IPA (Αλβανία) καθώς και τους στόχους του ΟΗΕ για βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο συνολικός στόχος της ΣΠΕ, που συντάσσεται για το Πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 διαμορφώνεται από τις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές:

- τον καθορισμό περιβαλλοντικών παραμέτρων βάσει των οποίων θα λειτουργεί το πρόγραμμα.
- τον εντοπισμό, την περιγραφή και την αξιολόγηση των πιθανών σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκύπτουν από την εφαρμογή του προγράμματος.
- εύλογες εναλλακτικές λύσεις.

1.1 Η διαδικασία της ΣΠΕ

Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) είναι μια εκ των προτέρων αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG IPA III-Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027. Η διαδικασία ΣΟΕ περιλαμβάνει την κατάρτιση της Έκθεσης Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (Έκθεση ΣΠΕ), την υποβολή της, τη διαβούλευση με τις αρχές (οι οποίες λόγω των ειδικών περιβαλλοντικών τους αρμοδιοτήτων είναι πιθανό να ενδιαφέρονται για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προγράμματος) και το κοινό, την έγκρισή της από τις εθνικές αρχές (αφού ληφθούν υπόψη η περιβαλλοντική έκθεση και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης) και η θέσπιση συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης κατά την υλοποίηση του προγράμματος. Πρόκειται για μια αυτόνομη διαδικασία σε σχέση με τη διαδικασία σχεδιασμού του προγράμματος και εκτελείται παράλληλα, ως υποχρεωτικό στάδιο, σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ.

1.2 Σκοποί και Στόχοι του προγράμματος

Το Πρόγραμμα Interreg IPA III CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 στοχεύει στην υποστήριξη των διασυνοριακών περιοχών της Ελλάδας και της Αλβανίας για να επιτύχουν μια ομαλή και ολοκληρωμένη μετάβαση προς την ανάπτυξη πιο βιώσιμων οικονομιών που μπορούν να ξεπεράσουν τις ανισότητες και να δημιουργήσουν μια καλύτερη διασυνοριακή διακυβέρνηση .

1

Στη νέα αυτή δεκαετία, η ΕΕ θέτει νέους στόχους και μέσα προκειμένου να θέσει τα θεμέλια για μια πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο ανθεκτική Ευρώπη. Η ανάκαμψη και η μετάβαση είναι οι νέες έννοιες που επικρατούν στον προγραμματισμό και την προετοιμασία της περιόδου 2021-2027, καθώς η ΕΕ επιθυμεί να ενισχύσει τις δομές της και την οικονομική, κοινωνική και εδαφική ανθεκτικότητά της μετά τη ζημιά στην ανάπτυξη, τις κοινωνίες και τις επιχειρήσεις που προκλήθηκαν από την πανδημία του κορωνοϊού. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να προσφέρει αποτελέσματα μέσω πολλών στρατηγικών που εστιάζουν α) στην ψηφιακή τεχνολογία, β) στη βιώσιμη ανάπτυξη, γ) στην πράσινη οικονομία και δ) στην έρευνα και την καινοτομία.

1.3 Περιγραφή του προγράμματος

Για την επίτευξη των στόχων, το πρόγραμμα επέλεξε να πραγματοποιήσει παρεμβάσεις σε τρεις Προτεραιότητες, με τρεις Στόχους Πολιτικής (ΣΠ):

ΣΠ2 Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα με την προώθηση της μετάβασης στην καθαρή και δίκαιη ενέργεια, τις πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή του κλίματος και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

ΣΠ3 Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα

ΣΠ4 Μια πιο Κοινωνική Ευρώπη, που υλοποιεί τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και υποστηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη

Για κάθε στόχο πολιτικής, επιλέγονται ένας ή περισσότεροι Ειδικοί Στόχοι (ΕΣ) που συμβάλλουν πιο αποτελεσματικά στην επίτευξη του δηλωμένου στόχου και βασίζονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες της επιλέξιμης περιοχής. Οι Προτεραιότητες, οι Στόχοι Πολιτικής και οι Ειδικοί Στόχοι παρατίθενται σε μορφή πίνακα στον ακόλουθο Πίνακα 1.1.

**Πίνακας 1-1: Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg
Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027**

Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποστήριξη της μετάβασης σε πιο πράσινες και πιο ανθεκτικές διασυνοριακές περιφέρειες				Άξονας Προτεραιότητας 2: Βελτίωση της προσβασιμότητας στη διασυνοριακή περιοχή	Άξονας Προτεραιότητας 3: Προώθηση της βιώσιμης διασυνοριακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης	
ΣΠ2 Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα με την προώθηση της μετάβασης στην καθαρή και δίκαιη ενέργεια, τις πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή του κλίματος και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.				ΣΠ3 Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα	ΣΠ4 Μια πιο Κοινωνική Ευρώπη, που υλοποιεί τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και υποστηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	
ΕΣ 1.1: Ενίσχυση Βιοποικιλότητας green infrastructure	ΕΣ 1.2: Προώθηση Κλιματική Αλλαγή adaptation and disaster risk	ΕΣ 1.3: Προώθηση Πρόσβαση water and sustainable	ΕΣ 1.4: Προώθηση στη transition to a	ΕΣ 2.1: Ανάπτυξη και Ενίσχυση βιώσιμης, Ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, έξυπνη and intermodal national, regional and local mobility,	ΕΣ 3.1: Ενίσχυση της role of culture and sustainable tourism in	ΕΣ 3.2: διασφάλιση ίσης πρόσβασης στην περίθαλψη care and fostering resilience of health systems, including

2ο ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

in the urban environment and reducing pollution	prevention, resilience taking into account eco-system based approaches	water management	circular and resource efficient οικονομία	including improved access to TEN-T and cross-border mobility.	economic development, social inclusion and social innovation.	primary care and promoting the transition from institutional to family and community based care.
---	--	------------------	---	---	---	--

Συνολικά, τα **αναμενόμενα αποτελέσματα** του προγράμματος είναι (μη εξαντλητική λίστα):

- Επενδύσεις για την προστασία και την ενίσχυση των φυσικών πόρων, των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης του υπεύθυνου τουρισμού και του οικοτουρισμού.
- Προώθηση της χρήσης τεχνολογιών για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος.
- Δράσεις αποκατάστασης, προστασίας και αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών προστατευόμενων περιοχών (π.χ. περιοχές Natura), με επίκεντρο τα απειλούμενα είδη.
- Επενδύσεις για την προώθηση πράσινων υποδομών κυρίως σε αστικές περιοχές (πράσινοι δρόμοι, συστήματα ανακύκλωσης, προσβασιμότητα στη φύση, μείωση κινδύνων πλημμύρας, φυσική ψύξη κτιρίων, δεξαμενές, βαρέλια συγκέντρωσης όμβριων υδάτων κ.λπ.) και αποκατάσταση περιοχών σε βιομηχανική μετάβαση.
- Πιλοτικές δράσεις για τη δοκιμή πιθανών λύσεων στη συλλογή και παρακολούθηση διασυννοριακών δεδομένων βιοποικιλότητας και απειλών για τους φυσικούς πόρους.
- Επενδύσεις στην ανάπτυξη μηχανισμών και εργαλείων για την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα, π.χ. πυρκαγιές, καταιγίδες, ξηρασία.
- Επενδύσεις στην ανάπτυξη μηχανισμών και εργαλείων για την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων που δεν σχετίζονται με το κλίμα (π.χ. σεισμοί) και κινδύνων που συνδέονται με ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ. τεχνολογικά ατυχήματα).
- Αύξηση της θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας των τοπικών κοινωνιών με σκοπό την ενίσχυση της υλοποίησης υποδομών καθαρής ενέργειας.
- Ανάπτυξη υποδομών σε αγροτικές περιοχές, καθώς και στα Ιόνια Νησιά για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων και την αποτελεσματική κάλυψη των υπηρεσιών ύδρευσης για τις τοπικές κοινωνίες.
- Προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης των υδάτινων πόρων από τους πολίτες, τη βιομηχανία και τη γεωργία, καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου του νερού, προωθώντας την εξοικονόμηση και επαναχρησιμοποίηση του νερού, τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού σε όλους τους τομείς, καθώς και μέτρα που βασίζονται στο οικοσύστημα.
- Μικρής κλίμακας επενδύσεις σε συστήματα επεξεργασίας λυμάτων που βασίζονται σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες.
- Ευαισθητοποίηση σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση του νερού και την αντιμετώπιση της λειψυδρίας στις διασυννοριακές περιοχές.
- Σχεδιασμός, κατασκευή και αποκατάσταση συννοριακών σημείων διέλευσης. σχεδιασμός, κατασκευή και αποκατάσταση οδικού δικτύου.
- Βελτίωση και επέκταση οδικών υποδομών: μελέτες σχετικά με την οδική κυκλοφορία, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, μελέτες συνδεσιμότητας/κινητικότητας για την κατανόηση των ροών εμπορευμάτων και επιβατών, μετακινήσεις κ.λπ.

- Υποστήριξη έξυπνων συστημάτων μεταφορών και εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα των μεταφορών και της ροής ανθρώπων
- Παρακολούθηση των εκπομπών από μεταφορικές δραστηριότητες, όπως η ναυτιλία και ο αντίκτυπος στις πόλεις λιμάνια και άλλες παράκτιες περιοχές.
- Ανακατασκευή αγροτικών και περιαστικών δρόμων στη διασυνοριακή περιοχή (ανοικοδόμηση, ανάπλαση, ευθυγράμμιση κ.λπ.).

1.4 Εναλλακτικές

Παρουσιάζονται και αξιολογούνται ρεαλιστικές εναλλακτικές λύσεις ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη.

Η επιλογή της προτεινόμενης εναλλακτικής λύσης γίνεται με βάση τα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια προς την κατεύθυνση των αρχών της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η αιτιολόγηση της επιλογής παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 5 της παρούσας έκθεσης. Σύμφωνα με την Οδηγία ΣΠΕ 2001/42/ΕΚ, οι εναλλακτικές θα πρέπει να είναι ρεαλιστικές, δηλαδή να είναι εφικτές και επιλέξιμες με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα και τους κανονισμούς του πλαισίου του προγράμματος.

Οι εναλλακτικές που παρουσιάζονται είναι:

- Μηδενική εναλλακτική λύση ή σενάριο «απραξίας», στο οποίο εξετάζεται η μη υλοποίηση του προγράμματος που συνιστά την υπόθεση μηδενικής εναλλακτικής.
- Προταθείσα εναλλακτική, η οποία πληροί καλύτερα τις απαιτήσεις που συνιστούν την προτεινόμενη λύση.

1.5 Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος

Η Περιοχή Προγράμματος εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή της Αδριατικής-Ιονίου, που εκτείνεται από τα Επτάνησα στην Ελλάδα μέχρι τις ακτές της Περιφέρειας Φιερ στην Αλβανία. Στην ηπειρωτική Ελλάδα, η περιοχή του Προγράμματος περιλαμβάνει ολόκληρη την Περιφέρεια Ηπείρου και την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, συμπεριλαμβανομένων των χερσαίων συνόρων με την Αλβανία, από το Μαυρομάτι-Qafë Botë έως την Κρυσταλλοπηγή-Karshiticë, ενώ το νησιωτικό τμήμα περιλαμβάνει την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. (4 περιφερειακές ενότητες). Η Αλβανική Περιοχή Προγράμματος στη δυτική πλευρά εκτείνεται από την Περιφέρεια Αυλώνας μέχρι την Περιφέρεια Φιερ και στην ανατολική πλευρά από την Περιφέρεια Αργυροκάστρου μέχρι τις Περιφέρειες Berat και Korçë. Οι επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος στην Αλβανία περιλαμβάνουν: την Περιφέρεια Berat, την Περιφέρεια Αργυροκάστρου, την Περιφέρεια Κορυτσάς, την Περιφέρεια Αυλώνας και την Περιφέρεια Φιερ.

Η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή καλύπτει έκταση 33.932 km² (20.961 km² για τη διασυνοριακή περιοχή της Ελλάδας και 12.971 km² για τη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας), με συνολικό πληθυσμό 1.801.496 κατοίκους (936.4701 κάτοικοι στην ελληνική διασυνοριακή περιοχή περιοχή και 865.0262 κάτοικοι στη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας). Η περιοχή του Προγράμματος συνδυάζει μια μεγάλη ποικιλία από γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά. Κύρια χαρακτηριστικά είναι οι εκτεταμένες ακτές, που φτάνουν από τη βόρεια πλευρά του Φιέρ έως τα νότια της Περιφερειακής Ενότητας Πρέβεζας, τη νησιωτική περιοχή των νησιών του Ιονίου και τις ορεινές περιοχές στην ηπειρωτική χώρα της διασυνοριακής περιοχής.

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η διασυνοριακή επιλέξιμη περιοχή τα τελευταία χρόνια έχει δεχτεί υψηλό επίπεδο εισροής μεταναστών και προσφύγων. Αύξηση καταγράφεται από το 2017 στον αριθμό των μεταναστών στην Αλβανία. Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα γνώρισε εντατικοποίηση των μεταναστευτικών εισροών το 2019. Η διασυνοριακή συνεργασία θα μπορούσε να θέσει αντίστοιχες προτεραιότητες και μέτρα για τη διαχείριση των συνοριακών διελεύσεων, της κινητικότητας και της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας

Στοιχεία Απογραφής του 2011. <https://www.statistics.gr/>
2 Data of 2020 by <http://www.instat.gov.al/>

των μεταναστών και των προσφύγων, καθώς και τη δημιουργία δικτύου ασφαλείας για την εξασφάλιση των βασικών συνθηκών διαβίωσης. Η διασυνοριακή συνεργασία μπορεί να συμβάλει στην υιοθέτηση μέτρων για την αντιμετώπιση των αναγκών των προσφύγων π.χ. της βιώσιμης στέγασης σε καταφύγια ή της υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης και ενός συστήματος κηδεμονίας για ασυνόδευτους ανηλίκους.

Ένα από τα πιο ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της περιοχής του διασυνοριακού προγράμματος είναι το περιβάλλον και οι μοναδικοί φυσικοί πόροι της. Η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή συνδυάζει μια ποικιλία γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών: ψηλά βουνά, κυματοειδείς λόφους και μικρές πεδιάδες, μεγάλη ακτογραμμή, μεγάλο αριθμό νησιών (μικρών και μεγάλων), ποταμούς, λίμνες και λιμνοθάλασσες.

Στη διασυνοριακή περιοχή περιλαμβάνονται προστατευόμενες περιοχές διεθνούς ενδιαφέροντος που απαιτούν ολοκληρωμένες και συντονισμένες ενέργειες για τη διατήρηση και αξιοποίησή τους. Η λίμνη της Μεγάλης Πρέσπας με επιφάνεια 281,7 km² είναι μοιρασμένη μεταξύ της Αλβανίας, της Ελλάδας και της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, ενώ η μικρή λίμνη της Πρέσπας με επιφάνεια 48,41 km² είναι μοιρασμένη μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας. Ο ποταμός Αώος, γνωστός και ως Vjosa (και ο παραπόταμός του Δρίνος), που πηγάζει από την οροσειρά της Βόρειας Πίνδου, διασχίζει το ελληνικό και το αλβανικό έδαφος και τελικά εκβάλλει στην Αδριατική Θάλασσα, βόρεια της πόλης του Αυλώνα. Τοποθεσίες διεθνούς ενδιαφέροντος περιλαμβάνουν τη Λίμνη Μικρή Πρέσπα στην Ελλάδα, η οποία αποτελεί μέρος του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών, το Εθνικό Πάρκο Βουθρωτού και το Εθνικό Πάρκο της Λιμνοθάλασσας Καραβάστα στην Αλβανία (όλα προστατεύονται από τη σύμβαση Ραμσάρ). Στη Δυτική Μακεδονία βρίσκονται 18 προστατευόμενες περιοχές. Οι Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων και της Ηπείρου χαρακτηρίζονται επίσης από πλούσια βιοποικιλότητα. Στα νησιά του Ιονίου υπάρχουν 22 περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000, ενώ στην Ήπειρο, 27. Η μεγαλύτερη πίεση σε αυτές τις περιοχές προκαλείται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και την κλιματική αλλαγή. Τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη μετατρέπονται επίσης σε σοβαρό πρόβλημα στις διασυνοριακές περιοχές, καθώς αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους άμεσους παράγοντες απώλειας βιοποικιλότητας και αλλαγών των οικοσυστημάτων και αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για εύθραυστα οικοσυστήματα όπως τα νησιά. Η Αλβανία θεωρείται hotspot βιοποικιλότητας στην Ευρώπη. Για την προστασία της σημαντικής βιοποικιλότητας και των πολύτιμων φυσικών πόρων, η κυβέρνηση έχει θέσει υπό καθεστώς προστασίας περίπου το 18% της επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων 58 προστατευόμενων περιοχών που καλύπτουν μια σειρά από κατηγορίες στο πλαίσιο της IUCN – Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης. Στην περιοχή του Προγράμματος, 31 περιοχές έχουν πιστοποιηθεί ως προστατευόμενες, συμπεριλαμβανομένων των Εθνικών Πάρκων και Μνημείων, των υγροτόπων Ραμσάρ και των προστατευόμενων τοπίων. Οι διασυνοριακές λίμνες, όπως αυτή της Οχρίδας και της Πρέσπας, αντιπροσωπεύουν τα σημεία ανταλλαγής της χλωρίδας και της πανίδας με τις γειτονικές χώρες. Ο μεγάλος αριθμός υποενδημικών ειδών που σχετίζονται με την Ελλάδα και τα θαλάσσια ενδημικά είδη στην Αδριατική Θάλασσα υπογραμμίζουν τη σημασία της Αλβανίας όσον αφορά την προστασία της βιολογικής ποικιλότητας στις περιοχές των Βαλκανίων και της Μεσογείου. Στην Αλβανία ο αριθμός των τουριστών στις Προστατευόμενες Περιοχές αυξήθηκε κατά 30%

3 Ο αντίκτυπος του COVID-19 στα Δυτικά Βαλκάνια. Ας δούμε, πώς η πανδημία επηρέασε τους ΣΒΑ στην Αλβανία. Ο Erik Gjermeni και ο Alban Lika σε συνεργασία με το Αλβανικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INSTAT) στο πλαίσιο ενός έργου που υποστηρίζεται από την Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών.

για την Ευρώπη (UNECE) και το Γραφείο του Μόνιμου Συντονιστή των Ηνωμένων Εθνών στην Αλβανία

4 Στρατηγική και σχέδιο δράσης διασυνοριακής συνεργασίας - Αλβανία.

το 2019 (916.660 επισκέπτες) σε σύγκριση με το 2018 δημιουργώντας την ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις σε υποδομές ανθρώπινες και φιλικές προς το περιβάλλον καθώς και επιβολή περιβαλλοντικών κανονισμών.

1.6 Εκτίμηση, Αξιολόγηση και Διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων βασίζεται στις περιβαλλοντικές παραμέτρους που προτείνονται μέσω της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπως προσαρμόστηκε με την ΚΥΑ 107017/2006 της Ελληνικής Νομοθεσίας, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων στο περιβάλλον. Μέσα από την εξέταση αυτή εντοπίζονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται όλες οι πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν κατά την υλοποίηση του προγράμματος. Η σωστή επιλογή αυτών των παραμέτρων είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση να είναι ουσιαστική.

Οι παράμετροι που έχουν επιλεγεί είναι οι εξής:

1. Βιοποικιλότητα
2. Πληθυσμός- Ανθρώπινη υγεία
3. Έδαφος
4. Νερό
5. Αέρας, Κλιματικοί παράγοντες και κλιματική αλλαγή
6. Υποδομή
7. Πολιτιστική κληρονομιά
8. Τοπίο
9. Θόρυβος
10. Βιώσιμη ανάπτυξη
11. Αλληλεξάρτηση

Η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων γίνεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία των κατευθυντήριων ερωτήσεων. Σύμφωνα με αυτή τη μεθοδολογία, διαμορφώνεται ένα δίκτυο ερωτήσεων αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τους περιβαλλοντικούς στόχους της μελέτης, προκειμένου να προσδιοριστούν όλες οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο. Οι ερωτήσεις διαμορφώνονται με τρόπο ώστε η απάντηση να είναι ναι ή όχι.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε κάθε παράμετρο θα εξετάζονται ανά Προτεραιότητα και ανά Ειδικό Στόχο (ΕΣ) με βάση ορισμένα επιλεγμένα κριτήρια όπως η πιθανότητα, η κλίμακα, η διάρκεια, η αναστρεψιμότητα, η διασυννοριακή διάσταση, η ακολουθία μιας επίπτωσης και η αλληλεπίδραση .

Από την αξιολόγηση των επιπτώσεων των προτεινόμενων δράσεων προέκυψαν τα ακόλουθα:

- Η πλειονότητα των δράσεων του Προγράμματος θα έχει θετικό αντίκτυπο στην κατάσταση του περιβάλλοντος τόσο σε τοπικό-περιφερειακό όσο και (όπου είναι δυνατόν) σε διασυννοριακό

5 Ο αντίκτυπος του COVID-19 στα Δυτικά Βαλκάνια. Ας δούμε, πώς η πανδημία επηρέασε τους ΣΒΑ στην Αλβανία. Ο Erik Gjermeni και ο Alban Lika σε συνεργασία με το Αλβανικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INSTAT) στο πλαίσιο ενός έργου που υποστηρίζεται από την Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών.

- Σημαντικό μέρος των δράσεων καλύπτει τις ανάγκες χρηματοδότησης κοινών δράσεων για την επίτευξη των στόχων της περιφερειακής, εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη.
- Οι θετικές επιπτώσεις αφορούν τόσο το τεχνητό όσο και το φυσικό περιβάλλον, ιδίως τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών στα αστικά κέντρα, τη διαχείριση των υδάτων, τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, την επίτευξη των στόχων της κλιματικής αλλαγής και την προώθηση της μπλε και πράσινης ανάπτυξης.
- Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο σχεδιασμό δραστηριοτήτων περιλαμβάνεται σε όλους τους στόχους του προγράμματος και δεν περιορίζεται αυστηρά στα μέτρα (συγκεκριμένοι στόχοι) που σχετίζονται αποκλειστικά με την προστασία.
- Τυχόν αρνητικές επιπτώσεις, που προκύπτουν από το έργο, αξιολογούνται ως τοπικές και χαμηλού αντίκτυπου. Οι επιπτώσεις αυτές συνδέονται με τη φάση κατασκευής των έργων που περιλαμβάνονται στην περιοχή του προγράμματος και έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα. Συνολικά, για αυτές τις επιπτώσεις του προγράμματος προτείνονται κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη ή τη μείωση της έκτασης και της έντασής τους.

Με βάση τα προαναφερθέντα, εκτιμάται ότι η υλοποίηση του προγράμματος θα δημιουργήσει ισχυρή θετική συνέργεια με τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής. Προκειμένου όμως να μεγιστοποιηθεί ο βαθμός αυτής της συνέργειας και να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις, λαμβάνονται ορισμένα μέτρα για την πρόληψη και τον έλεγχο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων όπως περιγράφονται αναλυτικά στο κεφάλαιο 8 της παρούσας έκθεσης.

1.7 Η αρχή της «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)».

Το Πρόγραμμα έχει αξιολογηθεί σύμφωνα με την αρχή «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)».

Σύμφωνα με τον **κανονισμό περί Ταξινόμησης**, «*Τα Ταμεία θα πρέπει να υποστηρίζουν δραστηριότητες που θα τηρούν τα κλιματικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και προτεραιότητες της Ένωσης και δεν θα προκαλούν σημαντική ζημιά στους περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2020/852*».

Η αξιολόγηση του προγράμματος σύμφωνα με την αρχή «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», παρουσιάζεται αναλυτικά στο κεφάλαιο 7.3 της παρούσας έκθεσης.

Για την εφαρμογή της αρχής αυτής, εξετάστηκαν οι ακόλουθοι περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού περί Ταξινόμησης 2020/852 (ΕΕ)

1. Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής

2. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
3. Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων
4. Κυκλική οικονομία
5. Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης
6. Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Σύμφωνα με την παραπάνω εξέταση, το Πρόγραμμα:

- Το Πρόγραμμα δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ) και ως εκ τούτου δεν θα επηρεάσει τον μετριασμό της κλιματικής
- Το Πρόγραμμα δεν αναμένεται να οδηγήσει σε αυξημένες αρνητικές επιπτώσεις του τρέχοντος κλίματος και του αναμενόμενου μελλοντικού κλίματος, στην ίδια τη δραστηριότητα ή στους ανθρώπους, τη φύση και τα αγαθά. Ως αποτέλεσμα, δεν θα επηρεάσει αρνητικά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Το Πρόγραμμα δεν πρόκειται να είναι επιζήμιο για την καλή κατάσταση ή το καλό οικολογικό δυναμικό των υδάτινων μαζών, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, ή για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων. Κατά συνέπεια, δεν θα επηρεάσει τη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
- Το Πρόγραμμα δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική αναποτελεσματικότητα στη χρήση υλικών ή στην άμεση ή έμμεση χρήση των φυσικών πόρων. Με αυτόν τον τρόπο δεν αντιβαίνει στις αρχές της κυκλικής οικονομίας.
- Το Πρόγραμμα δεν αυξάνει σημαντικά τη δημιουργία, την αποτέφρωση ή τη διάθεση απορριμμάτων και η μακροπρόθεσμη διάθεση των απορριμμάτων δεν προκαλεί σημαντική και μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική ζημιά. Το πρόγραμμα δεν λειτουργεί κατά της πρόληψης και της ανακύκλωσης των απορριμμάτων.
- Το Πρόγραμμα δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στον αέρα, το νερό ή το έδαφος. Κατά συνέπεια, δεν θα λειτουργήσει ενάντια στην πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης των προαναφερθέντων περιβαλλοντικών παραμέτρων.
- Το πρόγραμμα δεν πρόκειται να είναι σημαντικά επιζήμιο για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, ούτε επιζήμιο για την κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ενδιαφέρουν την Ένωση. Ως εκ τούτου, δεν θα λειτουργήσει κατά της προστασίας και της αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Κατά συνέπεια, το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να μην βλάπτει κανέναν από τους προαναφερθέντες περιβαλλοντικούς στόχους και είναι σύμφωνο με την αρχή μη πρόκλησης σημαντικής ζημίας.

1.8 Μέτρα αντιμετώπισης

Η πρόληψη, η μείωση και ο μετριασμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος πραγματοποιείται μέσω δύο βασικών μηχανισμών: α) της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, όπως ισχύει και β) της θέσπισης ειδικών διατάξεων ή/και προϋποθέσεων που θα εφαρμοστούν στην υλοποίηση του προγράμματος και θα ενσωματωθούν στις διαδικασίες διαχείρισης (εγκρίσεις έργων κ.λπ.).

α) Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων.

Οι επιπτώσεις κάθε έργου ελέγχονται από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης όπως ισχύει

στο ευρωπαϊκό κεκτημένο και εξειδικεύεται στις διαδικασίες εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου των δύο χωρών. Η έγκριση ενός έργου στο πρόγραμμα δεν τροποποιεί τις απαιτήσεις του σύμφωνα με την Περιβαλλοντική Άδεια, υπό την οποία προβλέπονται οι ειδικοί όροι και προϋποθέσεις εκτέλεσης. Σε σχέση με τις κύριες δραστηριότητες, μέσω των σχετικών Εκθέσεων Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων θα πρέπει να αναφέρονται (όχι αποκλειστικά) τα ακόλουθα θέματα:

- Συμμόρφωση με τις ειδικές οριακές τιμές εκπομπών ρυπογόνων φορτίων και συγκεντρώσεων για τον αέρα, το νερό και το έδαφος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
- Συγκεκριμένες οριακές τιμές θορύβου.
- Συμμόρφωση με τον εθνικό ή περιφερειακό σχεδιασμό για το περιβάλλον, όπως το σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων, τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής της ΟΠΥ κ.λπ.
- Η καταλληλότητα χωροθέτησης σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια χρήσεων γης και τους περιορισμούς δόμησης.
- Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα απαραίτητα μέτρα που προβλέπονται από τη νομοθεσία σε σχέση με την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης των προστατευόμενων περιοχών, της θάλασσας και των δασών.
- Τα έργα που βρίσκονται σε περιοχές Natura 2000 (Τόποι Κοινοτικής Σημασίας ή Ζώνες Ειδικής Προστασίας), θα πρέπει να συμμορφώνονται με το άρθρο 6.3 της Οδηγίας για τους οικοτόπους 92/43/ΕΕΚ, δηλαδή: *« Κάθε σχέδιο [ή έργο], μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα έργα, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του».*

β) Ειδικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

- Προτάσεις που χρηματοδοτούν επιχειρήσεις (καινοτομία - επιχειρηματικότητα - ανταγωνιστικότητα) και που περιλαμβάνουν (πέρα από τους υποχρεωτικούς κανόνες της περιβαλλοντικής νομοθεσίας) επενδύσεις σε «πράσινες υποδομές και τεχνολογίες», βιοκλιματικές αρχές ή/και προωθούν τη μείωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών (σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και την ιεραρχία της διαχείρισης των απορριμμάτων), πρέπει να προτάσσονται κατά τη διαδικασία επιλογής έργων.
- Στη διαδικασία προσδιορισμού και επιλογής clusters, θα πρέπει να συμπεριληφθούν επιχειρήσεις που διαχειρίζονται προϊόντα ή απόβλητα που παράγονται σε όλη την αλυσίδα αξίας.
- Οι δράσεις τουριστικής ανάπτυξης ή ενίσχυσης των φυσικών πόρων εντός των περιοχών Natura 2000 θα πρέπει να συνάδουν με τα σχέδια διαχείρισης των περιοχών. Σε περιπτώσεις που τα έργα είναι ταξινομούνται σε περιοχές με Φορέα Διαχείρισης, απαιτείται η γνώμη του. Σε κάθε περίπτωση, θα

πρέπει να τεκμηριωθεί ότι η αύξηση των επισκέψεων στα προστατευόμενα οικοσυστήματα για τουριστικούς ή άλλους σκοπούς δεν έχει αντίκτυπο στην κατάσταση διατήρησης τους. Πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για τεχνικά έργα που υλοποιούνται εντός της παράκτιας θαλάσσιας περιοχής και ενδέχεται να προκαλέσουν είτε ρύπανση της ποιότητας του νερού είτε διαταραχή του βενθικού υποστρώματος. Τέτοια μέτρα θα πρέπει να αποτρέπουν και να μειώνουν την πιθανή ρύπανση των υδάτων και των ιζημάτων.

Πιο συγκεκριμένα, τα προαναφερθέντα μέτρα αντιμετώπισης θα πρέπει να αφορούν όλες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που ενδέχεται να επηρεαστούν από τα έργα του Προγράμματος, σύμφωνα με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τα προτεινόμενα μέτρα επιλέγονται και παρουσιάζονται σε μορφή πίνακα για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο στο κεφάλαιο 8 της παρούσας.

1.9 Σύστημα Παρακολούθησης

Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος είναι απαραίτητο, προκειμένου να εντοπιστούν σε πρώιμο στάδιο απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι δυνατή η λήψη κατάλληλων διορθωτικών μέτρων.

Η παρούσα Έκθεση είναι μια πρώτη προσπάθεια προσδιορισμού του αντίκτυπου ενός προγράμματος που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί πλήρως. Οι δράσεις και τα είδη των παρεμβάσεων που έχουν εξεταστεί καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη φύση των αναμενόμενων επιπτώσεων, αλλά μπορεί να παρέχουν λίγες ευκαιρίες για την έντασή τους και συνεπώς την αποδοχή τους ή όχι. Έτσι, λόγω έλλειψης συγκεκριμένων στοιχείων που προκύπτουν από τη σταδιακή εφαρμογή και εξειδίκευση του προγράμματος, η Έκθεση προσδιορίζει πρωτίστως θεωρητικά τις επιπτώσεις του προγράμματος. Η Έκθεση έχει μέχρι στιγμής εντοπίσει τις αρνητικές επιπτώσεις και έχει προτείνει μέτρα για την ελαχιστοποίησή τους. Το σύστημα παρακολούθησης, επομένως, θα πρέπει αρχικά να επικυρώνει ή να διορθώνει τα θεωρητικά αποτελέσματα της αξιολόγησης της Έκθεσης σε σύγκριση με τις πραγματικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή και, δεύτερον, να αξιολογεί εάν τα προτεινόμενα μέτρα έχουν εφαρμοστεί αποτελεσματικά.

Το προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς περιβαλλοντικούς δείκτες ανά περιβαλλοντική παράμετρο (π.χ. βιοποικιλότητα, ποιότητα αέρα και κλιματική αλλαγή, έδαφος, νερό, τοπίο και πολιτισμός κ.λπ.) και προσδιορίζει τις αρχές που διενεργούν την παρακολούθηση καθώς και τη συχνότητα της παρακολούθησης.

Τέλος, σε όλο το σύστημα παρακολούθησης, προσδιορίζεται το περιβαλλοντικό αποτυπώμα του προγράμματος. Για παράδειγμα, ενέργειες που προωθούν τη μείωση των εκπομπών ΑτΘ μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα του προγράμματος.

2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

2.1 Το θέμα της ΣΠΕ

Το παρόν τεύχος είναι το δεύτερο παραδοτέο της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG «Ελλάδα- Αλβανία 2021-2027». Τιτλοφορείται: Τεχνική Συμβουλευτική Υποστήριξη: Έκθεση για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG Ελλάδα Αλβανία 2021-2027». Εκπονείται από την Ανεξάρτητη Εταιρεία Συμβούλων EEO Group σύμφωνα με τη σύμβαση που έχει υπογραφεί μεταξύ της EEO Group και της ελληνικής κυβέρνησης, και, πιο συγκεκριμένα της Διαχειριστικής Αρχής Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, που υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Αυτή η ΣΠΕ αξιολογεί τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προγράμματος, όπως περιγράφεται στο τρίτο Προσχέδιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg IPA III που θα υποβληθεί στα μέλη της επιτροπής προγραμματισμού για περαιτέρω σχόλια, πριν από την τελική υποβολή στο ΕΣ. Αυτό το παραδοτέο αποτελεί την ενδιάμεση έκδοση που περιλαμβάνει όλα τα κεφάλαια του Προγράμματος Συνεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των Δημοσίων Διαβουλεύσεων καθώς και τις αποφάσεις που ελήφθησαν από την Επιτροπή Προγραμματισμού και άλλες διαδικασίες.

Η ΣΠΕ εκπονήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ και της ΚΥΑ (Κοινή Υπουργική Απόφαση) 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006): «Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων στο περιβάλλον» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001».

Η τελική έκθεση ΣΠΕ θα ενσωματώσει τις απαντήσεις των συντακτών της ΣΠΕ και τη σχετική τεκμηρίωση που απαιτείται για τα ζητήματα και τις απόψεις που τέθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση από περιβαλλοντικές και άλλες σχετικές υπηρεσίες και το ενδιαφερόμενο κοινό, όπως ορίζεται στην Οδηγία 2001/42/ΕΚ.

2.2 Η αναθέτουσα αρχή

Σύμφωνα με το Άρθρο 2 της ΚΥΑ (Κοινή Υπουργική Απόφαση) 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), η Αναθέτουσα Αρχή είναι η αρχή που είναι επιφορτισμένη με την κατάρτιση του σχεδίου του Προγράμματος (Διαχειριστική Αρχή των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας) και Αρμόδια Αρχή είναι η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Η Διαχειριστική Αρχή Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας διαχειρίζεται και παρακολουθεί Προγράμματα INTERREG που στοχεύουν στην αντιμετώπιση κοινών διασυνοριακών και διακρατικών προκλήσεων, στη στήριξη συνεργιών μέσω κοινών εταιρικών σχέσεων και στη δημιουργία ισχυρών εταιρικών σχέσεων με σκοπό την ισόρροπη οικονομική, κοινωνική και χωρική ανάπτυξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.3 Οι αναθέτοντες φορείς

Οι αναθέτοντες φορείς της παρούσας ΣΠΕ είναι οι εξής:

- η Διαχειριστική Αρχή Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας για λογαριασμό του Ελληνικού Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, εκπροσωπούμενη από τον Ειδικό Γραμματέα για τα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ταμείου Συνοχής εφεξής «Αναθέτουσα- Διαχειριστική Αρχή»
- Ανεξάρτητη εταιρεία συμβούλων EEO Group οποία αναλαμβάνει την ανάθεση από την προαναφερθείσα αρχή και διενεργεί την ΣΠΕ του προτεινόμενου προγράμματος.

2.3.1 Ομάδα Έργου

Για την προετοιμασία αυτού του παραδοτέου, η ομάδα του έργου απαρτιζόταν από τους ακόλουθους επιστήμονες:

	Όνομα	Προσόντα	Ρόλος στο Έργο
1	Ιωάννης Φραντζής	Μηχανικός Περιβάλλοντος MSc	Γενικός Συντονιστής
2	Δημήτρης Αργυρόπουλος	Πολιτικός Μηχανικός, Υγειονομικός Μηχανικός	Συντονιστής της ομάδας ΣΠΕ
3	Μαρσέλα Κατσανεβάκη	Περιβαλλοντολόγος	Μέλος της ομάδας ΣΠΕ
4	Κωνσταντίνος Παχυγιαννάκης	Ηλεκτρολόγος Μηχανολόγος MSc	Μέλος της ομάδας ΣΠΕ
5	Amani-Christiana Saint	Χημικός Μηχανικός MSc, PhD	Μέλος της ομάδας ΣΠΕ
6	Σωκράτης Τσιγάρδας	Μηχανικός Περιβάλλοντος MSc	Μέλος της ομάδας ΣΠΕ
7	Άγγελος Τσάκωνας	Project Manager	Επικοινωνιακή Υποστήριξη της ομάδας ΣΠΕ

3 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σε αυτό το Κεφάλαιο θα εξεταστούν οι σκοποί του προγράμματος και οι ευρύτεροι στόχοι του, καθώς και η σύνδεση και η συμβατότητά τους με το θεσμικό πλαίσιο και τους περιβαλλοντικούς στόχους που ακολουθούν οι ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος, σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθεί και η σχέση με άλλα σχετικά προγράμματα. Θα αναλυθούν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα θέματα:

3.1 Σκοποί και στόχοι του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG ΕΛΛΑΔΑ-ΑΛΒΑΝΙΑ 2021-2027

Το Πρόγραμμα Interreg IPA III CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 στοχεύει στην υποστήριξη των διασυνοριακών περιοχών της Ελλάδας και της Αλβανίας με σκοπό μια ομαλή και ολοκληρωμένη μετάβαση προς πιο βιώσιμες οικονομίες που μπορούν να ξεπεράσουν τις ανισότητες και να δημιουργήσουν μια καλύτερη διασυνοριακή διακυβέρνηση .

Στη νέα αυτή δεκαετία, η ΕΕ θέτει νέους στόχους και μέσα προκειμένου να θέσει τα θεμέλια για μια πιο **πράσινη**, πιο **ψηφιακή** και πιο **ανθεκτική** Ευρώπη. Η ανάκαμψη και η μετάβαση είναι οι νέες έννοιες που επικρατούν στον προγραμματισμό και την προετοιμασία της περιόδου 2021-2027, καθώς η ΕΕ επιθυμεί να ενισχύσει τις δομές της και την οικονομική, κοινωνική και εδαφική ανθεκτικότητά της μετά τη ζημιά στην ανάπτυξη, τις κοινωνίες και τις επιχειρήσεις που προκλήθηκαν από την πανδημία του κορωνοϊού. .

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να παράγει αποτελέσματα μέσω πολλών στρατηγικών που εστιάζουν στα εξής:

- a) Ψηφιακή τεχνολογία
- b) Βιώσιμη ανάπτυξη
- c) Πράσινη οικονομία και
- d) Έρευνα και καινοτομία.

Για την επίτευξη των στόχων, το πρόγραμμα επέλεξε να παρέμβει σε τρεις Προτεραιότητες:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποστήριξη της μετάβασης σε πιο πράσινες και πιο ανθεκτικές διασυνοριακές περιφέρειες **Άξονας Προτεραιότητας 2:** Βελτίωση της προσβασιμότητας στη διασυνοριακή περιοχή

Άξονας Προτεραιότητας 3: Προώθηση της βιώσιμης διασυνοριακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης
Κάθε προτεραιότητα αποτελείται από συγκεκριμένους στόχους όπως θα αναλυθούν στο κεφάλαιο 4.

Η περιοχή του Προγράμματος μοιράζεται πολλές προκλήσεις που σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη, τις υποδομές, τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι κύριες κοινές προκλήσεις της περιοχής του Προγράμματος αναλύονται στο κεφάλαιο 6 της παρούσας και σχετίζονται με τους ακόλουθους κύριους τομείς: οικονομική ανάπτυξη, δημογραφία, περιβάλλον και ενέργεια, προσβασιμότητα και μεταφορές, κοινωνική ανάπτυξη και πολιτιστική κληρονομιά.

Στόχος της επισκόπησης των περιβαλλοντικών στόχων άλλων πολιτικών, στρατηγικών και σχεδίων στο πλαίσιο της ΣΠΕ είναι να διασφαλιστεί ότι οι απαιτήσεις, οι δεσμεύσεις και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές, έχουν εξεταστεί και ληφθεί υπόψη στη διαδικασία προγραμματισμού. Επιπλέον, στόχος του είναι να κατανοήσει πώς το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εντάσσεται στο πλαίσιο εφαρμογής πολιτικών για την προστασία του περιβάλλοντος και εάν συμβάλλει επαρκώς στην επίτευξη των στόχων προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον, αυτή η επισκόπηση στοχεύει στον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών στόχων της ΣΠΕ στους οποίους θα βασιστεί ο προσδιορισμός περιοχών και θεμάτων προκειμένου να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος, όπως θα αναλυθεί στο Κεφάλαιο 7.

3.2 Θεσμικό πλαίσιο και περιβαλλοντικοί στόχοι

Η ΕΕ ενέκρινε την **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** που παρέχει ένα σχέδιο δράσης για μια πιο βιώσιμη οικονομία της ΕΕ ενισχύοντας την αποτελεσματική χρήση των πόρων και τη μετάβαση σε μια καθαρή, κυκλική οικονομία, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη μείωση της ρύπανσης. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία περιγράφει τα διαθέσιμα εργαλεία και τις επενδύσεις για την επίτευξη της μετάβασης με στόχο μια ΕΕ που το 205 θα είναι κλιματικά ουδέτερη. Η επένδυση σε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες, στην καινοτομία της βιομηχανίας, στις καθαρότερες μορφές μεταφορών για έναν ενεργειακό τομέα απαλλαγμένο από ανθρακούχες εκπομπές και στην ενεργειακή απόδοση αποτελούν βασικές προτεραιότητες για την ΕΕ. Η **Γαλάζια Οικονομία** θεωρείται ότι προσφέρει πολλές λύσεις για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η γαλάζια οικονομία μπορεί να συμβάλει στην ουδετερότητα των εκπομπών άνθρακα με την ανάπτυξη υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και οικολογικών θαλάσσιων μεταφορών και λιμανιών. Η αειφόρος ανάπτυξη είναι βαθιά ριζωμένη στις πολιτικές της ΕΕ και η ΕΕ έχει δεσμευτεί πλήρως για την εφαρμογή της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Ηνωμένα Έθνη 2030 Ατζέντα) και των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).

Η **Εδαφική Ατζέντα 2030** της ΕΕ υπογραμμίζει τη σημασία ενός βιώσιμου μέλλοντος χωρίς αποκλεισμούς για όλα τα μέρη και πολίτες της Ευρώπης. Παρέχει κατευθύνσεις για στρατηγικό χωροταξικό σχεδιασμό και ζητά την ενίσχυση της εδαφικής διάστασης των τομεακών πολιτικών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Η ατζέντα ορίζει δύο πρωταρχικούς στόχους, μια **Δίκαιη Ευρώπη** και μια **Πράσινη Ευρώπη**, οι οποίοι έχουν έξι προτεραιότητες για την ανάπτυξη όλης της ευρωπαϊκής επικράτειας, μαζί με τις περιοχές της. Η μείωση της ανισότητας μεταξύ των περιφερειών, η βελτίωση της εδαφικής ανάπτυξης, η μετάβαση σε κλιματικά ουδέτερες και ανθεκτικές περιοχές, οι βιώσιμες τοπικές οικονομίες και η βιώσιμη ψηφιακή και φυσική συνδεσιμότητα είναι ορισμένες από τις κύριες κατευθύνσεις που έχουν τεθεί για τη νέα δεκαετία.

Ο **Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης (ΜΔΜ)** υιοθετήθηκε από την ΕΕ στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και για την προστασία του περιβάλλοντος. Ο ΜΔΜ εστιάζει στις περιοχές και τους τομείς που πλήττονται περισσότερο από τη μετάβαση λόγω της εξάρτησής τους από τα ορυκτά καύσιμα όπως ο άνθρακας, η τύρφη και οι σχίστες ή οι βιομηχανικές διεργασίες με ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Στόχος του ΜΔΜ είναι να διασφαλίσει ότι η μετάβαση συνοδεύεται από συγκεκριμένα και ολοκληρωμένα μέτρα για τη στήριξη των οικονομιών αυτών των περιοχών και την ενίσχυση της απασχόλησης. Το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης** είναι ο πρώτος πυλώνας του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, ο οποίος αποτελεί βασικό εργαλείο που εισήγαγε η ΕΕ για τη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, διασφαλίζοντας ότι αυτή η μετάβαση θα πραγματοποιηθεί με δίκαιο τρόπο, χωρίς να αφήνει κανέναν πίσω. Στην Ελλάδα

δύο περιφέρειες που υπάγονται στο ΤΔΜ είναι η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος συνεργασίας) και η πόλη της Μεγαλόπολης στην Πελοπόννησο.

Για την Αλβανία τίθενται πρόσθετοι στόχοι από την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ και τη στρατηγική για «Μια αξιόπιστη προοπτική διεύρυνσης και ενισχυμένη δέσμευση της ΕΕ με τα Δυτικά Βαλκάνια», η οποία θέτει τις προτεραιότητες και τους τομείς της κοινής ενισχυμένης συνεργασίας με σκοπό την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα Δυτικά Βαλκάνια. Έξι εμβληματικές πρωτοβουλίες προτείνονται από τη Στρατηγική των Δυτικών Βαλκανίων, όπως η ενίσχυση του κράτους δικαίου, η ενίσχυση της δέσμευσης για την ασφάλεια και τη μετανάστευση, η ενίσχυση της υποστήριξης για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, η αύξηση της συνδεσιμότητας, η εφαρμογή του Ψηφιακού Θεματολογίου των Δυτικών Βαλκανίων και η υποστήριξη της συμφιλίωσης και οι σχέσεις καλής γειτονίας. Η δέσμευση της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια υπογραμμίζεται από το «Οικονομικό και Επενδυτικό Σχέδιο για τα Δυτικά Βαλκάνια»⁷, το οποίο στοχεύει να δώσει ώθηση στη μακροπρόθεσμη ανάκαμψη του COVID-19 που διαταράσσει τις οικονομίες των Δυτικών Βαλκανίων, που υποστηρίζεται από πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Για την αποτελεσματική υποστήριξη της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε μια **Πράσινη Ατζέντα για τα Δυτικά Βαλκάνια** με στόχο: την απανθρακοποίηση, την απορρύπανση του αέρα, του νερού και του εδάφους, την κυκλική οικονομία, τη γεωργία και την παραγωγή τροφίμων και την προστασία της βιοποικιλότητας

Η **στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου (EUSAIR)** είναι μια μακροπεριφερειακή διάσταση που επανασυνδέει τα Δυτικά Βαλκάνια με την ΕΕ και υποστηρίζει τη σύγκλιση συμφερόντων για τη διεύρυνση μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ και των χωρών IPA, ενώ παράλληλα προωθεί τα πλεονεκτήματα της περιοχής βασιζόμενη στις κοινές προκλήσεις. Αυτή η πτυχή του EUSAIR μπορεί να ενισχυθεί δίνοντας έμφαση στην εδαφική συνεργασία και συνοχή.

Οι πολιτικές που πρέπει να ληφθούν υπόψη και περιέχουν στόχους που σχετίζονται με το πρόγραμμα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πεδίο	Τίτλος Σχεδίου, Προγράμματος και Πολιτικής
Βιώσιμη Ανάπτυξη	Η Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ και οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
	Η Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ («Μετασχηματισμός της οικονομίας της ΕΕ για ένα βιώσιμο μέλλον»)
Βιοποικιλότητα	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα και τα Πρωτόκολλα της
	Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα για το 2030 COM (2020) 280 τελικό
	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας
	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών
Κλιματική	<ul style="list-style-type: none"> ΠΔΠ - 2014-2020 Πλαίσια Δράσης Προτεραιότητας για το NATURA 2000 (για το ΚΜ)
	Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος - προσαρμογή στις κλιματικές μεταβολές

16

Αλλαγή

6 A credible enlargement perspective for and enhanced EU engagement with the Western Balkans, Strasbourg, 6.2.2018, COM (2018) 65 final.

7 “An Economic and Investment Plan for the Western Balkan”, COM (2020) 641 final, Brussels, 6.10.2020

Μετρίασμός και Προσαρμογή /Ενέργεια	Η Συμφωνία του Παρισιού
	Ενεργειακός Χάρτης πορείας για το 2050 (Λευκή Βίβλος)
	Σχέδιο κλιματικών στόχων, COM (2020) 562 τελικό
	Ευρωπαϊκός Νόμος για το Κλίμα/Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119
	Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή - COM(2013) 216 τελικό
	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
	Εθνική Στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή
	Αναπτυξιακός Νόμος Δίκαιης Μετάβασης (Νόμος 4872/2021)
	Εθνικός Νόμος για το Κλίμα (υπό εκπόνηση, η διαβούλευση ολοκληρώθηκε στις 24/12/21)
	Εθνική νομοθεσία (πγ για τις ΑΠΕ)
	<ul style="list-style-type: none"> • Οδηγία 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση • Οδηγία 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές - Εθνικό Σχέδιο Δράσης της για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές
Προστασία- Διαχείριση Θαλάσσιας και Παράκτιας Ζώνης	Οδηγία-Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική 2008/56 /ΕΚ
	<ul style="list-style-type: none"> • Θαλάσσια στρατηγική για την Αδριατική θάλασσα και το Ιόνιο πέλαγος (COM(2012) 713
	Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Πόρων
	Πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παρακτίων ζωνών της Μεσογείου (2008)
Χωρική και αστική ανάπτυξη	Χάρτης της Λειψίας για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη
Νερό	Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ
	Οδηγία 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας
Ατμοσφαιρική ρύπανση - Θόρυβος	Οδηγία 2008/50/ΕΚ για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη
	Οδηγία 2002/49/ΕΚ σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου
Έδαφος	Ανακοίνωση της Επιτροπής: «Προς μια θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους (COM (2006) 231).
	Οδηγία 2008/98/ΕΚ σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων(4072/ 12)

Κυκλική οικονομία /Απόβλητα	Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, COM(2015) 614 τελικό.
	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία
	Εθνική νομοθεσία (π.χ. Ν. 4042/2012 κ.λπ.)
	Εθνικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων (υπό εκπόνηση)
Εθνικό Σχέδιο Πρόληψης Απορριμμάτων	
Πολιτιστική κληρονομιά και τοπίο	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το τοπίο (2004)

3.3 Σχέση με άλλα προγράμματα

Το Πρόγραμμα Interreg IPA III CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 θα μπορούσε να αναπτύξει συνέργειες με άλλα προγράμματα συνεργασίας με εξωτερικούς εταίρους και τη συμμετοχή άλλων χωρών, λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι στο δίκτυο συμμετέχει το Interreg IPA III CBC Πρόγραμμα Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027 που δημιουργήθηκε από το INTERACT προκειμένου να αναζητήσει συνέργειες στη Μεσόγειο Θάλασσα. Επιδιώκεται η συμπληρωματικότητα με άλλα διασυνοριακά προγράμματα και συγκεκριμένα: Το IPA CBC Ελλάδα-Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας για την προώθηση κοινών δράσεων στην περιοχή των Πρεσπών σύμφωνα με τη Συμφωνία των Πρεσπών και το Interreg Ελλάδα - Ιταλία για την υποστήριξη κοινών δράσεων με σκοπό την βελτίωση της διασυνοριακής θαλάσσιας συνδεσιμότητας. Συμπληρωματικότητα μπορεί να επιδιωχθεί και με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα IPA III όπως το Interreg IPA CBC Ιταλία-Αλβανία-Μαυροβούνιο, το Πρόγραμμα IPA Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας-Δημοκρατία της Αλβανίας, καθώς και με διακρατικά προγράμματα όπως το ADRION και το πρόγραμμα Euro-MED . Η συνέργεια και ο συντονισμός με τα προγράμματα διασυνοριακής και διακρατικής συνεργασίας θα επιδιωχθούν μέσω: α) θεματικών δικτύων που περιλαμβάνουν τη διοργάνωση κοινών συναντήσεων ή ομάδων εργασίας για συμπληρωματικά θέματα μεταξύ των Προγραμμάτων, β) δράσεων που περιλαμβάνουν τη διοργάνωση ενημερωτικών σεμιναρίων για δυνητικούς δικαιούχους σχετικά με παρόμοια θέματα που καλύπτονται από τα προγράμματα και την οργάνωση συνεδρίων/εκδηλώσεων για την παρουσίαση παραδειγμάτων συμπληρωματικών έργων. Ο συντονισμός είναι επίσης σημαντικός, καθώς τα διασυνοριακά προγράμματα παρουσιάζουν θεματικές ομοιότητες, ιδίως όσον αφορά τα θέματα του τουρισμού, της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος.

Η διασυνοριακή επιλέξιμη περιοχή αποτελεί μέρος του διαδρόμου Αδριατικής-Ιονίου και οι λειτουργίες του προγράμματος αναμένεται να συμβάλουν στους πυλώνες της μακροπεριφερειακής στρατηγικής EUSAIR. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα συνεργασίας αναμένεται να συμβάλει: α) στον Πυλώνα 2 «Σύνδεση της Περιφέρειας» στα θέματα των διατροφικών συνδέσεων με την ενδοχώρα και των θαλάσσιων μεταφορών, β) στον Πυλώνα 3 «Ποιότητα του Περιβάλλοντος» στα θέματα των διακρατικών εδαφικών ενδιαιτημάτων και της βιοποικιλότητας και γ) στον Πυλώνα 4 «Αειφόρος Τουρισμός», στα θέματα του διαφοροποιημένου τουρισμού και της βιώσιμης και υπεύθυνης διαχείρισης του τουρισμού. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να προωθηθεί και η συνεργασία μεταξύ του Προγράμματος IPA III CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 και του μελλοντικού προγράμματος ADRION που αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κινητικότητας στις περιφέρειες Αδριατικής-Ιονίου και στη στήριξη της μετάβασης σε πιο πράσινες οικονομίες. Το πρόγραμμα 10

Euro-MED 2021-2027 είναι ένα άλλο πρόγραμμα με το οποίο το διασυνοριακό πρόγραμμα μπορεί να επιδιώξει τη συνεργασία, ιδίως στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και του μετριασμού των κινδύνων και της καινοτόμου βιώσιμης οικονομίας (και του τουρισμού).

Το Πρόγραμμα Interreg IPA III CBC Πρόγραμμα Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 μπορεί να ενισχύσει και να αναπτύξει συνέργειες με άλλα τομεακά προγράμματα στη διασυνοριακή περιοχή. Συμπληρωματικότητες μπορούν να επιδιωχθούν και σε οικολογικά θέματα (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πράσινες υποδομές, μείωση της ρύπανσης, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, προστασία βιοποικιλότητας, διαχείριση νερού και κυκλική οικονομία) με το Πρόγραμμα «Περιβάλλον, Ενέργεια και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027» που εφαρμόζεται στην Ελλάδα, όπως αναφέρεται στο αντίστοιχο έγγραφο προγραμματισμού. Συνέργειες μπορούν να αναπτυχθούν με το «Πρόγραμμα Υποδομών Μεταφορών 2021-2027» της Ελλάδας που προβλέπει δράσεις για την ενίσχυση της διασυνοριακής συνδεσιμότητας (αναβάθμιση οδικών δικτύων, βελτίωση της διασυνοριακής κινητικότητας) και υποστήριξη της συνδεσιμότητας με τα νησιά (βελτίωση της λιμενικής υποδομής των νησιωτικών περιοχών, διασύνδεση νησιωτικών περιοχών με την ηπειρωτική χώρα).

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Αυτό το κεφάλαιο περιέχει την περιγραφή του προγράμματος με ιδιαίτερη αναφορά στη γεωγραφική του εμβέλεια, στο περιεχόμενό του και στα έργα και τις δραστηριότητες που μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή του.

4.1 Χάρτης της Περιοχής του Προγράμματος

Εικόνα 4-1: Χάρτης της Περιοχής του Προγράμματος

Η Περιοχή Προγράμματος εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή της Αδριατικής-Ιονίου, που εκτείνεται από τα Επτάνησα στην Ελλάδα μέχρι τις ακτές της Περιφέρειας Φιερ στην Αλβανία. Στην ηπειρωτική Ελλάδα, η περιοχή του Προγράμματος περιλαμβάνει ολόκληρη την Περιφέρεια Ηπείρου και την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, συμπεριλαμβανομένων των χερσαίων συνόρων με την Αλβανία, από το Μαυρομάτι-Qafë Botë έως την Κρυσταλλοπηγή-Karshticë, ενώ το νησιωτικό τμήμα περιλαμβάνει την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Η Αλβανική Περιοχή Προγράμματος στη δυτική πλευρά εκτείνεται από την Περιφέρεια Αυλώνας μέχρι την Περιφέρεια Φιερ και στην ανατολική πλευρά από την Περιφέρεια Αργυροκάστρου μέχρι τις Περιφέρειες Berat και Korçë. Οι επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος στην Αλβανία περιλαμβάνουν: την Περιφέρεια Berat, την Περιφέρεια Αργυροκάστρου, την Περιφέρεια Κορυτσάς, την Περιφέρεια Αυλώνας και την Περιφέρεια Φιερ.

Ελλάδα

- Περιφέρεια Ηπείρου: EL541 (Άρτα, Πρέβεζα), EL542 (Θεσπρωτία), EL543 (Ιωάννινα)
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας: EL531 (Γρεβενά, Κοζάνη), EL532 (Καστοριά), EL533 (Φλώρινα)
- Περιφέρεια Ιονίων Νήσων: EL621 (Ζάκυνθος), EL622 (Κέρκυρα), EL623 (Κεφαλληνία, Ιθάκη), EL624 (Λευκάδα)

Αλβανία

- Περιφέρεια Αργυροκάστρου
- Περιφέρεια Berat
- Περιφέρεια Κορυτσάς
- Περιφέρεια Αυλώνας
- Περιφέρεια Φιέρ

Σε σύγκριση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020, η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή του IPA III CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 ενσωματώνει την Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης από την Ελλάδα και την Περιφέρεια Φιέρ από την Αλβανία. Η ένταξη και των τεσσάρων περιφερειακών ενότητων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην επιλέξιμη περιοχή συμβάλλει στους στόχους της ΕΕ αναφορικά με τη σύσταση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και του Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, προσφέροντας πρόσθετα υποστηρικτικά εργαλεία για τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και επενδύσεις σε βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες. Η Περιφέρεια Φιέρ κατέχει σημαντική θέση στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας, καλύπτοντας το ¼ της δυτικής περιοχής και το 6,6% της συνολικής επικράτειας της χώρας. Περιλαμβάνει τις σημαντικές οδικές αρτηρίες της Αλβανίας και βρίσκεται στο σταυροδρόμι του διαδρόμου βορρά-νότου και του διαδρόμου δύσης-ανατολής της χώρας, συμπεριλαμβανομένου και του σιδηροδρομικού διαδρόμου Τιράνων-Αυλώνα. Η ένταξη της Περιφέρειας Φιέρ στην επιλέξιμη περιοχή του προγράμματος θεωρείται σημαντική λόγω της στρατηγικής της θέσης στον διάδρομο Αδριατικής-Ιονίου, της συμβολής της στους ρυθμούς οικονομικής δραστηριότητας της Αλβανίας και της ισχυρής ιστορικής και πολιτιστικής της παρουσίας στη διασυνοριακή περιοχή.

Η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή καλύπτει έκταση 33.932 km² (20.961 km² για τη διασυνοριακή περιοχή της Ελλάδας και 12.971 km² για τη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας), με συνολικό πληθυσμό 1.801.496 κατοίκους (936.4701 κάτοικοι στην ελληνική διασυνοριακή περιοχή και 865.0263 κάτοικοι στη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας). Η περιοχή του Προγράμματος συνδυάζει μια μεγάλη ποικιλία από γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά. Κύρια χαρακτηριστικά είναι οι εκτεταμένες ακτές, που φτάνουν από τη βόρεια πλευρά του Φιέρ έως τα νότια της Περιφερειακής Ενότητας Πρέβεζας, τη νησιωτική περιοχή των νησιών του Ιονίου και τις ορεινές περιοχές στην ηπειρωτική χώρα της διασυνοριακής περιοχής.

4.2 Στρατηγική του Προγράμματος

Στο πλαίσιο των πολιτικών προσανατολισμών της νέας Πολιτικής Συνοχής, η ανάλυση καταδεικνύει τις επίμονες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η περιοχή του προγράμματος σε διάφορους τομείς (οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό) και περιορίζουν περαιτέρω τις δυνατότητές της για έξυπνο οικονομικό μετασχηματισμό, πράσινη μετάβαση (συμπεριλαμβανομένου

του αποτυπώματος άνθρακα , κυκλικότητα, διατήρηση της βιοποικιλότητας) και κοινωνική ένταξη επίσης λόγω του υψηλού επιπέδου ανεργίας και της πανδημίας.

Το πρόγραμμα Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 στοχεύει στην προώθηση της ολοκληρωμένης περιφερειακής ανάπτυξης. Μέσω της διασυνοριακής συνεργασίας, οι κοινότητες που βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές επιδιώκουν να προωθήσουν την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της παραμεθόριας περιοχής, να αναπτύξουν οικονομίες κλίμακας και να ξεπεράσουν την περιφερειακή τους θέση.

Η στρατηγική του προγράμματος δίνει έμφαση σε συγκεκριμένους στόχους που μπορούν να συμβάλουν στη γεφύρωση του χάσματος των περιφερειακών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων στη διασυνοριακή περιοχή και στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Σύμφωνα με τις κοινές αναπτυξιακές ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής, οι τρεις στόχοι πολιτικής της Πολιτικής Συνοχής που περιλαμβάνει η Στρατηγική είναι:

Στόχος Πολιτικής 2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα με την προώθηση της μετάβασης στην καθαρή και δίκαιη ενέργεια, τις πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή του κλίματος και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

Στόχος Πολιτικής 3: Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα

Στόχος Πολιτικής 4: Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

4.3 Προτεραιότητες

Οι Στόχοι Πολιτικής, οι Ειδικόι Στόχοι οι αντίστοιχες Προτεραιότητες, οι Ειδικόι Στόχοι και οι μορφές υποστήριξης παρουσιάζονται στην Τελική Έκδοση του Προγράμματος Συνεργασίας Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027.

Γενικά, το πρόγραμμα, προκειμένου να επιτύχει τους παραπάνω στόχους, επέλεξε να πραγματοποιήσει παρεμβάσεις σε τέσσερις Προτεραιότητες, καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει Ειδικούς Στόχους (ΕΑ) για κάθε Προτεραιότητα:

4.3.1 Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποστήριξη της μετάβασης σε πιο πράσινες και πιο ανθεκτικές διασυνοριακές περιφέρειες

ΕΣ 1.1: Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, πράσινες υποδομές στο αστικό περιβάλλον και μείωση της ρύπανσης

- Επενδύσεις για την προστασία και την ενίσχυση των φυσικών πόρων, των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης του υπεύθυνου τουρισμού και του οικοτουρισμού.

- Μέτρα για την παρακολούθηση της βιοποικιλότητας, των γενετικών πηγών και των προστατευόμενων οικοσυστημάτων.

- Προώθηση της χρήσης τεχνολογιών για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος.
- Δράσεις αποκατάστασης, προστασίας και αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών προστατευόμενων περιοχών (π.χ. περιοχές Natura), με επίκεντρο τα απειλούμενα είδη.

Στοιχεία υποστήριξης για τη διατήρηση των φυσικών πόρων (φυσικά πάρκα, προστατευόμενες περιοχές, Natura 2000 κ.λπ.)

- Κοινές δράσεις για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας (προστασία υγροτόπων, ορεινών φυσικών δρυμών, ποταμών)
- Ανάπτυξη της ικανότητας των περιβαλλοντικών αρχών και των ΜΚΟ να εκμεταλλεύονται την κοινή τους κληρονομιά.
- Προώθηση μέτρων για τη μείωση της ρύπανσης (συλλογή και διαχείριση απορριμμάτων, ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση, πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης σε παράκτιες περιοχές, ποτάμια, εδάφη και ατμοσφαιρική ρύπανση και ευαισθητοποίηση για τη μείωση της χρήσης πλαστικού).
- Επενδύσεις για την προώθηση πράσινων υποδομών κυρίως σε αστικές περιοχές (πράσινοι δρόμοι, συστήματα ανακύκλωσης, προσβασιμότητα στη φύση, μείωση κινδύνων πλημμύρας κλπ.) και αποκατάσταση περιοχών σε βιομηχανική μετάβαση.
- Ανάπτυξη κοινών στρατηγικών και σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση της ρύπανσης, την προστασία των διασυνοριακών κοινών φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας.
- Πιλοτικές δράσεις για τη δοκιμή πιθανών λύσεων στη συλλογή και παρακολούθηση διασυνοριακών δεδομένων βιοποικιλότητας και απειλών για τους φυσικούς πόρους.

ΕΣ 1.2: Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων, προαγωγή της ανθεκτικότητας λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις βασισμένες σε οικοσυστήματα.

-Κοινές δράσεις και στρατηγικές για την υποστήριξη της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και την πρόληψη των φυσικών κινδύνων.

- Επενδύσεις στην ανάπτυξη μηχανισμών και εργαλείων για την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα, π.χ. πυρκαγιές, καταιγίδες, ξηρασία.
- Επενδύσεις στην ανάπτυξη μηχανισμών και εργαλείων για την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων που δεν σχετίζονται με το κλίμα (π.χ. σεισμοί) και κινδύνων που συνδέονται με ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ. τεχνολογικά ατυχήματα).
- Μέτρα για την ενίσχυση των πολιτικών πολιτικής προστασίας και των συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών.
- Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης στον τομέα του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτή, καθώς και της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης.
- Δράσεις για την προώθηση μέτρων και επενδύσεων με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Αύξηση της θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας των τοπικών κοινωνιών με σκοπό την ενίσχυση της υλοποίησης υποδομών καθαρής ενέργειας.
- Πιλοτικές δράσεις σε διασυνοριακές κοινότητες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Ανάπτυξη κοινών σχεδίων δράσης και στρατηγικών για τους κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

ΕΣ 1.3: Προώθηση της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού

- Ανάπτυξη υποδομών σε αγροτικές περιοχές, καθώς και στα Ιόνια Νησιά για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων και την αποτελεσματική κάλυψη των υπηρεσιών ύδρευσης για τις τοπικές κοινωνίες.
 - Προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης των υδάτινων πόρων από τους πολίτες, τη βιομηχανία και τη γεωργία, καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου του νερού, προωθώντας την εξοικονόμηση και επαναχρησιμοποίηση του νερού, τεχνολογίες εξοικονόμησης νερού σε όλους τους τομείς, καθώς και μέτρα που βασίζονται στο οικοσύστημα.
 - Καλύτερη αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με την επάρκεια του νερού, ειδικά σε περιοχές με λειψυδρία (νησιωτικό σύμπλεγμα Ιονίων Νήσων, αγροτικές περιοχές με ανεπαρκή υδροδότηση), π.χ. μέσω της πρόληψης κινδύνων και μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή βάσει μιας προσέγγισης αποκατάστασης των οικοσυστημάτων σε διασυνοριακό πλαίσιο.
 - Εισαγωγή έξυπνων τεχνολογιών για την αύξηση της αποδοτικότητας των πόρων στον τομέα του νερού.
 - Συστήματα παρακολούθησης ελέγχου δικτύων ύδρευσης.
 - Επενδύσεις σε μέτρα στην πηγή για την αντιμετώπιση της ρύπανσης (π.χ. βιομηχανία, γεωργία).
 - Κατάρτιση και εφαρμογή συνεκτικών και προσαρμοσμένων σχεδίων διαχείρισης λυμάτων.
 - Εκπόνηση μελετών και ανταλλαγή τεχνογνωσίας και τεχνολογίας για τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων.
 - Ευαισθητοποίηση σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση του νερού και την αντιμετώπιση της λειψυδρίας στις διασυνοριακές περιοχές.
 - Μικρής κλίμακας επενδύσεις σε συστήματα επεξεργασίας λυμάτων που βασίζονται σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες.

ΕΣ 1.4: Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων

- Κοινή ανάπτυξη γνώσης και σχεδιασμός λύσεων κυκλικής οικονομίας
- Κοινή ανάπτυξη γνώσης και σχεδιασμός λύσεων κυκλικής οικονομίας και κοινές εκστρατείες ευαισθητοποίησης σε ευρεία γεωγραφική κλίμακα με σκοπό την μείωση της παραγωγής απορριμμάτων και την προώθηση της ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης.
- Επένδυση σε υποδομές για τη χωριστή διαλογή, αποθήκευση και επεξεργασία επικίνδυνων αποβλήτων και βιολογικών αποβλήτων.
- Ανάπτυξη κόμβων κυκλικής οικονομίας για τη δημιουργία νέων περιφερειακών αλυσίδων αξίας που συνδέουν τους σχετικούς φορείς.

4.3.2 Άξονας Προτεραιότητας 2: Βελτίωση της προσβασιμότητας στη διασυνοριακή περιοχή

ΕΣ 2.1: Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στο κλίμα, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, 27

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG 2021-2027 «ΕΛΛΑΔΑ-ΑΛΒΑΝΙΑ 2021-2027» ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ (SEA) | 2ο ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης πρόσβασης στο ΔΕΔ- Μ και τη διασυνοριακή κινητικότητα.

- Προσδιορισμός και αντιμετώπιση των ελλειπόντων κρίκων στις οδικές και σιδηροδρομικές υποδομές: μελέτες, στρατηγικές, κοινές λύσεις.
- Σχεδιασμός, κατασκευή και αποκατάσταση συνοριακών σημείων διέλευσης. σχεδιασμός, κατασκευή και αποκατάσταση οδικού δικτύου.
- Βελτίωση και επέκταση οδικών υποδομών: μελέτες σχετικά με την οδική κυκλοφορία, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, μελέτες συνδεσιμότητας/κινητικότητας για την κατανόηση των ροών εμπορευμάτων και επιβατών, μετακινήσεις κ.λπ.
- Μελέτες, εξοπλισμός και λύσεις πληροφορικής για την αύξηση της προβλεψιμότητας, της αξιοπιστίας και της αποτελεσματικότητας των διαθέσιμων μεταφορών (οδικές, θαλάσσιες, σιδηροδρομικές) στη διασυνοριακή περιοχή.
- Ανάπτυξη σχεδίου διασυνοριακών μεταφορών για τη διευκόλυνση του πληθυσμού των απομακρυσμένων και αραιοκατοικημένων περιοχών, με έμφαση στη βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων από απομακρυσμένες περιοχές σε υπηρεσίες υγείας, αγορές και δημόσιες υπηρεσίες που βρίσκονται σε αστικές και προαστιακές περιοχές.
- Βελτίωση και επέκταση οδικών υποδομών - Εργασίες εκσυγχρονισμού οδικών υποδομών, μέτρα ασφαλείας (εξοπλισμός/σηματοδότηση).
- Βελτίωση της πρόσβασης σε λιμάνι και πλοία μέσω του εκσυγχρονισμού και της αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών και εγκαταστάσεων.
- Ανάπτυξη πλατφόρμας διασυνοριακής πληροφόρησης για χερσαίες και θαλάσσιες μεταφορές, υπέρβαση γλωσσικών φραγμών και προώθηση της πολυτροπικότητας.
- Βελτίωση της ακτοπλοϊκής συνδεσιμότητας μεταξύ των νησιωτικών κοινοτήτων των διασυνοριακών περιοχών.
- Υποστήριξη έξυπνων συστημάτων μεταφορών και εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα των μεταφορών και της ροής ανθρώπων
- Παρακολούθηση των εκπομπών από μεταφορικές δραστηριότητες, όπως η ναυτιλία και ο αντίκτυπος στις πόλεις λιμάνια και άλλες παράκτιες περιοχές.

4.3.3 Άξονας Προτεραιότητας 3: Προώθηση της βιώσιμης διασυνοριακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης

ΕΣ 3.1: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του αειφόρου τουρισμού την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.

- Ενίσχυση της διαφοροποίησης του τουρισμού επενδύοντας σε λιγότερο γνωστούς προορισμούς και ποικίλες μορφές τουρισμού (πολιτιστικός, αγροτικός, αγροτουρισμός, αθλητικός, υγειονομικός/ιατρικός τουρισμός), συμβάλλοντας, έτσι στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των τοπικών και περιφερειακών κοινωνιών.
- Ανάδειξη ιστορικών κέντρων, χωριών και τοποθεσιών, όπως: κάστρα, φρούρια, εκκλησίες, μοναστήρια, ανάκτορα κ.λπ.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας σε ιστορικά μνημεία και χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Υποστήριξη της ικανότητας των τοπικών και περιφερειακών φορέων να αξιοποιούν δυνητικά πολύτιμους τουριστικούς στόχους / τοποθεσίες / εμπειρίες, με τη δημιουργία μονοπατιών βιώσιμου τουρισμού ή σημάτων ποιότητας και αριστείας για τις υπηρεσίες, την προώθηση και το μάρκετινγκ της τουριστικής προσφοράς κ.λπ.
- Φυσικοί χώροι: ορισμός μονοπατιών / διαδρομών, διάθεση απορριμμάτων, ασφάλεια, σηματοδότηση κ.λπ.
- Διασύνδεση πολιτιστικής και δημιουργικής βιομηχανίας με τον τουρισμό και τη γεωργία μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής μέτρων για την προστασία, ανάπτυξη και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών.
- Υποστήριξη τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών οργανισμών για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας αυτών των τομέων μέσω της κατάρτισης και της υποστήριξης της απασχόλησης, της ψηφιοποίησης, της κοινωνικής καινοτομίας και της μετάβασης σε κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα.
- Υποστήριξη των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων (όπως οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί) και της κοινωνικής καινοτομίας στον τουρισμό και τον πολιτισμό - ανάπτυξη υφιστάμενων ή νέων επιχειρήσεων τουρισμού και πολιτισμού.
- Ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων και νέων επιχειρηματικών μοντέλων στον τομέα του πολιτισμού και του τουρισμού.
- Ανάπτυξη νέων μοντέλων τουριστικών προϊόντων με βάση την κοινωνική απόσταση (συμπεριλαμβανομένου του ποιοτικού τουρισμού και των απομακρυσμένων μικροπροορισμών – βουνά, νησιά, αραιές και αγροτικές περιοχές).
- Ανάπτυξη κοινών σχεδίων ανάκαμψης και λύσεων στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού, ελαχιστοποιώντας τις δευτερογενείς επιπτώσεις της κρίσης COVID-19.
- Μεγαλύτερη αξιοποίηση της τεχνολογίας και των ψηφιακών εργαλείων για την προώθηση των τουριστικών προορισμών καθώς και των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της διασυνοριακής περιοχής.
- Ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας στον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα, ανάπτυξη των δημιουργικών κόμβων και θερμοκοιτίδων για την προώθηση της δημιουργικότητας και της πολιτιστικής έκφρασης.
- Ανάπτυξη ικανοτήτων στον τουριστικό τομέα, προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας, βελτίωση των δεξιοτήτων εργασίας στον κλάδο και κοινωνική ένταξη.
- Προώθηση υπεύθυνων μοντέλων τουρισμού για την πρόληψη και ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και τις τοπικές κοινωνίες (χρήση φυσικών πόρων και παραγωγή τουριστικών αποβλήτων).
- Ενίσχυση της ικανότητας των ενδιαφερομένων που εμπλέκονται στις τοπικές πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες με σκοπό την αξιοποίηση της τεχνολογίας και των ψηφιακών εργαλείων

ΕΣ 3.2: Διασφάλιση ίσης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και προώθηση της μετάβασης από τη θεσμική φροντίδα στην φροντίδα σε επίπεδο οικογενειών και τοπικών κοινοτήτων

- Εφαρμογή κοινών μέτρων και εργαλείων για τη βελτίωση της προσβασιμότητας και της αποτελεσματικότητας της υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας κοινωνικής φροντίδας διασυνοριακά.

- Ενίσχυση της ψηφιοποίησης στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και των κινητών περιουσιακών στοιχείων στον τομέα της υγείας.
- Επενδύσεις στην κατασκευή/ανακαίνιση/επιχορήγηση εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης (συμπεριλαμβανομένων εργαστηρίων).
- Προμήθεια νέου και βελτιωμένου ιατρικού εξοπλισμού για την υποστήριξη εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης και υπηρεσιών τηλεϊατρικής.
- Δράσεις για τη βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης και των μακροχρόνιων υπηρεσιών για τους ηλικιωμένους.
- Ενίσχυση των υπηρεσιών τηλεϊατρικής και προσβασιμότητας σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης για κατοίκους απομακρυσμένων και αγροτικών περιοχών.
- Εκπόνηση κοινών διαδικασιών εργασίας, κοινών πλατφορμών, κοινών στρατηγικών για την αντιμετώπιση διασυννοριακών ιατρικών απειλών.
- Δραστηριότητες ανταλλαγής τεχνογνωσίας και ανάπτυξης ικανοτήτων (κοινές εκπαιδεύσεις, συνέδρια, εργαστήρια).

5. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας 2001/42/ΕΕ «Σε περίπτωση που απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με το, εκπονείται περιβαλλοντική μελέτη στην οποία εντοπίζονται, περιγράφονται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις που θα έχει στο περιβάλλον η εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος, καθώς και λογικές εναλλακτικές δυνατότητες λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του σχεδίου ή προγράμματος».

Εναλλακτικές δυνατότητες μπορούν να διαμορφωθούν εξετάζοντας, συνδυαστικά ή όχι, λύσεις σε διάφορα επίπεδα, που πληρούν τους αναπτυξιακούς στόχους και τις προτεραιότητες και σχετίζονται με τα προτεινόμενα μέτρα και τις δράσεις.

Σύμφωνα με την Οδηγία για τη ΣΠΕ, οι εναλλακτικές δυνατότητες θα πρέπει να είναι ρεαλιστικές, δηλαδή να είναι εφικτές και πληρούν συγκεκριμένα δεδομένα και τους κανονισμούς του πλαισίου του προγράμματος. Το Πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας δεν προσφέρεται για εξαντλητική μελέτη των εναλλακτικών δυνατοτήτων, κυρίως επειδή δεν περιλαμβάνει πρωτογενή έργα μεγάλης κλίμακας με σημαντικές δυνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Επομένως, εξετάστηκαν δύο (2) ρεαλιστικές εναλλακτικές δυνατότητες:

- Η Μηδενική Λύση (do nothing scenario), στην οποία εξετάζεται η μη υλοποίηση του προγράμματος και η οποία συνιστά το σενάριο εφαρμογής καμίας λύσης.
- Η προτεινόμενη εναλλακτική δυνατότητα, η οποία ενσωματώνει καλύτερα τις απαιτήσεις που συνιστούν την προτεινόμενη λύση

Για αυτές τις δύο εναλλακτικές δυνατότητες, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και την αειφορική ανάπτυξη παρουσιάζονται και αξιολογούνται, ως εξής.

5.1 Μηδενική Λύση (do nothing scenario):

Το σενάριο εφαρμογής καμίας λύσης ή «do nothing scenario», δηλαδή η μη εφαρμογή του προγράμματος, θα εμποδίσει την πραγματική σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες κάθε χώρας και της ΕΕ, με αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, στο βιοτικό επίπεδο στις επιλέξιμες περιοχές, στην προστασία και την ενίσχυση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου και τη βελτίωση και προστασία των φυσικών πόρων. Ειδικότερα, θα είχε ως αποτέλεσμα την άμεση ακύρωση της χρηματοδότησης πολλών εκατομμυρίων ευρώ, τα οποία θα έπρεπε να κατευθυνθούν σε δράσεις με θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Σε αυτή την περίπτωση, ωστόσο, η αναμενόμενη περιβαλλοντική επίδραση που θα χαθεί εκτιμάται ότι είναι πολύ μεγαλύτερη. Το βασικό στοιχείο που θα οδηγήσει στην απώλεια αυτής της προστιθέμενης αξίας είναι η απουσία του ίδιου του προγραμματικού πλαισίου που θα επέτρεπε τον συντονισμό των ενεργειών για την κοινή προστασία και διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, οι οποίοι απαιτούν ειδική υποστήριξη. Επιπλέον, θα μειωθεί η συνεργασία και η επαφή μεταξύ των δύο γειτονικών χωρών. Επιπλέον, η μη εφαρμογή του Προγράμματος αντιτίθεται στη γενική αρχή της ΕΕ για τη συνοχή και την άμβλυση των ανισοτήτων σε κρατικό και περιφερειακό επίπεδο.

5.2 Εναλλακτική Δυνατότητα: Προετοιμασία του Αναπτυξιακού Προγράμματος για την Περίοδο 2021-2027 με βάση έναν Κεντρικό Στρατηγικό Σχεδιασμό (Προγραμματισμένη Ανάπτυξη)

Η προτεινόμενη λύση, η οποία παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 4, θεωρείται ότι ενσωματώνει καλύτερα τις απαιτήσεις της πραγματικής περιβαλλοντικής πολιτικής στην περιοχή και συμβάλλει στην επιδίωξη της αειφορικής ανάπτυξης όχι μόνο στη διασυνοριακή περιοχή, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή Ιονίου-Αδριατικής.

Η παρούσα εναλλακτική δυνατότητα στοχεύει στην αντιμετώπιση ελλείψεων και προβλημάτων που δεν έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και να προσδώσει μεγαλύτερη έμφαση σε δράσεις που σχετίζονται με την αειφορική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής. Κατά αυτόν τον τρόπο, η στρατηγική θα εξασφαλίσει τη συνοχή και τη συνέχεια στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του προγράμματος στη διασυνοριακή περιοχή.

Η νέα προγραμματισμένη ανάπτυξη στοχεύει στην αξιοποίηση των δυνατών σημείων και των πλεονεκτημάτων της διασυνοριακής περιοχής, στην αντιμετώπιση των αδυναμιών, στη δημιουργία νέων ευκαιριών για κοινωνικοοικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη και στην αντιμετώπιση των κινδύνων.

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ανταλλαγή, τη δοκιμή και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών και πολιτικών. Η Αναπτυξιακή Στρατηγική του προγράμματος, όπως προσδιορίζεται στις προτεραιότητες και τους συγκεκριμένους στόχους, στο Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA III Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027, συνάδει με τις αναπτυξιακές ανάγκες της Διασυνοριακής Περιοχής και περιλαμβάνει την ανάγκη για:

- Προστασία του περιβάλλοντος και βιώσιμη χρήση των φυσικών πηγών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Πρόληψη Κινδύνων και Διαχείριση Φυσικών Καταστροφών.
- Προώθηση βιώσιμων υποδομών μεταφορών, δικτύων πληροφοριών και επικοινωνιών, διαχείρισης υδάτων και απορριμμάτων και ενεργειακής απόδοσης.
- Βελτίωση της διασυνοριακής δυνατότητας υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, της αειφορίας των επιχειρήσεων και της ανταγωνιστικότητας.
- Διατήρηση των πολιτιστικών και φυσικών πόρων ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Όσον αφορά τη Μηδενική Λύση, η μη εφαρμογή του προγράμματος, θα εμποδίσει την πραγματική σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες κάθε χώρας, με αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, στο βιοτικό επίπεδο στις επιλέξιμες περιοχές, στην προστασία και την ενίσχυση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου και τη βελτίωση και προστασία των φυσικών πόρων.

Επιλέγεται η Εναλλακτική Δυνατότητα, καθώς πρόκειται να βελτιώσει το φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας τα δυνατά σημεία και μειώνοντας ή/και εξαλείφοντας τις αδυναμίες, επιτυγχάνοντας έτσι τον στόχο της Αειφορικής Ανάπτυξης.

Συνεπώς, η αξιολόγηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων για την υλοποίηση και τη μη υλοποίηση του Προγράμματος (μηδενική λύση), για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, βασίζεται σε κριτήρια, **30**

οποία σχετίζονται με τις προτεραιότητες της ΕΕ υπέρ της αειφορικής ανάπτυξης, της προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, της ενίσχυσης της οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης.

6 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αυτή η ενότητα παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για την υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος, επισημαίνοντας τα βασικά περιβαλλοντικά ζητήματα και προσδιορίζοντας τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά εντός της περιοχής της μελέτης.

6.1 Αβιοτικό Περιβάλλον

6.1.1 Ατμοσφαιρικό περιβάλλον

Οι κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης, που εντοπίζονται στην επιλέξιμη περιοχή, είναι οι βιομηχανικές δραστηριότητες, τα οχήματα και ο γενικός όγκος κυκλοφορίας καθώς και οι εγκαταστάσεις θέρμανσης των κτιρίων.

Στη Δυτική Μακεδονία, η βιομηχανική δραστηριότητα αποτελεί σημαντική πηγή ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Λάβετε υπόψη ότι στην περιοχή λειτουργούν θερμοηλεκτρικοί σταθμοί της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού Α.Ε. Στην Περιφέρεια Ηπείρου η ρύπανση προέρχεται κυρίως από το συγκοινωνιακό δίκτυο των δρόμων, των αεροδρομίων και των λιμανιών, αλλά και από τη βιομηχανία. Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ο τομέας των μεταφορών έχει σημαντική επίδραση στην ατμόσφαιρα, ενώ στην ατμοσφαιρική ρύπανση συμβάλλει και ο κτιριακός τομέας (νοικοκυριά, εμπόριο, υπηρεσίες). Όσον αφορά την Αλβανία, ιστορικά οι κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης ήταν οι βιομηχανίες που εμπλέκονταν στην τήξη χρωμίου, χαλκού, σιδήρου και χάλυβα, της μεταλλουργίας και της παραγωγής θερμοηλεκτρικής ενέργειας. Σήμερα, οι κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι η ανεξέλεγκτη καύση απορριμμάτων, η εξόρυξη και διύλιση πετρελαίου, η παραγωγή τσιμέντου και η οδική κυκλοφορία.

Η ποιότητα του αέρα στην περιοχή μελέτης παρακολουθείται μέσω τριών σταθμών παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα, σε Φλώρινα, Βεύη και Ιωάννινα. Οι δύο πρώτοι σταθμοί παρακολουθούν τις επιπτώσεις των εκπομπών από τη λειτουργία των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και ο τρίτος παρακολουθεί τα επίπεδα αστικής ρύπανσης.

Οι μετρήσεις σε Καστοριά, Γρεβενά και Φλώρινα έδειξαν ότι τα επίπεδα ΑΣ10 είναι αρκετά υψηλά και εκτιμάται ότι υπάρχει ετήσια μέγιστη υπέρβαση στο όριο του 24ώρου που καθιστά τα ΑΣ10 τον σημαντικότερο ρύπο για την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας.

Τα στοιχεία για την ποιότητα του αέρα στα αστικά κέντρα στην αλβανική πλευρά της επιλέξιμης περιοχής του προγράμματος δεν επαρκούν για να σχηματιστεί μια σαφής εικόνα. Οι κύριοι ατμοσφαιρικοί ρύποι είναι το SO₂ και το NO₂ που προέρχονται κυρίως από τον τομέα των μεταφορών, λόγω της υψηλής αξιοποίησης των μεταχειρισμένων οχημάτων, ενώ το κύριο καύσιμο κίνησης είναι το πετρέλαιο.

6.1.2 Κλίμα

Οι κλιματολογικές συνθήκες στην Ήπειρο διαφέρουν από τόπο σε τόπο καθώς καταλαμβάνει μεγάλη γεωγραφική έκταση, από τα βουνά της Πίνδου μέχρι τις παραθαλάσσιες περιοχές. Οι ορεινές περιοχές της Ηπείρου χαρακτηρίζονται από χειμώνες με πολύ έντονες χιονοπτώσεις, πολύ συχνές βροχοπτώσεις και χαμηλές θερμοκρασίες. Τα καλοκαίρια είναι δροσερά στα ορεινά, ενώ οι καλοκαιρινές βροχές είναι

πολύ συνηθισμένες. Αντίθετα, τα καλοκαίρια είναι ζεστά στα πεδινά και στις παράκτιες περιοχές και το κλίμα είναι γενικά μεσογειακό, με σπάνιες βροχοπτώσεις και τον ήλιο να λάμπει τις περισσότερες μέρες του καλοκαιριού. Στη Δυτική Μακεδονία το κλίμα είναι εύκρατο, με βαρείς χειμώνες και ήπια καλοκαίρια, σε αντίθεση με το μεσογειακό κλίμα των παράκτιων περιοχών της χώρας. Στα Ιόνια Νησιά, οι κλιματικές συνθήκες έχουν τυπικά χαρακτηριστικά του μεσογειακού κλίματος.

Η Αλβανία βρίσκεται ανάμεσα σε δύο κλιματικές ζώνες των μεσογειακών παράκτιων ζωνών και της ηπειρωτικής εσωτερικής ζώνης. Οι κλιματικές συνθήκες ποικίλλουν πολύ και χωρίζονται σε τέσσερις ζώνες ανάλογα με τη θέση τους:

- Το νότιο τμήμα της παραλιακής πεδιάδας
- Το κεντρικό και βόρειο τμήμα της παράκτιας πεδιάδας
- Τη λοφώδη ζώνη
- Την ορεινή ζώνη

6.1.3 Υδάτινοι πόροι

Η επιλέξιμη παραμεθόρια περιοχή είναι πλούσια σε υδάτινους πόρους. Η αφθονία των υδάτινων πόρων έχει καταστήσει την περιοχή σημαντική πηγή υδροηλεκτρικής ενέργειας και για τις δύο χώρες. Το δυναμικό των πηγών Μικρο-Υδροηλεκτρικής Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως. Επιπλέον, η δυναμική για ψυχαγωγικές δραστηριότητες ορεινών και υδάτινων τοπίων αποτελεί κυρίαρχο πόλο έλξης της περιοχής σε συνδυασμό με μια ελκυστική και σχετικά ανεπηρέαστη παράκτια ζώνη.

Τα κυριότερα ποτάμια και λίμνες της ελληνικής επιλέξιμης περιοχής είναι:

Πίνακας 6-1: Τα ποτάμια και οι λίμνες της ελληνικής επιλέξιμης περιοχής

Περιφερειακή ενότητα	Λίμνες	Ποτάμια
Καστοριά	Ορεσιτιάδα (γνωστή ως λίμνη Καστοριάς)	Αλιάκμονας, Σαραντάπορος
Φλώρινα	Μικρή Πρέσπα, Μεγάλη Πρέσπα, Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα, Πετρών, Βεγορίτιδα (ή Οστρόβου)	Σακουλέβας (γνωστός ως ποτάμι της Φλώρινας)
Κοζάνη	Τεχνητή λίμνη Πολυφίτου	
Γρεβενά		Βενέτικος (ή Βελονιάς)
Ιωάννινα	Παμβώτιδα (γνωστή ως λίμνη των Ιωαννίνων) Πωγωνίου, Δρακόλιμνη	Άραχθος, Αώος, Αχέροντας, Βοϊδομάτης (ή Βίκος), Σαραντάπορος, Λούρος, Θύαμις (ή Καλαμάς)
Θεσπρωτία	Λίμνες Φλέγκας (Δρακόλιμνες)	Αχέροντας, Θύαμις (ή Καλαμάς)
Πρέβεζα	Ζηρού	Λούρος, Αχέροντας
Άρτα	Τεχνητή λίμνη Πουρναρίου, τεχνητή λίμνη Άρτας	Άραχθος, Λούρος, Αχελώος
Κέρκυρα	Κορησισία (ή Κορισσίων), Αντιγιώτη (ή Αγίας Αικατερίνης)	Μεγαλοπόταμος, Τιφλοπόντικας, Νήμφων και Γαστουρίου (ρουάκια και ποταμάκια)
Κεφαλλονιά	Λιμνοθάλασσα Κουτάβου	ρέμα Αγίας Ειρήνης
Λευκάδα		Καρούχας

Στην αλβανική πλευρά, οι κύριες λίμνες είναι η Narta και η Orikumti στην Αυλώνα, η Orhot, η Μικρή Πρέσπα και η Μεγάλη Πρέσπα στην Κορυτσά. Τα κυριότερα ποτάμια που είτε πηγάζουν είτε περνούν από την περιοχή είναι τα εξής: Devolli, Osumi, Vjosa, Dino, Bistica και Pavila.

Όσον αφορά τα διασυνοριακά ύδατα, ο κύριος ποταμός της περιοχής είναι ο Αώος/Vjose. Πηγάζει από την οροσειρά της Πίνδου και ρέει προς ΒΔ κατεύθυνση μέσω της Αλβανίας, και εκβάλλει στην Αδριατική. Το συνολικό μήκος του ποταμού είναι περίπου 260 χιλιόμετρα, από τα οποία τα πρώτα 80 χιλιόμετρα βρίσκονται στον ελλαδικό χώρο. Η μέση ροή του ποταμού στα σύνορα (χωρίς να υπολογίζεται η ροή του Σαραντάπορου) είναι 52 m³ /s. Οι κύριοι παραπόταμοι του Αώου είναι ο Σαραντάπορος και ο Βοϊδομάτης. Η λεκάνη έχει συνολική έκταση 6.519km², εκ των οποίων η ελληνική υπολεκάνη καλύπτει περίπου 2.154km². Η μέση ποσότητα βροχόπτωσης στην περιοχή είναι περίπου 850 mm και ο ρυθμός ροής κυμαίνεται μεταξύ 8 και 130 m³/s.

Ο δεύτερος διασυνοριακός ποταμός είναι ο Δρίνος, που πηγάζει στα δυτικά του βουνού Κασιδιάρης και Νεμέρτσκα, ρέοντας σε μήκος 40 χλμ στην ελληνική επικράτεια, και κατά την είσοδό του στο έδαφος της Αλβανίας εκβάλλει στον ποταμό Αώο/Vjosa με μέση ροή 9 m³ /s. Η λεκάνη έχει έκταση 254 km².

Οι σημαντικές λίμνες των Πρεσπών βρίσκονται στο ανατολικό άκρο της επιλέξιμης περιοχής. Οι λίμνες Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα καλύπτουν έκταση 190 km² και βρίσκονται ανάμεσα σε τρεις γειτονικές χώρες (Ελλάδα, Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας και Αλβανία). Η Μικρή Πρέσπα μοιράζεται μεταξύ της Ελλάδας (138km² λεκάνη απορροής και επιφάνεια 43,5 km²) και της Αλβανίας (51km² λεκάνη απορροής και επιφάνεια 3,9 km²). Η περιοχή ανακηρύχθηκε ως Διακρατικό Πάρκο το 2000, εγκαινιάζοντας πολλά προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας. Προστατεύεται από την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις διεθνείς συμβάσεις, ενώ η Μικρή Πρέσπα προστατεύεται επίσης από τη Συνθήκη Ramsar ως μοναδικός υγρότοπος.

6.1.4 Μορφολογία – Έδαφος

Τα κύρια χαρακτηριστικά της επιλέξιμης παραμεθόριας περιοχής είναι οι οροσειρές, που αποτελούν μέρος των Δειναρικών Άλπεων. Το υψόμετρο κυμαίνεται από το επίπεδο της θάλασσας στις δυτικές παράκτιες περιοχές έως τις υψηλότερες κορυφές άνω των 2.600μ (Όρος Σμόλικας) στα ανατολικά. Η περιοχή είναι κατά κύριο λόγο δασική έκταση με κάποια γεωργική δραστηριότητα (δασοκομία, βοσκή, ξηρή και αρδευόμενη γεωργία) σε μικρότερες κοιλάδες.

Η γεωτεκτονική δομή της ελληνικής επιλέξιμης περιοχής αποτελείται από τις ακόλουθες κύριες ζώνες: την Ιόνια ζώνη, τη ζώνη της Πίνδου, τη ζώνη Γαβρόβου και τη ζώνη Πελαγονικής. Στην Αλβανική πλευρά διακρίνονται οι εξής ζώνες: Ιζήματα μολάσσης και Νεογενείς - Τεταρτογενείς ζώνες ιζημάτων, η Ζώνη Αλβανών Εσωτερικού (Πελαγονική Ζώνη), η ζώνη της Εξωτερικής Αλβανίας (Ελληνική ζώνη, Ιόνια ζώνη, Δειναρίδες, ζώνη προ Απουλίας) και η Οφιολιθική ζώνη.

6.2 Βιοποικιλότητα - χλωρίδα-πανίδα

Τα φυσικά ενδιαίτηματα καθώς και η χλωρίδα και πανίδα των περιοχών μελέτης έχουν μειωθεί σημαντικά τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά. Όλο και περισσότερα είδη και ενδιαίτηματα απειλούνται σε διάφορους βαθμούς. Οι σημαντικότερες αρνητικές αλλαγές συμβαίνουν σε ενδιαίτηματα, γεωργικές εκτάσεις, δάση και παράκτιες περιοχές. Η μεγαλύτερη πίεση ασκείται στη βιοποικιλότητα, ιδίως σε περιοχές όπου η χρήση της γης για ανθρώπινη δραστηριότητα είναι έντονη.

Η χλωρίδα της Ελλάδας είναι από τις πλουσιότερες της Ευρώπης, σε σχέση πάντα με το μέγεθός της, με την αφθονία 6.300 ειδών και υποειδών φυτών. Η μεγάλη ποικιλότητα της χλωρίδας είναι αποτέλεσμα τόσο παλαιογεωγραφικών και οικολογικών παραγόντων όσο και ιστορικών, με την έννοια της μακροχρόνιας παραδοσιακής και αρμονικής σχέσης του ανθρώπου με το φυσικό του περιβάλλον. Ωστόσο, τον 20ο αιώνα, η ισορροπία έχει διαταραχθεί από την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων και την εγκατάλειψη της υπαίθρου, με διαδικασίες αντιστάθμισης να υφίστανται αλλά επηρεάζοντας τη διατήρηση των ειδών και των οικοτόπων. Από τους ήδη γνωστούς αριθμούς ειδών, ο συνολικός αριθμός ειδών εκτιμάται ότι είναι περίπου 50.000. Η πλειοψηφία τους ανήκει σε είδη εντόμων. Στις πιο γνωστές ομάδες ζώων (σπονδυλωτά, εχινόδερμα, μαλάκια και ορθόπτερα) έχουν καταγραφεί περίπου 1.500 ενδημικά είδη συνολικά 5500 (25% ενδημισμός).

Η Αλβανία είναι γνωστή για την υψηλή ποικιλομορφία των οικοσυστημάτων και ενδιαιτημάτων της. Στην επικράτειά της υπάρχουν θαλάσσια οικοσυστήματα, παράκτιες ζώνες, λίμνες, ποτάμια, αειθαλείς και πλατύφυλλοι θάμνοι, πλατύφυλλα δάση, πευκοδάση, αλπικά και υποαλπικά βοσκοτόπια και λιβάδια και οικοσυστήματα ψηλών βουνών.

Η Αλβανία είναι πλούσια σε δάση και βοσκοτόπους. Τα δάση καλύπτουν 1.030.000 εκτάρια, ήτοι το 36% της επικράτειας της χώρας και τα βοσκοτόπια περίπου 400.000 εκτάρια, ήτοι 15%. Περίπου το 60% (244.000 εκτάρια) των βοσκοτόπων είναι αλπικά και υποαλπικά βοσκοτόπια και λιβάδια. Τα δάση και τα βοσκοτόπια έχουν ποικιλία τύπων, σχηματισμών καθώς και κοινότητες φυτών και ζώων.

Αν και είναι μια μικρή χώρα, η Αλβανία διακρίνεται για την πλούσια βιολογική της ποικιλότητα. Η ποικιλία της γεωμορφολογίας, του κλίματος και του εδάφους δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για μια σειρά ενδημικών και υποενδημικών ειδών με 27 ενδημικά και 160 υποενδημικά αγγειακά φυτά που υπάρχουν στη χώρα. Υπάρχουν πάνω από 3.250 είδη φυτών, περίπου το 30% του συνόλου των ειδών χλωρίδας που βρίσκονται στην Ευρώπη.

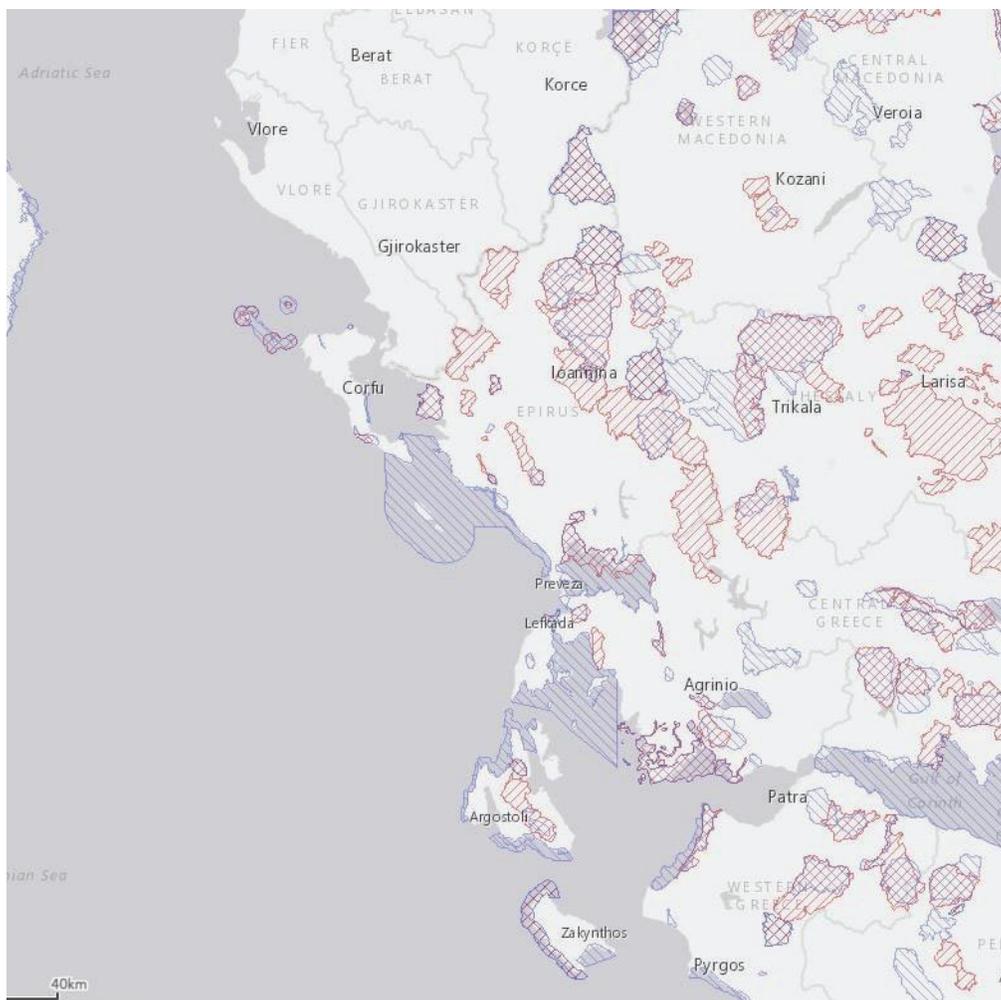
6.2.1 Προστατευόμενες περιοχές

Η ελληνική επιλέξιμη περιοχή έχει σημαντικό αριθμό προστατευόμενων περιοχών, εθνικών πάρκων κ.λπ., που προστατεύονται από την ευρωπαϊκή ή/και την εθνική νομοθεσία. Το δίκτυο Natura 2000 της επιλέξιμης περιοχής φαίνεται στην παρακάτω εικόνα 6-1.

Το δίκτυο Natura 2000 είναι ένα ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο περιοχών που φιλοξενούν φυσικούς

οικοτόπους, με μεγάλη σημασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο τύπους περιοχών: Τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας - ΠΕΠ, για τα πτηνά, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ και τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης – ΕΖΔ, όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Η Ελλάδα

περιλαμβάνει **239 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)** σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και έχει κηρύξει 181 Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ.

Εικόνα 6-1: Τοποθεσίες NATURA 2000 στην επιλέξιμη περιοχή (Πηγή: Natura network viewer)

Στη διασυνοριακή περιοχή περιλαμβάνονται προστατευόμενες περιοχές διεθνούς ενδιαφέροντος που απαιτούν ολοκληρωμένες και συντονισμένες ενέργειες για τη διατήρηση και αξιοποίησή τους. Τοποθεσίες διεθνούς ενδιαφέροντος περιλαμβάνουν τη Μικρή Πρέσπα στην Ελλάδα, η οποία αποτελεί μέρος του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών, το Εθνικό Πάρκο Βουθρωτού και το Εθνικό Πάρκο της Λιμνοθάλασσας Καραβάστα στην Αλβανία (όλα προστατεύονται από τη **συνθήκη Ramsar**). Στη Δυτική Μακεδονία βρίσκονται 18 προστατευόμενες περιοχές. Οι Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων και της Ηπείρου χαρακτηρίζονται επίσης από πλούσια βιοποικιλότητα. Στα νησιά του Ιονίου υπάρχουν 22 περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000, ενώ στην Ήπειρο 27⁸. Η μεγαλύτερη πίεση σε αυτές τις περιοχές προκαλείται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και την κλιματική αλλαγή. Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη αποτελούν επίσης σοβαρό πρόβλημα στις διασυνοριακές

8 https://www.ekby.gr/ekby/el/natura_tables_el_Dec2017.pdf

περιοχές, καθώς αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους άμεσους παράγοντες απώλειας βιοποικιλότητας και αλλαγών στα οικοσυστήματα και αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για εύθραυστα οικοσυστήματα όπως τα νησιά.

Η Αλβανία θεωρείται σημαντικό σημείο βιοποικιλότητας στην Ευρώπη. Για την προστασία της αξιοσημείωτης βιοποικιλότητας και των πολύτιμων φυσικών πόρων της, η κυβέρνηση έχει θέσει υπό προστασία περίπου το 18% της επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων 58 προστατευόμενων περιοχών που καλύπτουν μια σειρά από κατηγορίες στο πλαίσιο της IUCN – Διεθνής Ένωση Προστασίας της Φύσης⁹. Στην περιοχή του Προγράμματος, παρατίθενται πέντε (5) κύριες τοποθεσίες, όπως το Εθνικό Πάρκο του βουνού Tomorri, το Εθνικό Πάρκο Dinjaka-Karavasta, το Εθνικό Πάρκο Llogara και το Προστατευμένο Τοπίο Vjosa-Narta. Οι διασυνοριακές λίμνες, όπως αυτή της Οχρίδας και της Πρέσπας, αντιπροσωπεύουν τα σημεία ανταλλαγής της χλωρίδας και της πανίδας με τις γειτονικές χώρες.

Η θετική τάση είναι ιδιαίτερα ορατή για τον νομικό χαρακτηρισμό προστατευόμενων περιοχών που αντιστοιχούν στην κατηγορία της IUCN:

IUCN I: Αυστηρά φυσικό

απόθεμα/επιστημονικό απόθεμα

IUCN II: Εθνικός Δρυμός

IUCN III: Μνημείο της φύσης

IUCN IV: Φυσικό διαχειριζόμενο

απόθεμα

IUCN V: Προστατευμένα

τοπία/θαλάσσια τοπία

IUCN VI: Απόθεμα διαχειριζόμενων

πόρων.

Η επικύρωση της Συμφωνίας για τον Δρυμό των Πρεσπών είναι ένα σημαντικό βήμα προόδου από τις χώρες που δείχνει τη δέσμευσή τους να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις στον τομέα της προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας. Η Συμφωνία συμβάλλει στη δημιουργία μόνιμων πολυεθνικών δομών που περιλαμβάνουν αρχές και ενδιαφερόμενους φορείς από την Ελλάδα, την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Δημιουργεί επίσης μια περιοχή πιθανής εδαφικής εστίασης στη διασυνοριακή υποστήριξη φιλικών προς το περιβάλλον τοπικών οικονομιών, την προώθηση προστατευόμενων περιοχών και δικτύων τουρισμού στην περιοχή Αδριατικής-Ιονίου σύμφωνα με τους στόχους της EUSAIR για τη θέσπιση μέτρων προστασίας για τα φυσικά χερσαία ενδιαίτηματα και οικοσυστήματα.

Ο μεγάλος αριθμός υποενδημικών ειδών που σχετίζονται με την Ελλάδα και θαλάσσιων ενδημικών ειδών στην Αδριατική Θάλασσα τονίζουν τη σημασία της Αλβανίας όσον αφορά την προστασία της ποικιλότητας στις περιοχές των Βαλκανίων και της Μεσογείου. Στην Αλβανία, ο αριθμός των τουριστών στις Προστατευόμενες Περιοχές αυξήθηκε κατά 30% το 2019 (916.660 επισκέπτες) σε σύγκριση με 35

2018 δημιουργώντας την ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις σε υποδομές για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, καθώς και για την επιβολή των περιβαλλοντικών κανονισμών.

Στην ελληνική επιλέξιμη περιοχή, εντοπίζεται σημαντικός αριθμός περιοχών που προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία. Πιο συγκεκριμένα, εννέα (9) Εθνικά Πάρκα και Δάση, δύο (2) Αισθητικά Δάση, δύο (2) Μνημεία της Φύσης, πέντε (5) Περιοχές Προστασίας της Φύσης, δύο (2) Περιοχές Αυστηρά Φυσικού Αποθέματος και μία (1) περιοχή οικολογικής

9 COVID-19 impact on the Western Balkans. Deep-dive in Albania and how the pandemic impacted the SDG's. Erik Gjermeni and Alban Lika in collaboration with the Albanian Institute of Statistics (INSTAT) as part of a project supported by the United Nations Economic Commission.

ανάπτυξης. Στην επιλέξιμη περιοχή βρίσκονται δύο **υγράτοποι Ramsar** του Αμβρακικού Κόλπου και της Μικρής Πρέσπας.

6.3 Πληθυσμός - Δημογραφικά στοιχεία-Οικονομία

6.3.1 Πληθυσμός

Η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή καλύπτει έκταση 33.932 km² (20.961 km² για τη διασυνοριακή περιοχή της Ελλάδας και 12.971 km² για τη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας), με συνολικό πληθυσμό 1.801.496 κατοίκους (936.470 κάτοικοι στην ελληνική διασυνοριακή περιοχή και 865.026 κάτοικοι στη διασυνοριακή περιοχή της Αλβανίας).

6.3.2 Δημογραφικά στοιχεία

Οι δημογραφικές τάσεις παραμένουν ένα ζήτημα για την περιοχή του Προγράμματος, καθώς και οι δύο χώρες αντιμετωπίζουν μείωση του πληθυσμού τους, ενώ εντοπίζεται επίσης σοβαρό πρόβλημα γήρανσης, ειδικά για το νότιο τμήμα της Αλβανίας. Ο πληθυσμός της Ελλάδας μειώνεται, με περισσότερα από 100.000 άτομα να εγκαταλείπουν τη χώρα κάθε χρόνο. Ο συνολικός πληθυσμός μειώθηκε κατά σχεδόν 400.000 μεταξύ 2010 και 2019 λόγω της συνδυασμένης επίδρασης της καθαρής μετανάστευσης και μιας αρνητικής φυσικής πληθυσμιακής αλλαγής. Οι ετήσιες μεταναστευτικές ροές έχουν αυξηθεί, από περίπου 40.000 άτομα πριν από το 2010, σε πάνω από 100.000 το 2012-2017. Το 2016 και το 2017, το συνολικό μεταναστευτικό ισοζύγιο έγινε θετικό λόγω των μεγάλων εισροών πολιτών εκτός ΕΕ, κυρίως προσφύγων. Ωστόσο, η καθαρή μετανάστευση των Ελλήνων πολιτών συνεχίστηκε και οι άνθρωποι που έφυγαν από τη χώρα ξεπέρασαν αυτούς που επέστρεψαν κατά 22.000 το 2017, αν και αυτή η τάση έχει επιβραδυνθεί από το 2013. Ο υψηλός αριθμός ατόμων που εγκαταλείπουν τη χώρα έχει οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση των ποσοστών γονιμότητας και επιδείνωση της πίεσης της γήρανσης του πληθυσμού. Ο πληθυσμός της Αλβανίας το 2019 παρουσίασε μείωση κατά 1,06% σε σύγκριση με το 2015. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η διασυνοριακή επιλέξιμη περιοχή τα τελευταία χρόνια έχει δεχτεί υψηλό επίπεδο εισροής μεταναστών και προσφύγων. Αύξηση καταγράφεται από το 2017 στον αριθμό των μεταναστών στην Αλβανία.

6.3.3 Οικονομία

Όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη, η συνολική ακαθάριστη παραγωγικότητα της εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή είναι σημαντικά χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ των 27. (περίπου 25%). Το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Αλβανίας είναι λιγότερο από το ένα τρίτο του μέσου όρου της ΕΕ και λιγότερο από το μισό εκείνου των νέων κρατών μελών της ΕΕ. Στην Αλβανία, η αύξηση του ΑΕΠ επιβραδύνθηκε σημαντικά το 2019 λόγω της χαμηλότερης παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας, της πτώσης των επενδύσεων και των επιπτώσεων από τον σεισμό του Νοεμβρίου 2019. Επιπλέον, η ολοκλήρωση ορισμένων μεγάλων έργων υποδομής προκάλεσε συρρίκνωση των επενδύσεων. Η οικιακή

κατανάλωση συνέχισε να είναι ο κύριος μοχλός ανάπτυξης στην Αλβανία. Στην Ελλάδα, μετά την επιστροφή στην οικονομική ανάπτυξη το 2017, ο ρυθμός ανάπτυξης σταθεροποιήθηκε περίπου στο 2%, υποστηριζόμενος σε μεγάλο βαθμό από τις καταναλωτικές δαπάνες και τις καθαρές εξαγωγές.

Η ελληνική οικονομία περιστρέφεται γύρω από τον τριτογενή τομέα της οικονομίας (υπηρεσίες - 80,6%) και τον δευτερογενή τομέα της οικονομίας (βιομηχανία - (16%), ενώ ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας (γεωργία) εκτιμάται ότι ήταν στο 3,4%. Η γεωργία είναι ένας σημαντικός τομέας για την αλβανική οικονομία. Συνεισφέρει το 18,5% του ΑΕΠ και απασχολεί το 36,1% του εργατικού δυναμικού (Παγκόσμια Τράπεζα, 2020). Ωστόσο, ο γεωργικός τομέας πάσχει από έλλειψη σύγχρονου εξοπλισμού, ιδιαίτερα κατακερματισμένη ιδιοκτησία γης και περιορισμένη έκταση καλλιέργειας, τα οποία οδηγούν σε σχετικά χαμηλή παραγωγικότητα. Το εμπόριο, οι μεταφορές και οι υπηρεσίες φιλοξενίας αποτελούν σημαντικούς κλάδους της αλβανικής οικονομίας. Ο τουρισμός, ως ένας από τους βασικούς μοχλούς ανάπτυξης, έχει τη δυνατότητα δημιουργίας θέσεων εργασίας και επενδύσεων – τόσο ξένων όσο και εγχώριων και έχει βιώσει ταχεία αύξηση στις ετήσιες αφίξεις τουριστών, αλλά πρέπει να τις μετατρέψει σε βιώσιμη αύξηση της προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης.

Η περιοχή του Προγράμματος αντιμετωπίζει υψηλά ποσοστά ανεργίας τόσο στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού όσο και στους νέους. Η πρόοδος στην προώθηση των επενδύσεων σε δεξιότητες εκπαίδευσης και απασχολησιμότητα είναι περιορισμένη. Σύμφωνα με τα τελευταία περιφερειακά στατιστικά στοιχεία για την ανεργία, το συνολικό ποσοστό ανεργίας στις παραμεθόριες περιοχές της Ελλάδας και της Αλβανίας είναι περίπου 20%. Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας εντοπίζεται στη Δυτική Μακεδονία (27,0% το 2018), θέμα που προκαλεί μεγάλη ανησυχία καθώς η χώρα προετοιμάζεται για την εφαρμογή του Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης που αφορά την προαναφερθείσα περιοχή. Υψηλά είναι και τα ποσοστά ανεργίας στην Αλβανία, ενώ σημαντική διαφορά καταγράφεται στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η ανταλλαγή εποχικών εργαζομένων είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή. Περίπου 10.000 εποχικά εργαζόμενοι απαιτούνται κάθε χρόνο από την Ελλάδα για να απασχοληθούν στη γεωργία.

6.4 Περιβαλλοντική Υποδομή

6.4.1 Διαχείριση λυμάτων

Η Αλβανία είναι μια χώρα, της οποίας οι επιφανειακές και υπόγειες υδάτινες πηγές υπερβαίνουν κατά πολύ τη χρήση τους. Οι περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες βασίζονται στην αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, για τις οποίες πάνω από το 90% της παραγωγής ενέργειας προέρχεται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς και η γεωργία εξαρτάται πλήρως από την άρδευση. Επιπλέον, άλλοι τομείς της οικονομίας όπως η εξόρυξη, ο βιομηχανικός τομέας και ο τουρισμός βασίζονται επίσης σε καθαρούς και επαρκείς πόρους γλυκού νερού. Στην Αλβανία, σημειώθηκε κάποια πρόοδος στη διαχείριση του νερού μέσω συμβάσεων απόδοσης που υπογράφηκαν με επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, της τακτοποίησης των παράνομων συνδέσεων, ενός αναθεωρημένου προγράμματος επιδοτήσεων και της υιοθέτησης ενός συστήματος πιστοποίησης προσωπικού. Ωστόσο, απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την ενίσχυση της ικανότητας, των επιδόσεων και της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Η Αλβανία πρέπει να ενισχύσει την ικανότητά της και στον τομέα των λυμάτων. Οι μονάδες επεξεργασίας λυμάτων εξυπηρετούν μόνο το 15% περίπου του πληθυσμού, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν βασικές ανησυχίες όπως η έλλειψη αδειοδότησης και τιμολόγησης για την επεξεργασία λυμάτων, ανεπαρκής λειτουργία και συντήρηση και περιορισμένες περιβαλλοντικές

επιπτώσεις λόγω υποανάπτυξης δικτύων και συνδέσεων.

Η Ελλάδα έχει υιοθετήσει και αναφέρει τη δεύτερη γενιά Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών βάσει της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα. Στην Ελλάδα, ο κύριος χρήστης/καταναλωτής νερού είναι η γεωργία. Για σκοπούς άρδευσης χρησιμοποιείται το 80-85% της συνολικής κατανάλωσης νερού. Συχνά παρατηρείται ανισορροπία στη χρήση υδάτων, ιδιαίτερα στις παράκτιες περιοχές, λόγω των χρονικών και χωρικών διακυμάνσεων της βροχόπτωσης, καθώς και

της αυξημένης ζήτησης νερού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Στην Ελλάδα, απαιτούνται επενδύσεις για τη βελτίωση της επεξεργασίας των υδάτων, με στόχο επίσης την τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών της Οδηγίας για την Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων.

Η διαχείριση των αποβλήτων εξακολουθεί να αποτελεί πεδίο ανησυχίας για την Αλβανία, καθώς η χωριστή συλλογή ρευμάτων αποβλήτων και τα οικονομικά μέσα για την προώθηση της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης και την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων παραμένουν περιορισμένα. Ωστόσο, για την επιτυχή διαχείριση των στερεών αποβλήτων απαιτείται πρόσθετη υποστήριξη από τις τοπικές κυβερνητικές μονάδες για τη διαλογή, τη συλλογή, τη μεταφορά και τη διάθεση των στερεών αποβλήτων στους διαθέσιμους χώρους υγειονομικής ταφής των διασυνοριακών περιοχών. Η Ελλάδα διαθέτει την πλειονότητα των αστικών απορριμμάτων της σε χώρους υγειονομικής ταφής (80%, έναντι μέσου όρου 24%

της ΕΕ) με μόνο το 17% να ανακυκλώνεται (μέσος όρος ΕΕ 46 %). Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες και ενέργειες για την αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ. Η χρήση χρηματοοικονομικών μέσων για την παροχή κινήτρων για την πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση είναι ανεπαρκής και τα υπάρχοντα συστήματα έχουν κακή απόδοση.

6.4.2 Ενέργεια – Ανανεώσιμες πηγές

Η διασυνοριακή συνεργασία έφερε κάποια θετικά αποτελέσματα στον τομέα αυτό κατά την προηγούμενη και την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, συμβάλλοντας στην υλοποίηση παρεμβάσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Αναγνωρίζεται ωστόσο ότι και οι δύο χώρες εξακολουθούν να έχουν χαμηλά επίπεδα ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στην Αλβανία, δεν υπάρχει ευρεία πρόοδος στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια. Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει πρωτοβουλίες χρηματοδότησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την προώθηση δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας για δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις και ιδιωτικές κατοικίες. Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει ήδη προσαρμόσει μια στρατηγική για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων που περιλαμβάνει διατάξεις και στόχους για δημόσια σχολεία, κτίρια υγειονομικής περίθαλψης, διοικητικά και άλλα δημόσια κτίρια. Η αποδοτικότητα των πόρων γίνεται επίσης προτεραιότητα λόγω της ταχείας αύξησης της ζήτησης για πόρους. Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει επίσης εντάξει στο περιφερειακό επιχειρησιακό της πρόγραμμα προτεραιότητες για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στα δημόσια κτίρια, όπως και η Περιφέρεια Ηπείρου.

Η διασυνοριακή συνεργασία μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση των μέτρων για την προώθηση ενεργειακά αποδοτικών μοντέλων σε δημόσιους χώρους, μεταφορές και επιχειρηματικούς τομείς, ενισχύοντας την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, τη δημιουργία ικανοτήτων, τη μεταφορά τεχνολογίας και την ανάπτυξη κοινών λύσεων και πιλοτικών δράσεων. Η διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων εξακολουθεί να αποτελεί ζήτημα για τις διασυνοριακές περιοχές, επηρεάζοντας τις σε διαφορετικά επίπεδα ανάλογα με τα γεωγραφικά τους χαρακτηριστικά, την ευπάθεια στην κλιματική αλλαγή, την οικονομική δραστηριότητα και την ικανότητα υποδομής. Η μεταφορά γνώσης και η ευαισθητοποίηση

σε αυτούς τους τομείς θα μπορούσαν να υποστηριχθούν από τη διασυνοριακή συνεργασία.

6.4.3 Προσβασιμότητα και μεταφορές

Η διασυνοριακή περιοχή καλύπτεται από θαλάσσιες μεταφορές και οδικό δίκτυο, αλλά η τρέχουσα υποδομή και στους δύο τομείς μεταφορών δεν έχει επαρκή πυκνότητα ή κατάλληλη ποιότητα. Το κακό οδικό δίκτυο σε απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές και η ανεπαρκής υποδομή δεν διασφαλίζουν καλή διασυνοριακή σύνδεση.

Όλες οι υποδομές των αεροδρομίων βρίσκονται στην ελληνική πλευρά της διασυνοριακής περιοχής (Ιωάννινα, Κέρκυρα, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος, Κοζάνη και Καστοριά) και εξυπηρετούν πτήσεις εσωτερικού και εξωτερικού (τακτικές και τσάρτερ). Τα διεθνή αεροδρόμια της Αλβανίας βρίσκονται στα Τίρανα και στην πόλη Kukës, ενώ σχεδιάζεται η κατασκευή ενός ακόμη διεθνούς αεροδρομίου, το οποίο θα βρίσκεται στην Περιφέρεια του Αυλώνα. Η ένταξη της Περιφέρειας του Φιερ στο επιλέξιμο διασυνοριακό δίκτυο δημιουργεί νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη καλύτερων δικτύων σύνδεσης στην Αλβανία, καθώς η περιοχή κατέχει στρατηγική θέση στο πολυκεντρικό σύστημα των εθνικών οδικών δικτύων της χώρας, αποτελώντας επίσης μέρος της Σιδηροδρομική σύνδεση Τιράνων – Αυλώνα. Υπό το πρίσμα των πρόσφατων εξελίξεων στη σιδηροδρομική υποδομή, το πρόγραμμα IPA II υποστηρίζει το στρατηγικό έργο κατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής Κρυσταλλοπηγή - Πόγραδετς, η οποία θα χρησιμεύσει ως διευκόλυνση της διασυνοριακής επικοινωνίας και της καλύτερης σύνδεσης εντός της περιοχής του προγράμματος.

Η περιοχή του ελληνικού προγράμματος περιλαμβάνει στρατηγικά λιμάνια (λιμάνι Κέρκυρας, Ηγουμενίτσας, Αυλώνας και Αγίων Σαράντα), σημαντικά για τον τουρισμό και το εμπόριο και η περιοχή του Αλβανικού προγράμματος περιλαμβάνει τα λιμάνια Αυλώνας, Χιμάρας και Αγίων Σαράντα. Μερικές από τις κύριες προκλήσεις στις θαλάσσιες μεταφορές της περιοχής του προγράμματος είναι οι καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση έργων υποδομής σε λιμενικές περιοχές και εγκαταστάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κινητικότητα, τη μεταφορά αγαθών και ανθρώπων στη διασυνοριακή περιοχή και συνεπώς την οικονομική ανάπτυξη ειδικά για τις αναπτυσσόμενες περιφέρειες.

6.4.4 Υπηρεσίες υγείας

Τα κύρια αστικά κέντρα διαθέτουν επαρκή υγειονομική υποδομή, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων νοσοκομείων, των κέντρων υγείας και των ιατρείων. Τα Ιωάννινα είναι η κύρια περιοχή όπου οι εγκαταστάσεις υγείας παρέχουν υπηρεσίες πανεπιστημιακού επιπέδου, καθιστώντας τα το σημαντικότερο κέντρο στην περιοχή για την παροχή υγειονομικής περίθαλψης. Βασικό ρόλο παίζει το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων. Οι υφιστάμενες υποδομές της ελληνικής πλευράς χρησιμοποιούνται από τον πληθυσμό και στις δύο πλευρές των συνόρων, καθώς τα νοσοκομεία στην Αλβανία αντιμετωπίζουν σημαντικές ελλείψεις εξοπλισμού. Ωστόσο, αυτές οι διασυνοριακές σχέσεις αντιμετωπίζονται σε ad-hoc βάση αφήνοντας περιθώρια για περαιτέρω συνεργασία.

Ενώ τα αστικά κέντρα εξυπηρετούνται ικανοποιητικά, η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στις αγροτικές περιοχές και οι υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, ειδικά για τις γυναίκες, τις μητέρες και τον ηλικιωμένο πληθυσμό είναι υποτυπώδεις. Δεδομένης της αναμενόμενης ανάπτυξης στον τουριστικό τομέα, αυτοί οι τομείς θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω. Επιπλέον, θα πρέπει να εισαχθούν παράλληλες πρωτοβουλίες προληπτικής ιατρικής.

Το αλβανικό σύστημα υγείας είναι ένα από τα πιο άνια στην Ευρώπη και την Ασία, σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας (2013). Σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, οι Αλβανοί ξοδεύουν, συνολικά, περίπου 750 εκατομμύρια ετησίως για ιατρική περίθαλψη, αλλά από αυτό το ποσό μόνο το 40% καλύπτεται από το κράτος και πληρώνουν μόνοι τους το υπόλοιπο 60%. Τα στοιχεία αυτά κατατάσσουν την Αλβανία στην 5η θέση στην Ευρώπη και την Κεντρική Ασία. Η Παγκόσμια Τράπεζα

επισημαίνει ότι για το 17% των αλβανικών οικογενειών το κόστος της ιατρικής περίθαλψης είναι καταστροφικό, γιατί υπερβαίνει κατά 10% το συνολικό τους εισόδημα.

6.4.5 Πολιτιστική κληρονομιά

Η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά είναι άλλο ένα εδαφικό πλεονέκτημα της διασυνοριακής περιοχής, που παρουσιάζει ομοιότητες και κοινές προκλήσεις όσον αφορά τα μέτρα προστασίας, την αξιοποίηση και την αποτελεσματική προώθηση με

σκοπό την ενίσχυση της επωνυμίας τουριστικών προορισμών. Η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή χαρακτηρίζεται από μοναδική και ποικιλόμορφη πολιτιστική κληρονομιά που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για την τουριστική ανάπτυξη. Στην αλβανική επιλέξιμη περιοχή, υπάρχουν τρεις τοποθεσίες στο μητρώο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, τα ιστορικά κέντρα του Berat και του Αργυροκάστρου, ο αρχαιολογικός χώρος του Βουθρωτού, η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής της Οχρίδας και δύο στον προσωρινό κατάλογο (η Αρχαία πόλη Απολλωνίας στην περιοχή του Φιερ και οι Βασιλικοί Τάφοι του Selca e Poshtme στην Κορυτσά). Στην ελληνική επιλέξιμη περιοχή υπάρχει ένας χώρος στον κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, η Παλιά Πόλη της Κέρκυρας και τρεις στον προσωρινό κατάλογο (Αρχαιολογικός χώρος Νικόπολης και Ζαγοροχωρίων – Εθνικός Δρυμός Βόρειας Πίνδου στην Ήπειρο και η περιοχή των Λιμνών Πρεσπών: Μεγάλη Πρέσπα και Μικρή Πρέσπα στη Δυτική Μακεδονία).

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

7.1 Εισαγωγή

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων βασίζεται στις περιβαλλοντικές παραμέτρους που προτείνονται μέσω της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπως προσαρμόστηκε με την ΚΥΑ 107017/2006 της Ελληνικής Νομοθεσίας, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων στο περιβάλλον. Η εξέταση αυτών των παραμέτρων θα αποκαλύψει τις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή του προγράμματος. Η σωστή επιλογή αυτών των παραμέτρων είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση να έχει ουσία.

Οι παράμετροι που επιλέχθηκαν είναι οι εξής:

1. Βιοποικιλότητα
2. Πληθυσμός- Υγεία
3. Έδαφος
4. Νερό
5. Αέρας, Κλίμα και κλιματική αλλαγή
6. Υποδομή
7. Πολιτιστική κληρονομιά
8. Τοπίο
9. Θόρυβος
10. Αειφορική ανάπτυξη
11. Αλληλεξάρτηση

Η επιλογή των παραπάνω παραμέτρων γίνεται σύμφωνα με το παράρτημα 3 της ΚΥΑ 107017/2006, με προσθήκη του θορύβου και της αειφορικής ανάπτυξης. Η σύνδεση μεταξύ των παραπάνω παραμέτρων είναι ένας παράγοντας που εκτιμά την αλληλεπίδραση και τη συσχέτιση των παραπάνω παραμέτρων σε σχέση με την αναμενόμενη επίδρασή τους.

7.2 Μεθοδολογία

Για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ακολουθείται η μεθοδολογία των **κατευθυντήριων ερωτήσεων**. Αυτή είναι μια ευρέως διαδεδομένη μεθοδολογία, η οποία εισάγεται μεταξύ άλλων στο «*Εγχειρίδιο ΣΠΕ για την Πολιτική Συνοχής 2007 - 2013*» του Δικτύου των Πράσινων Περιφερειακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων. Σύμφωνα με αυτή τη μεθοδολογία, διαμορφώνεται ένα δίκτυο ερωτήσεων αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τους περιβαλλοντικούς στόχους της ΣΠΕ, προκειμένου να προσδιοριστούν όλες οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο. Οι ερωτήσεις διαμορφώνονται με τρόπο ώστε να λαμβάνεται είτε μια θετική είτε μια αρνητική απάντηση.

42

Οι κατευθυντήριες ερωτήσεις που θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα έκθεση ΣΠΕ παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Περιβαλλοντικές Παράμετροι	Κατευθυντήριες Ερωτήσεις
1. Βιοποικιλότητα - χλωρίδα και πανίδα	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: B1: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των προστατευόμενων περιοχών; B2: τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων και των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας; B3: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των δασικών οικοσυστημάτων; B4 τη διατήρηση της φυλετικής ή γενετικής ποικιλότητας, τον πλούτο και τη σύνθεση των πληθυσμών των ειδών της άγριας ζωής;
2. Πληθυσμός, δημόσια υγεία	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: P1: τα δημογραφικά στοιχεία του πληθυσμού; P2: την απασχόληση του πληθυσμού; P3: το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού; P4: το επίπεδο των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και την προστασία της δημόσιας υγείας; P5: την έκθεση των ατόμων σε νέες ή αυξημένες πηγές ρύπων, ακτινοβολιών ή άλλων ουσιών ή ενέργειας που μπορεί να είναι επιβλαβείς για τον άνθρωπο;
3. Έδαφος	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: G1: τη σταθερότητα και τη γεωμορφολογία του εδάφους; G2: την ποιότητα του εδάφους έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα; G3: την αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων και τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις;
4. Νερό	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: W1: την υδρομορφολογία των εσωτερικών και των παράκτιων υδάτων; W2: την αποδοτικότητα των υδάτινων πόρων; W3: την ποιότητα του νερού έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα;
5. Αέρας, Κλίμα και κλιματική αλλαγή	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: AC1: την ποιότητα του αέρα; AC2: Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή AC3: τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και την αύξηση της απορρόφησης εκπομπών CO ₂ ; AC4: την επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση;
6. Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία-Υποδομές	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: M1: την αξία της γης, τον δημόσιο χαρακτήρα και την πρόσβαση σε δημόσια αγαθά; M2: την ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη (διατήρηση πληθυσμού και εισοδήματος) και τις σχέσεις πόλης - υπαίθρου; M3: την υποδομή;
7. Πολιτιστική κληρονομιά	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: H1: την προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών χώρων – μνημείων;
8. Τοπίο	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: L1: τον υπάρχοντα χαρακτήρα του τοπίου; L2: τη βελτίωση της ποιότητας του φυσικού τοπίου; L3: τις δεσμεύσεις για την προστασία της παράκτιας ζώνης;
9. Θόρυβος	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει: N1: Επίπεδα θορύβου N2: την προστασία του κόσμου από την ηχορύπανση;

**10. Αειφορική
ανάπτυξη**

Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:

S1: την αύξηση του ΑΕΠ διατηρώντας παράλληλα χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα;

S2: την προώθηση των ΣΒΑ της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη;

11. Αλληλεξάρτηση

Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει την αλληλεξάρτηση των παραπάνω παραμέτρων;

Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για κάθε στοιχείο Προτεραιότητας ή Ειδικού Στόχου αξιολογείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Πιθανότητα:** Εκφράζει το κατά πόσο αναμενόμενος ή όχι είναι ο αντίκτυπος. Η αξιολόγηση βασίζεται κυρίως στη συνεκτίμηση των:
 - (a) Επιπτώσεων που αναμένονται ιδιαίτερα από μια δράση, ένα είδος έργου ή μια δραστηριότητα σύμφωνα με την εμπειρία σε παρόμοια έργα και
 - (b) Της μοναδικότητας των συνθηκών υπό τις οποίες εφαρμόζεται το πρόγραμμα, όπως αυτές που προσδιορίζονται στην τρέχουσα κατάσταση του περιβάλλοντος.
2. **Κλίμακα-Κατεύθυνση επιπτώσεων:** Κάθε ενέργεια μπορεί να έχει μηδενικές, θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις, οι οποίες μπορεί να έχουν διαφορετική Κλίμακα, από ισχυρή έως ασθενή ως προς τον βαθμό έντασης. Η διακύμανση της έντασης σχετίζεται με την κύρια κλίμακα του έργου, την αντίληψη των αλλαγών που αναμένεται να επιφέρει σε κρίσιμους παράγοντες και τη σημασία της παραμέτρου που επηρεάζει τον τύπο της περιοχής.

Σημειώνεται ότι, εκτός από σαφείς αρνητικές ή θετικές επιπτώσεις, μπορεί να εντοπιστούν διφορούμενες ή μικτές επιπτώσεις και να έχουν ένα ή και τα δύο από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- a) Να έχουν θετική επίδραση σε μια περιβαλλοντική παράμετρο, αλλά αρνητική σε μια άλλη. Αυτή η περίπτωση εμφανίζεται συχνά σε ενέργειες που περιλαμβάνουν διαφορετικές επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας (+/-).
 - b) Η κλίμακα και η επίπτωση εξαρτώνται από ορισμένες συνθήκες οι οποίες θα καθοριστούν κατά κύριο λόγο από την ιδιαιτερότητα των ενεργειών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, πέρα από τον προσδιορισμό των δράσεων, οι συνθήκες αυτές θα διερευνηθούν προκειμένου να προταθούν ως μέτρα για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης του προγράμματος (βλ. Κεφάλαιο 8)
3. **Διάρκεια:** Αναφέρεται στο χρονικό διάστημα διάρκειας της επίπτωσης. Η βραχυπρόθεσμη επίπτωση συνήθως συμβαίνει κατά τη φάση της κατασκευής (π.χ. θόρυβος από μηχανήματα, σκόνη κ.λπ.), ενώ η μακροπρόθεσμη συνήθως συμβαίνει σε ορισμένες περιπτώσεις κατά τη φάση. Ως μεσοπρόθεσμες επιπτώσεις θεωρούνται οι επιπτώσεις που συμβαίνουν μετά από μια κρίσιμη συγκέντρωση ενός παράγοντα που δημιουργεί κάποιου είδους πίεση.
 4. **Αντιστρεψιμότητα:** Αναφέρεται στην ικανότητα των στοιχείων Προτεραιότητας ή Ειδικού Στόχου να αποτρέπουν, να μειώνουν, να αντισταθμίζουν ή να επαναφέρουν την προηγούμενη κατάσταση του περιβαλλοντικού στόχου σε περίπτωση είτε

τερματισμού/παύσης λειτουργίας της σχετικής δράσης είτε εφαρμογής κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Αυτό το κριτήριο δεν χρησιμοποιείται για θετικές επιπτώσεις.

5. **Διασυνοριακή διάσταση:** Αναφέρεται στη χωρική έκταση των επιπτώσεων, είτε επηρεάζουν και τις δύο χώρες (περιοχές) είτε μόνο μία χώρα (τοπικές επιπτώσεις).

6. **Αλληλουχία:** Αναφέρεται στον τύπο των αναμενόμενων επιπτώσεων, είτε πρόκειται για πρωτογενείς είτε για δευτερογενείς επιπτώσεις. Οι πρωτογενείς επιπτώσεις συμβαίνουν κοντά στην περιοχή υλοποίησης του Προγράμματος και ταυτόχρονα με την υλοποίηση. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις του Προγράμματος μπορεί να προκύψουν λόγω της υλοποίησης του Προγράμματος αλλά σε μια μακρινή γεωγραφική περιοχή ή σε άλλη στιγμή.
7. **Αλληλεπίδραση:** Αναφέρεται στη σωρευτική ή συνεργιστική φύση της επίπτωσης και στις σωρευτικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την υλοποίηση και τη συνύπαρξη δύο ή περισσότερων επιπτώσεων και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζεται η κλίμακα τους.

Τα παραπάνω κριτήρια, η βαθμολογία τους και τα σύμβολα που θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Προγράμματος IPA III «Ελλάδα – Αλβανία 2021-2027», απεικονίζονται στον Πίνακα 7-1.

Η εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων που θα προκύψουν από την υλοποίηση του προγράμματος θα λάβουν υπόψη το περιεχόμενο του Προγράμματος «Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027» και την περιβαλλοντική κατάσταση της επιλέξιμης περιοχής, όπως περιγράφεται στο Κεφάλαιο 6. Η σχετική ανάλυση θα καταλήξει σε μια σειρά περιβαλλοντικών παραμέτρων, για τις οποίες έχει διαπιστωθεί ότι έχουν αρνητικό ή θετικό αντίκτυπο. Αυτά τα ευρήματα θα παρουσιαστούν στον Πίνακα 7-2.

Πίνακας 7-1: Σύμβολα εκτίμησης επιπτώσεων

Κριτήριο		Συντομογραφία	Βαθμολογία αξιολόγησης	Σύμβολο
1	Πιθανότητα	Πιθ.	Πολύ πιθανό	++
			Πιθανό	+
			Μη πιθανό	0
2	Κλίμακα-Κατεύθυνση	Κλίμ.	Αρνητική επίπτωση μεγάλης κλίμακας	--
			Αρνητική επίπτωση μικρής κλίμακας	-
			Καμία επίπτωση	0
			Θετική επίπτωση μεγάλης κλίμακας	++
			Θετική επίπτωση μικρής κλίμακας	+
3	Διάρκεια	Διάρ.	Μακροπρόθεσμη ή μόνιμη επίπτωση	>>
			Βραχυπρόθεσμα ή προσωρινή επίπτωση	>
			Καμία επίπτωση	0
4	Αντιστρεψιμότητα	Αντιστρ.	Αντιστρεψιμη	+
			Μη αντιστρεψιμη	-
			Καμία επίπτωση	0

5	Διασυνοριακή ή διάσταση	Δ.Δ.	Διασυνοριακή επίπτωση	B
			Καμία διασυνοριακή επίπτωση-τοπικά	L
			Καμία επίπτωση	0

6	Αλληλουχία	ΑΛΛ/ χία	Πρωτογενής	P
			Δευτερογενής	S
			Καμία επίπτωση	0
7	Αλληλεπίδραση	ΑΛΛ/ ση	Σωρευτική	CU
			Συnergιστική	SY
			Καμία αλληλεπίδραση	n-I
			Καμία επίπτωση	0

7.3 Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)

Πριν από τη στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία θα ακολουθήσει, το Πρόγραμμα θα αξιολογηθεί πρώτα σύμφωνα με την αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης (DNSH)».

Σύμφωνα με τον **κανονισμό Ταξινόμησης** «τα Ταμεία θα πρέπει να στηρίζουν δραστηριότητες που τηρούν τα κλιματικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και προτεραιότητες της Ένωσης και δεν βλάπτουν σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852».

Για την εφαρμογή της αρχής DNSH, θα εξεταστούν οι ακόλουθοι περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού Ταξινόμησης.

1. Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής
2. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
3. Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων
4. Κυκλική οικονομία
5. Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης
6. Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων

Η αξιολόγηση της αρχής DNSH παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα. Όπως φαίνεται, η αξιολόγηση βασίζεται στην απάντηση που δίνεται σε μια εξειδικευμένη ερώτηση, η οποία απευθύνεται σε κάθε περιβαλλοντικό στόχο.

Πίνακας 7-2: Περιβαλλοντική Εκτίμηση του Προγράμματος με χρήση στόχων DNSH

Ερώτημα	Απάντηση	Αιτιολόγηση ΜΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ
---------	----------	--

<p>Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής</p>	<p>Αναμένεται το πρόγραμμα να οδηγήσει σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου;</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>Ο τομέας της ενέργειας αποτελεί βασικό παράγοντα για την ανάπτυξη των ενεργειακών και κλιματικών πολιτικών του 2030 και για τις δύο χώρες. Η Ελλάδα διαθέτει Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) έως το 2030, τα οποία περιλαμβάνουν στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου καθώς και την εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Η Αλβανία δεν έχει ακόμη δημοσιεύσει ΕΣΕΚ. Η υλοποίηση του προγράμματος είναι σύμφωνη με τις παραπάνω κατευθυντήριες γραμμές και δεν θα οδηγήσει σε σημαντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.</p>
--	---	------------	---

<p>Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή</p>	<p>Αναμένεται το Πρόγραμμα να οδηγήσει σε αυξημένες αρνητικές επιπτώσεις του τρέχοντος κλίματος και του αναμενόμενου μελλοντικού κλίματος, στην ίδια τη δραστηριότητα ή στους ανθρώπους, τη φύση και τα περιουσιακά στοιχεία;</p>	<p>OXI</p>	<p>Στο πλαίσιο της κλιματικής προσαρμογής, τα μέτρα πρόληψης και ετοιμότητας, οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τη διαχείριση κινδύνων καταστροφών, η προστασία από τις πλημμύρες και η ανάπτυξη συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, αποτελούν σημαντικές προκλήσεις στην επιλέξιμη περιοχή. Το πρόγραμμα είναι σύμφωνο με τις παραπάνω οδηγίες.</p>
<p>Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων</p>	<p>Το πρόγραμμα πρόκειται να είναι επιζήμιο για την καλή κατάσταση ή το οικολογικό δυναμικό των υδάτινων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, ή για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων;</p>	<p>OXI</p>	<p>Στη διασυνοριακή περιοχή, θα πρέπει να εντοπιστούν επενδυτικές ανάγκες, για την ενίσχυση της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων. Οι επενδύσεις και οι παρεμβάσεις θεωρούνται πολύ σημαντικές για την ανάπτυξη πράσινων υποδομών για τη διαχείριση των λυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Μέσω του προγράμματος, μπορούν να υλοποιηθούν δράσεις συνεργασίας για την εξάλειψη της ρύπανσης του εδάφους, του αέρα και των υδάτων.</p>
<p>Κυκλική οικονομία</p>	<p>Αναμένεται το Πρόγραμμα να οδηγήσει σε σημαντικές αναποτελεσματικότητες στη χρήση υλικών ή στην έμμεση χρήση φυσικών πόρων ή αυξάνει σημαντικά τη δημιουργία, την αποτέφρωση ή τη διάθεση αποβλήτων ή η μακροπρόθεσμη διάθεση των αποβλήτων μπορεί να προκαλέσει σημαντική και μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική βλάβη;</p>	<p>OXI</p>	<p>Η προστασία των περιβαλλοντικών πόρων, αποτελεί βασικό παράγοντα για τη συνολική ανάπτυξη της επιλέξιμης περιοχής. Η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία μπορεί να ενισχυθεί με τη συνεργασία των δύο μελών στους συγκεκριμένους τομείς, όπως για παράδειγμα στη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων, στην παραγωγή λιγότερων αποβλήτων μεγαλύτερη αξία κ.λπ. που είναι ζωτικής σημασίας για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της Περιφέρειας.</p>
<p>Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης</p>	<p>Αναμένεται το Πρόγραμμα να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στον αέρα, το νερό ή το έδαφος;</p>	<p>OXI</p>	<p>Οι δράσεις συνεργασίας για τη μείωση της ρύπανσης του αέρα, του εδάφους, των υδάτων και του του θορύβου αναμένεται να καλύψουν τις ανάγκες της επιλέξιμης περιοχής.</p>

<p>Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων</p>	<p>Το πρόγραμμα θα είναι σημαντικά επιζήμιο για την καλή κατάσταση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων ή για τη διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ενδιαφέρουν την Ένωση;</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας είναι η βασική προτεραιότητα και των δύο χωρών, η οποία εναρμονίζεται με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και τη στρατηγική της ΕΕ για τα δάση. Δράσεις συνεργασίας και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών θα πρέπει να υλοποιούνται στο πλαίσιο της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος π.χ. στο δασικό περιβάλλον. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ενίσχυση της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και στην εμπλοκή της κοινωνίας στα παραπάνω θέματα.</p>
--	--	------------	---

7.4 Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Η εκτίμηση, η οποία πραγματοποιείται στον παρακάτω πίνακα, υποδεικνύει ότι το πρόγραμμα είναι σαφώς συμβατό με τους Στόχους για το 2030 και το προτεινόμενου Όγδοο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον της ΕΕ. Επιπλέον, το πρόγραμμα έχει υιοθετήσει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα ως οριζόντια αρχή.

Ακολουθεί η ανάλυση των Στόχων Πολιτικής και, στη συνέχεια, η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε μορφή πίνακα.

Σ.Π.02: Μια πιο πράσινη Ευρώπη, με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, προωθώντας την καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση, τις πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις, την κυκλική οικονομία, τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

- ΕΣ1.1: Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, των πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και μείωση της ρύπανσης
- ΕΣ1.2: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης κινδύνων καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα
- ΕΣ1.3: Προώθηση της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού
- ΕΣ 1.4: Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική και αποδοτική οικονομία, με εξοικονόμηση πόρων

Οι πιθανές δράσεις μπορεί να έχουν θετικές επιπτώσεις μεγάλης κλίμακας στη βιοποικιλότητα, τη χλωρίδα και την πανίδα. Οι δράσεις που προωθούνται στο πρόγραμμα περιλαμβάνουν επενδύσεις για την προστασία και την ενίσχυση των φυσικών πόρων, οι οποίες θα επηρεάσουν θετικά τους ατμοσφαιρικούς, εδαφικούς και υδάτινους πόρους. Για παράδειγμα, δράσεις για την αποκατάσταση, προστασία και αποτελεσματική διαχείριση φυσικών προστατευόμενων περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Natura, με έμφαση στα απειλούμενα είδη και την προώθηση μέτρων για τη μείωση της ρύπανσης (συλλογή απορριμμάτων, ανακύκλωση, διαχωρισμός απορριμμάτων και επαναχρησιμοποίηση) υποστηρίζουν σθεναρά την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Ως αποτέλεσμα, αυτές οι ενέργειες θα έχουν σωρευτικά θετικά αποτελέσματα στη διατήρηση των προστατευόμενων ειδών και των δασικών οικοσυστημάτων. Η περιοχή του προγράμματος περιλαμβάνει προστατευόμενες περιοχές με πλούσιους φυσικούς πόρους και βιοποικιλότητα (π.χ. διασυνωριακές περιοχές λιμνών Πρεσπών), λιγότερο γνωστά οικοσυστήματα, περιοχές για τις οποίες χρειάζονται κατάλληλα μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, βιομηχανικές περιοχές με δραστηριότητες εξόρυξης λιγνίτη κ.λπ. Οι δράσεις του προγράμματος σε τέτοιες περιοχές προάγουν τον οικότουρισμό, ενισχύουν τις επενδύσεις σε πράσινες υποδομές και ως εκ τούτου δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών. Θετικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις αναμένονται για την προστασία της βιοποικιλότητας, τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου και των ατμοσφαιρικών ρύπων, τη μείωση των κινδύνων πλημμύρας, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τη βελτίωση των κατεστραμμένων τοπίων και τη διακυβέρνηση των περιοχών με τα μέσα της συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των δύο χωρών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Στον τομέα των πράσινων υποδομών, το «Πάρκα Κυκλικής Οικονομίας-Έξυπνες Πόλεις» είναι μια ιδέα έργου στρατηγικής σημασίας που θα μπορούσε να έχει ευρύτερο αντίκτυπο στη διασυνοριακή περιοχή, όπως η ανάπτυξη τόσο των πάρκων κυκλικής οικονομίας όσο και η εφαρμογή έξυπνων λύσεων για την υποστήριξη έξυπνες πόλεις. Ένα τέτοιο έργο μπορεί να προσφέρει στον πληθυσμό της διασυνοριακής περιοχής πρόσβαση σε νέες και βελτιωμένες πράσινες υποδομές και στη συνέχεια να υποστηρίξει τη μείωση της ρύπανσης στις διασυνοριακές περιοχές. Επιπλέον, οι δράσεις που προωθούνται στο πρόγραμμα αναμένεται να εισαγάγουν τη φιλική προς το κλίμα, αποδοτική

και οικονομικά βιώσιμη διαχείριση απορριμμάτων. Σε αυτό το πλαίσιο, θα προκύψουν θετικές επιπτώσεις για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης με ενέργειες που διατηρούν χαμηλό το αποτύπωμα άνθρακα.

Και οι δύο χώρες έχουν υιοθετήσει φιλόδοξους στόχους για το κλίμα. Το πρόγραμμα πρόκειται να υποστηρίξει συνέργειες για την προσαρμογή των μέτρων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής καθώς και την πρόληψη και διαχείριση των σχετικών κινδύνων που αντιμετωπίζει η περιοχή. Οι δράσεις αυτές θα οδηγήσουν πρωτίστως σε θετική επίπτωση όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων. Η διατήρηση των προστατευόμενων ειδών θα ενισχυθεί, με θετική επίπτωση, εμμέσως αν και σε σημαντικό βαθμό για την προστασία της βιοποικιλότητας. Η έκταση και η συνοχή των δασικών οικοσυστημάτων, οι οποίες είναι ευάλωτες στις πυρκαγιές, θα επηρεαστούν θετικά και θα ενισχυθεί ο πολυλειτουργικός ρόλος των δασών. Αυτές οι ενέργειες θα έχουν ισχυρό θετικό αντίκτυπο ως προς την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση σχετικά με την πολιτική προστασία και τη διαχείριση καταστροφών, όπως και η εφαρμογή συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, η οποία θα έχει θετική επίπτωση στο φυσικό περιβάλλον όσον αφορά τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του αέρα, του εδάφους και των υδάτων.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που σχετίζονται με την αποτελεσματική αξιοποίηση των υδάτινων πόρων και την ποιότητα των υδάτων που θα οδηγήσουν σε πρωτογενείς ή δευτερογενείς θετικές επιπτώσεις σε όλους τους κοινωνικοοικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Η αναδιανομή, η αποθήκευση, η εξοικονόμηση και η επαναχρησιμοποίηση του νερού είναι μεγάλης σημασίας για τους πολίτες, για τα φυσικά οικοσυστήματα και για τομείς που εξαρτώνται από τις ποσότητες του νερού όπως η βιομηχανία, η γεωργία, ο τουρισμός. Η ποιότητα του νερού και η πρόληψη της ρύπανσης των υδάτων από όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες αποτελούν επίσης κοινές προκλήσεις, επομένως ενέργειες όπως η εφαρμογή σχεδίων επεξεργασίας λυμάτων για την αποτροπή της διάθεσης των λυμάτων απευθείας στα ποτάμια ή τη θάλασσα, η επένδυση σε τομεακά μέτρα στην πηγή, η ευαισθητοποίηση θα επηρεάσει θετικά όλες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους.

Περιλαμβάνονται επίσης δράσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων με επίκεντρο την ανάκτηση, περισσότερη ανακύκλωση και διαχωρισμό απορριμμάτων υπό την έννοια της κυκλικής οικονομίας. Η δημιουργία του «Πάρκου Κυκλικής Οικονομίας» στηρίζει το «Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» για την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Δράσεις σαν αυτές προάγουν μια φιλική προς το κλίμα, αποδοτική και οικονομικά βιώσιμη διαχείριση των απορριμμάτων και ταυτόχρονα συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη του χώρου συνεργασίας με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Πίνακας 7-3: Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σ.Π.02

Εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣ1.1, ΕΣ1.2, ΕΣ1.3 και ΕΣ1.4									
Περιβαλλοντική παράμετρος	Περιβαλλοντικός Στόχος-Ερώτημα	Πιθ.	Κλίμ.	Διάρ.	Αντιστ. ρ.	Δ.Δ.	Αλλ/χία	Αλλ/σ η	
Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:									

Βιοποικιλότητα - χλωρίδα-πανίδα	B1: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των προστατευόμενων περιοχών;	++	++	>>	0	B	P	CU
	B2: τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων και των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας;	++	++	>>	0	B	P	CU

Εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣ1.1, ΕΣ1.2, ΕΣ1.3 και ΕΣ1.4								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Περιβαλλοντικός Στόχος-Ερώτημα	Πιθ.	Κλίμ.	Διάρ.	Αντιστ.ρ.	Δ.Δ.	Αλλ/χία	Αλλ/ση
Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:								
	B3: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των δασικών οικοσυστημάτων;	++	++	>>	0	B	P	CU
	B4 : τη διατήρηση της φυλετικής ή γενετικής ποικιλότητας, τον πλούτο και τη σύνθεση των πληθυσμών των ειδών της άγριας ζωής;	++	++	>>	0	B	P	CU
Πληθυσμός-δημόσια υγεία	P1: τα δημογραφικά στοιχεία του πληθυσμού;	+	+	>>	0	L	S	SY
	P2: την απασχόληση του πληθυσμού;	++	++	>>	0	L	P	CU
	P3: το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού;	++	++	>>	0	L	S	CU
	P4: το επίπεδο των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και την προστασία της δημόσιας υγείας;	++	++	>>	0	L	S	CU
	P5: την έκθεση των ατόμων σε νέες ή αυξημένες πηγές ρύπων, ακτινοβολιών ή άλλων ουσιών ή ενέργειας που μπορεί να είναι επιβλαβείς για τον άνθρωπο;	0	0	0	0	0	0	0
Έδαφος	G1: τη σταθερότητα και τη γεωμορφολογία του εδάφους;	0	0	0	0	0	0	0
	G2: την ποιότητα του εδάφους έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα;	++	++	>>	0	B	P	CU
	G3: την αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων και τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις;	++	++	>>	0	L	P	CU
Νερό	W1: την υδρομορφολογία των εσωτερικών και των παράκτιων υδάτων;	+	+	>>	0	B	S	n-l

	W2: την αποδοτικότητα των υδάτινων πόρων;	++	++	>>	0	B	P	CU
	W3: την ποιότητα των υδάτων έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα;	++	++	>>	0	B	P	CU

Εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣ1.1, ΕΣ1.2, ΕΣ1.3 και ΕΣ1.4								
Περιβαλλοντική ή παράμετρος	Περιβαλλοντικός Στόχος-Ερώτημα	Πιθ.	Κλίμ.	Διάρ.	Αντιστ.ρ.	Δ.Δ.	Αλλ/χία	Αλλ/ση
Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:								
Αέρας, Κλίμα και κλιματική αλλαγή	AC1: την ποιότητα του αέρα;	+	++	>>	0	B	S	n-l
	AC2: την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή;	++	++	>>	0	B	P	SY
	AC3: την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή;	++	++	>>	0	B	P	SY
	AC4: την επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση;	++	++	>>	0	L	S	SY
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία-Υποδομές	M1: την αξία της γης, τον δημόσιο χαρακτήρα και την πρόσβαση σε δημόσια αγαθά;	+	++	>>	0	B	S	CU
	M2: την ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη (διατήρηση πληθυσμού και εισοδήματος) και τις σχέσεις πόλης - υπαίθρου;	++	++	>>	0	B	S	CU
	M3: την υποδομή;	+	++	>>	0	L	S	n-l
Πολιτιστική κληρονομιά	H1: την προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών χώρων – μνημείων;	+	++	>>	0	L	S	n-l
Τοπίο	L1: τον υπάρχοντα χαρακτήρα του τοπίου;	+	+	>	0	L	S	n-l
	L2: τη βελτίωση της ποιότητας του φυσικού τοπίου;	+	+	>	0	L	S	n-l
	L3: τις δεσμεύσεις για την προστασία της παράκτιας ζώνης;	+	++	>>	0	B	P	CU
Θόρυβος	N1: τα επίπεδα θορύβου;	0	0	0	0	0	0	0
	N2: την προστασία του κόσμου από την ηχορύπανση;	+	+	>>	0	L	S	n-l

	S1: την αύξηση του ΑΕΠ διατηρώντας παράλληλα χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα;	++	++	>>	0	B	P	CU
--	--	----	----	----	---	---	---	----

Εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣ1.1, ΕΣ1.2, ΕΣ1.3 και ΕΣ1.4								
Περιβαλλοντική ή παράμετρος	Περιβαλλοντικός Στόχος-Ερώτημα	Πιθ.	Κλίμ.	Διάρ.	Αντιστ.ρ.	Δ.Δ.	Αλλ/χία	Αλλ/ση
Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:								
Αειφορική ανάπτυξη	S2: την προώθηση των ΣΒΑ της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη;	++	++	>>	0	B	P	CU
Αλληλεξάρτηση	Την αλληλεξάρτηση των παραπάνω παραμέτρων;	+	+	>>	0	B	P	CU

PO3: Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικές μεταφορές και ψηφιακά δίκτυα

- ΕΣ2.1: Ανάπτυξη της βιώσιμης, κλιματικά ανθεκτικής, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης πρόσβασης στο ΔΕΔ-Μ και τη διασυνοριακή κινητικότητα

Η προσβασιμότητα στους κύριους κόμβους και τις διαδρομές μεταφορών εξακολουθεί να είναι περιορισμένη ειδικά για τις αγροτικές και περιφερειακές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διασχίζουν τα σύνορα. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών μεταφορών θα έχει θετική επίδραση στον πληθυσμό λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες ασφαλείας, τα δημογραφικά στοιχεία και την απασχόληση, μέσω της προώθησης μιας ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης και σχέσης πόλης-υπαίθρου. Η ανάπτυξη έξυπνων και βιώσιμων υπηρεσιών μεταφορών θα δημιουργήσει συνδέσεις και θα αφαιρέσει τα εμπόδια, προκειμένου να διασφαλιστεί η καλή προσβασιμότητα. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ που ορίζουν μείωση κατά 90% των εκπομπών από τις μεταφορές έως το 2050, αυτές οι ενέργειες θα έχουν θετικό αντίκτυπο στη μείωση του CO2 και στη μακροπρόθεσμη βελτίωση της ποιότητας του αέρα.

Ελαφρώς αρνητικές επιπτώσεις ενδέχεται να προκύψουν στην κατασκευή ή τον εκσυγχρονισμό των υποδομών που περιλαμβάνονται για την ανάπτυξη του δικτύου μεταφορών. Αυτά τα έργα ενδέχεται να έχουν προσωρινές αρνητικές επιπτώσεις σε ορισμένες περιβαλλοντικές παραμέτρους όπως οι εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων και τα επίπεδα θορύβου και θα διαρκέσουν μόνο κατά τη διάρκεια της κατασκευής.

Δράσεις υποστήριξης και προώθησης «έξυπνων» συστημάτων θαλάσσιων και οδικών μεταφορών θα βελτιώσουν την προσβασιμότητα απομονωμένων περιοχών, θα δώσουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη του τουρισμού, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και κυρίως την ασφαλή πρόσβαση των κατοίκων της περιοχής. Η ενημέρωση για τις βέλτιστες πρακτικές και η ανάπτυξη βιώσιμων λύσεων για τη βελτίωση των περιφερειακών υπηρεσιών κινητικότητας θα ενισχύει το δημόσιο συμφέρον και την ανθεκτικότητα σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

Πίνακας 7-4: Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σ.Π.03

Εκτίμηση Επιπτώσεων του ΕΣ2.1

Περιβαλλοντική παράμετρος	Περιβαλλοντικός Στόχος-Ερώτημα	Πιθ.	Κλίμ.	Διάρ.	Αντιστρ.	Δ.Δ.	Αλλ/χία	Αλλ/ση
Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:								
Βιοποικιλότητα - χλωρίδα-πανίδα	B1: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των προστατευόμενων περιοχών;	+	-/+	>	+	B	S	n-l
	B2: τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων και των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας;	+	+	>	0	B	S	n-l
	B3: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των δασικών οικοσυστημάτων;	+	-/+	>	0	B	S	n-l0
	B4: τη διατήρηση της φυλετικής ή γενετικής ποικιλότητας, τον πλούτο και τη σύνθεση των πληθυσμών των ειδών της άγριας ζωής;	+	+	>	0	B	S	n-l
Πληθυσμός-δημόσια υγεία	P1: τα δημογραφικά στοιχεία του πληθυσμού;	++	++	>>	0	B	S	CU
	P2: την απασχόληση του πληθυσμού;	++	++	>>	0	B	S	CU
	P3: το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού;	+	+	>>	0	B	S	CU
	P4: το επίπεδο των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και την προστασία της δημόσιας υγείας;	+	+	>>	0	B	S	CU
	P5: την έκθεση των ατόμων σε νέες ή αυξημένες πηγές ρύπων, ακτινοβολιών ή άλλων ουσιών ή ενέργειας που μπορεί να είναι επιβλαβείς για τον άνθρωπο;	0	0	0	0	0	0	0
Έδαφος	G1: τη σταθερότητα και τη γεωμορφολογία του εδάφους;	0	0	0	0	0	0	0
	G2: την ποιότητα του εδάφους έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα;	+	-/+	>	+	L	S	n-l
	G3: την αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων και τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις;	+	++	>>	0	L	S	CU
Νερό	W1: την υδρομορφολογία των εσωτερικών και των παράκτιων υδάτων;	0	0	0	0	0	0	0
	W2: την αποδοτικότητα των υδάτινων πόρων;	+	+	>>	0	B	S	n-l
	W3: την ποιότητα του νερού έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και	+	+	>>	0	L	S	CU

	τα λύματα;							
Αέρας, Κλίμα και κλιματική αλλαγή	AC1: την ποιότητα του αέρα;	+	-/+	>	+	B	S	n-l
	AC2: την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή;	++	++	>>	0	B	P	n-i
	AC3: τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και την αύξηση της απορρόφησης εκπομπών CO ₂ ;	++	-/++	>>	+	B	P	CUI

	AC4: την επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση;	+	++	>>	0	L	S	n-l
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία-Υποδομές	M1: την αξία της γης, τον δημόσιο χαρακτήρα και την πρόσβαση σε δημόσια αγαθά;	++	++	>>	0	B	S	CU
	M2: την ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη (διατήρηση πληθυσμού και εισοδήματος) και τις σχέσεις πόλης - υπαίθρου;	++	++	>>	0	B	S	CU
	M3: την υποδομή;	+	++	>>	0	L	S	CU
Πολιτιστική κληρονομιά	H1: την προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών χώρων – μνημείων;	+	+	>>	0	L	S	n-l
Τοπίο	L1: τον υπάρχοντα χαρακτήρα του τοπίου;	+	-/+	>	+	L	S	n-l
	L2: τη βελτίωση της ποιότητας του φυσικού τοπίου;	+	+	>>	0	L	S	n-l
	L3: τις δεσμεύσεις για την προστασία της παράκτιας ζώνης;	+	++	>>	0	B	P	n-l
Θόρυβος	N1: τα επίπεδα θορύβου;	+	-/+	>	+	L	S	n-l
	N2: την προστασία του κόσμου από την ηχορύπανση;	+	+	>>	0	L	S	n-l
Αειφορική ανάπτυξη	S1: την αύξηση του ΑΕΠ διατηρώντας παράλληλα χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα;	++	++	>>	0	B	P	CU
	S2: την προώθηση των ΣΒΑ της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη;	++	++	>>	0	B	S	CU
Αλληλεξάρτηση	Την αλληλεξάρτηση των παραπάνω παραμέτρων;	+	+	>>	0	B	P	CU

PO4: Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- SO3.1: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία
- SO3.2: Διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και προώθηση της μετάβασης από τη θεσμική περίθαλψη στη βασιζόμενη στην οικογένεια - και την κοινότητα - περίθαλψη

Ο τομέας του τουρισμού συνδέεται με οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Η εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών στον τουριστικό τομέα και η ανάπτυξη του οικοτουρισμού θα στηρίξουν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέων πράσινων υποδομών. Θα αυξήσει πιθανώς

τον αριθμό των επισκεπτών στην επιλέξιμη περιοχή, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε σχετικά αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Πρόκειται για έμμεσες επιπτώσεις που μπορούν να αποφευχθούν ή να περιοριστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων. Ειδικά ο οικότουρισμός μπορεί να υποστηρίξει τη διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών με την υλοποίηση και υιοθέτηση εσόδων για αυτές τις περιοχές.

Το πρόγραμμα πρόκειται να ενισχύσει τον ρόλο του πολιτισμού και του τουρισμού με επίκεντρο τον αιφόρο τουρισμό, λαμβάνοντας υπόψη τις προηγμένες τεχνολογίες και τις δυνατότητες που προσφέρονται στο πλαίσιο της νέας πραγματικότητας μετά το ξέσπασμα της πανδημίας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι προτεινόμενες δράσεις θα στοχεύουν στην προώθηση βιώσιμων και θεματικών πολιτιστικών διαδρομών σε περιφερειακό αλλά και μακροπεριφερειακό επίπεδο με περαιτέρω διανομή των τουριστικών ροών. Η υλοποίηση αυτών των στόχων ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, αφήνοντας έναν ισχυρό θετικό αντίκτυπο σε αυτή την παράμετρο.

Η προώθηση του βιώσιμου τουρισμού και της κοινωνικής καινοτομίας στους τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς επιτυγχάνεται με δράσεις στήριξης νέων και ανέργων, με στόχο την απόκτηση δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων στον τομέα της τουριστικής αγοράς και του πολιτιστικού τουρισμού, ως ένα από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα τμήματα του τουρισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, το εργατικό δυναμικό που απασχολείται στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού θα πρέπει να διαθέτει τις απαραίτητες ικανότητες και ενισχυμένες δεξιότητες. Αυτό θα έχει θετικό αντίκτυπο στον πληθυσμό όσον αφορά την εκπαίδευση και τη βελτίωση των δεξιοτήτων. Επιπλέον, οι δράσεις αυτές θα οδηγήσουν και στην προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών χώρων- μνημείων.

Το πρόγραμμα πρόκειται να υποστηρίξει κοινές συνέργειες για την ενίσχυση του τομέα της υγείας και των υπηρεσιών προκειμένου να διασφαλιστεί καλύτερη πρόσβαση σε τέτοια συστήματα στην περιοχή του προγράμματος. Το στρατηγική του Προγράμματος προωθεί τη χρήση τεχνολογίας που θα επιτρέψει την παροχή καλύτερων και οικονομικά προσιτών υπηρεσιών υγείας, κυρίως σε επίπεδο πρόληψης και παρακολούθησης. Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ και στα συστήματα υγείας, τα οποία υστερούν όσον αφορά την εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών, θα έχει θετικό και μεγάλης κλίμακας αντίκτυπο στη δημόσια υγεία. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα θα υποστηρίξει την αύξηση του αριθμού των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (π.χ. νοσοκομεία, δημοτικά σχολεία και σιδηροδρομικοί σταθμοί) που βρίσκονται σε μειονεκτικές περιοχές. Με αυτόν τον τρόπο, θα προωθηθεί η μετάβαση σε μια πιο κοινωνική και συμπεριληπτική περιοχή Προγράμματος και το πρόγραμμα θα έχει θετικές επιπτώσεις στον τομέα των υποδομών ενισχύοντας τον δημόσιο χαρακτήρα και την πρόσβαση στα δημόσια αγαθά.

Πίνακας 7-5: Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σ.Π.04

Εκτίμηση επιπτώσεων του ΕΣ 3.1 και ΕΣ 3.2									
Περιβαλλοντική παράμετρος	Περιβαλλοντικός Στόχος-Ερώτημα	Πιθ.	Κλίμ.	Διάρ.	Αντιστ. ρ.	Δ.Δ.	ΑΛΛ/χία	ΑΛΛ/ση	Αναμένεται η εφαρμογή του ΕΣ να επηρεάσει:
Βιοποικιλότητα -	B1: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των προστατευόμενων περιοχών;	+	-/+	>	+	B	S	n-l	

χλωρίδα-πανίδα	B2: τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων και των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας;	+	-/+	>	+	B	S	n-l
	B3: την έκταση και τη συνοχή (εσωτερική) των δασικών οικοσυστημάτων;	+	-/+	>	+	B	S	n-l

	B4: τη διατήρηση της φυλετικής ή γενετικής ποικιλότητας, τον πλούτο και τη σύνθεση των πληθυσμών των ειδών της άγριας ζωής;	+	-/+	>	+	B	S	n-l
Πληθυσμός-δημόσια υγεία	P1: τα δημογραφικά στοιχεία του πληθυσμού;	+	+	>>	0	L	S	SY
	P2: την απασχόληση του πληθυσμού;	+	++	>>	0	B	S	SY
	P3: το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού;	+	++	>>	0	B	S	SY
	P4: το επίπεδο των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και την προστασία της δημόσιας υγείας;	++	++	>>	0	B	P	SY
	P5: την έκθεση των ατόμων σε νέες ή αυξημένες πηγές ρύπων, ακτινοβολιών ή άλλων ουσιών ή ενέργειας που μπορεί να είναι επιβλαβείς για τον άνθρωπο;	0	0	0	0	0	0	0
Έδαφος	G1: τη σταθερότητα και τη γεωμορφολογία του εδάφους;	0	0	0	0	0	0	0
	G2: την ποιότητα του εδάφους έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα;	+	++	>>	0	L	S	n-l
	G3: την αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων και τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις;	+	++	>>	0	L	S	n-l
Νερό	W1: την υδρομορφολογία των εσωτερικών και των παράκτιων υδάτων;	+	+	>	0	L	S	n-l
	W2: την αποδοτικότητα των υδάτινων πόρων;	+	+	>>	0	B	S	CU
	W3: την ποιότητα των υδάτων έναντι της ρύπανσης από τα απόβλητα και τα λύματα;	+	+	>>	0	B	S	CU
Αέρας, Κλίμα και κλιματική αλλαγή	AC1: την ποιότητα του αέρα;	+	-/+	>	+	L	S	n-l
	AC2: την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή;	+	+	>>	0	B	S	CU
	AC3: τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και την αύξηση της απορρόφησης εκπομπών CO ₂ ;	+	+	>>	0	B	S	CU
	AC4: την επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση;	+	+	>>	0	L	S	CU

70

Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία- Υποδομές	M1: την αξία της γης, τον δημόσιο χαρακτήρα και την πρόσβαση σε δημόσια αγαθά;	+	++	>>	0	L	S	CU
	M2: την ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη (διατήρηση πληθυσμού και εισοδήματος) και τις σχέσεις πόλης - υπαίθρου;	++	++	>>	0	L	S	CU
	M3: την υποδομή;	++	++	>>	0	L	P	CU

Πολιτιστική κληρονομιά	H1: την προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών χώρων – μνημείων;	++	++	>>	0	B	P	n-l
Τοπίο	L1: τον υπάρχοντα χαρακτήρα του τοπίου;	+	-/+	>	+	L	S	n-l
	L2: τη βελτίωση της ποιότητας του φυσικού τοπίου;	+	+	>	0	L	S	n-l
	L3: τις δεσμεύσεις για την προστασία της παράκτιας ζώνης;	+	+	>	0	L	S	n-l
Θόρυβος	N1: τα επίπεδα θορύβου;	0	0	0	0	0	0	0
	N2: την προστασία του κόσμου από την ηχορύπανση;	+	+	>>	0	L	S	n-l
Αειφορική ανάπτυξη	S1: την αύξηση του ΑΕΠ διατηρώντας παράλληλα χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα;	++	++	>>	0	B	P	CU
	S2: την προώθηση των ΣΒΑ της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη;	++	++	>>	0	B	P	CU
Αλληλεξάρτηση	Την αλληλεξάρτηση των παραπάνω παραμέτρων;	+	+	>>	0	B	P	CU

Για την προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής, τα έργα στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027, τα οποία παρατίθενται στο Παράρτημα Ι (ή Παράρτημα ΙΙ) της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ (Οδηγία ΕΠΕ) υπόκεινται σε εκτίμηση επιπτώσεων σύμφωνα με τα άρθρα 5-10 της προαναφερθείσας οδηγίας. Οι επιπτώσεις ενός τέτοιου έργου στο περιβάλλον θα πρέπει να αξιολογηθούν προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ανησυχίες για την προστασία της ανθρώπινης υγείας, για τη συμβολή μέσω ενός καλύτερου περιβάλλοντος στην ποιότητα ζωής, για τη διασφάλιση της διατήρησης της ποικιλότητας των ειδών, για τη διατήρηση της αναπαραγωγικής ικανότητας του οικοσυστήματος ως βασικής πηγής ζωής και για την επίτευξη των στόχων για το κλίμα της Συμφωνίας του Παρισιού, τόσο στον τομέα του μετριασμού όσο και της προσαρμογής. Για τέτοιου είδους έργα, απαιτείται η διενέργεια μιας Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (που παρέχεται από τον κύριο του έργου) και η αρμόδια αρχή ή αρχές στην Ελλάδα και την Αλβανία θα υιοθετήσουν για τέτοια έργα όλα τα κατάλληλα και απαραίτητα μέτρα σε εθνικό ή/και διασυνοριακό επίπεδο προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή της αρχής της πρόληψης και της προφύλαξης.

8 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

8.1 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Η πρόληψη, η μείωση και ο μετριασμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Προγράμματος πραγματοποιείται μέσω δύο βασικών μηχανισμών: α) της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων όπως ισχύει και β) της δημιουργίας ειδικών διατάξεων ή/και προϋποθέσεων που θα εφαρμοστούν κατά την υλοποίηση του προγράμματος και θα ενσωματωθούν στις διαδικασίες διαχείρισης (εγκρίσεις έργων κ.λπ.).

α) Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων.

Οι επιπτώσεις κάθε έργου ελέγχονται από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης όπως ισχύει στο ευρωπαϊκό κεκτημένο και εξειδικεύεται στις διαδικασίες υλοποίησης του θεσμικού πλαισίου των δύο χωρών. Η έγκριση ενός έργου στο πρόγραμμα δεν τροποποιεί τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με την Περιβαλλοντική Άδεια, βάσει της οποίας επιβάλλονται συγκεκριμένοι όροι και προϋποθέσεις υλοποίησής του. Οι σχετικές Εκθέσεις της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) θα πρέπει (ενδεικτικά) να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα θέματα:

- Συμμόρφωση με τις ειδικές οριακές τιμές εκπομπών ρυπογόνων φορτίων και συγκεντρώσεων για τον αέρα, το νερό και το έδαφος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
- Συμμόρφωση με τις συγκεκριμένες οριακές τιμές θορύβου.
- Συμμόρφωση με τον εθνικό ή περιφερειακό σχεδιασμό για το περιβάλλον, όπως το σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων, τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής της ΟΠΥ κ.λπ.
- Η καταλληλότητα χωροθέτησης σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια χρήσεων γης και τους περιορισμούς δόμησης.
- Συμμόρφωση με όλα τα απαραίτητα μέτρα που προβλέπονται από τη νομοθεσία σε σχέση με την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης προστατευόμενων περιοχών, θαλασσών και δασών.
- Τα έργα που βρίσκονται σε περιοχές που περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000 (ως SCI ή SPA), θα πρέπει να συμμορφώνονται με το άρθρο 6.3 της Οδηγίας για τους οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ, σύμφωνα με το οποίο: *«Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του».*

β) Ειδικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

- Κατά τη διαδικασία επιλογής του έργου, θα ήταν επιθυμητό να δοθεί προτεραιότητα σε προτάσεις που χρηματοδοτούν επιχειρήσεις (καινοτομία - επιχειρηματικότητα - ανταγωνιστικότητα) και που περιλαμβάνουν (επιπλέον των υποχρεωτικών κανόνων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας) επενδύσεις σε «πράσινες υποδομές και τεχνολογίες» (π.χ. χρήση γεωθερμικής ενέργειας κ.λπ.), βιοκλιματικές αρχές ή/και προώθηση της μείωσης και της επαναχρησιμοποίησης των υλικών (σύμφωνα με την ιεράρχηση της διαχείρισης των απορριμμάτων).
- Στη διαδικασία προσδιορισμού και επιλογής συστάδων (clusters), θα πρέπει να λαμβάνεται

υπόψη ότι περιλαμβάνονται επιχειρήσεις που διαχειρίζονται προϊόντα ή απόβλητα, τα οποία παράγονται σε όλη την αλυσίδα αξίας.

- Οι δράσεις τουριστικής ανάπτυξης ή ενίσχυσης των φυσικών πόρων εντός των περιοχών Natura 2000 θα πρέπει να συνάδουν με τις περιοχές του σχεδίου διαχείρισης. Σε περιπτώσεις που τα έργα είναι καταχωρημένα σε περιοχές με Φορέα Διαχείρισης, απαιτείται η γνωμοδότησή του. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τεκμηριωθεί ότι η αύξηση των επισκέψεων στα προστατευόμενα οικοσυστήματα για τουριστικούς ή άλλους σκοπούς δεν έχει αντίκτυπο στην κατάσταση διατήρησης.
- Πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για τεχνικά έργα που υλοποιούνται εντός της παράκτιας θαλάσσιας περιοχής και ενδέχεται να προκαλέσουν είτε ρύπανση της ποιότητας του νερού είτε διαταραχή του βενθικού υποστρώματος. Τέτοια μέτρα θα πρέπει να αποτρέπουν και να μειώνουν την πιθανή ρύπανση των υδάτων και των ιζημάτων.

Πιο συγκεκριμένα, τα ανωτέρω μέτρα αντιμετώπισης θα πρέπει να αντιμετωπίζουν όλες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους που ενδέχεται να επηρεαστούν από τα έργα του Προγράμματος, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του κεφαλαίου 7.

Πίνακας 8-1 Προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

1	Βιοποικιλότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση διαδικασιών ΜΠΕ για αποφυγή βλάβης σε φυσικές περιοχές, NATURA 2000 και ενδιαιτήματα • Ενσωμάτωση κριτηρίων προστασίας της βιοποικιλότητας στη διαδικασία επιλογής προτάσεων για ένταξη στο Πρόγραμμα INTERREG Ελλάδα- Αλβανία 2021-2027 (π.χ. φύτευση ιθαγενών ειδών, δράσεις για την προώθηση του περιβάλλοντος, περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση, πληροφοριακό υλικό για προστατευόμενα είδη) • Παροχή συμβουλών σε ενδιαφερόμενα μέρη για τη βελτίωση των προτάσεών τους όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας • Ενσωμάτωση κριτηρίων οικολογικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικής διαχείρισης και βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων στην επιλογή προτάσεων για ένταξη στο Πρόγραμμα INTERREG Ελλάδα-Αλβανία (π.χ. βιοκλιματικός σχεδιασμός, εφαρμογή Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, επαναχρησιμοποίηση εξορυχθέντος υλικού, εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας και νερού) • Παροχή συμβουλών στα ενδιαφερόμενα μέρη για την επίτευξη των παραπάνω στόχων
2	Πληθυσμός-Υγεία	<ul style="list-style-type: none"> • μείωση των εκπομπών και της διασποράς σκόνης κατά την κατασκευή • προώθηση έργων που ενισχύουν τη σωματική δραστηριότητα (αθλήματα, ποδηλασία, τρέξιμο, περπάτημα)
3	Έδαφος	<ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών, πρακτικών μείωσης των απορριμμάτων και αποφυγής διάθεσης τοξικών αποβλήτων, ελαιωδών ουσιών ή αλάτων στο έδαφος. • Προώθηση της επιχειρηματικότητας για την εισαγωγή καινοτομίας στη διαχείριση στερεών αποβλήτων για την ανάπτυξη έρευνας και ανάπτυξης και εξειδικευμένων υπηρεσιών στον κλάδο • Μέτρα για την προστασία των εδαφών από την ερημοποίηση • Επαναχρησιμοποίηση εδαφών εκσκαφής για επίχωση

4	Νερό	<ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών, πρακτικών μείωσης των λυμάτων και αποφυγής διάθεσης απορριμμάτων στο υδάτινο περιβάλλον. • Ενθάρρυνση της εισαγωγής τεχνολογιών για επαναχρησιμοποίηση και εξοικονόμηση νερού • Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης και προστασίας των υδάτινων πόρων
---	------	--

5	Αέρας, Κλίμα και κλιματική αλλαγή	<ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών, αντικατάσταση με καθαρότερα καύσιμα, εγκατάσταση φίλτρων ρύπανσης κ.λπ. • Ενθάρρυνση της χρήσης ΑΠΕ • Ενθάρρυνση της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς • Κριτήρια ένταξης για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση της παραγωγής αερίων θερμοκηπίου στη διαδικασία επιλογής προτάσεων για ένταξη στο Πρόγραμμα INTERREG Ελλάδα- Αλβανία 2021-2027 (π.χ. ΑΠΕ, χρήση ή αντικατάσταση εξοπλισμού με συσκευές εξοικονόμησης ενέργειας, δράσεις ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης του κοινού και των επιχειρήσεων σε θέματα κλιματικής αλλαγής) • Παροχή συμβουλών στα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά την επίτευξη των παραπάνω στόχων και την ανάγκη μείωσης του όγκου κυκλοφορίας σε σχέση με την κίνηση του εργατικού δυναμικού, των πρώτων υλών και των προϊόντων
6	Υποδομή- Περιουσιακά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση της χρήσης εργαζομένων του τοπικού πληθυσμού στη φάση της κατασκευής
7	Πολιτιστική κληρονομιά	<ul style="list-style-type: none"> • Αποφυγή εγκατάστασης ενοχλητικών δραστηριοτήτων εντός περιοχών ή διαμέσου περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος • Χρήση λειτουργιών που παρέχουν δράσεις για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα για την ανάδειξη και προστασία μνημείων και χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος • Λήψη μέτρων ώστε η βελτιωμένη προσβασιμότητα σε μνημεία και χώρους πολιτιστικών εκδηλώσεων να μην έχει αρνητικό αντίκτυπο στο πολιτιστικό περιβάλλον
8	Τοπίο	<ul style="list-style-type: none"> • Το πρόγραμμα INTERREG Ελλάδα-Αλβανία θα πρέπει να εισάγει κριτήρια επιλογής προτάσεων για ίδρυση επιχειρήσεων σε θεσμοθετημένες ή υποβαθμισμένες περιοχές, προστασία αγροτικού και αστικού τοπίου και ανάπτυξη πράσινων υποδομών (π.χ. εγκατάσταση φυτών σε βιομηχανικά ή επιχειρηματικά πάρκα, ανάπλαση ή δημιουργία χώρων πρασίνου, χρήση καθαρών τεχνολογιών, χρήση τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας και νερού, διαχείριση αποβλήτων και λυμάτων) • Παροχή συμβουλών σε ενδιαφερόμενα μέρη για την προστασία του τοπίου από την υποβάθμιση
9	Θόρυβος	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση τεχνικών μείωσης θορύβου κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας
10	Αειφορική ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση έργων που συνδυάζουν την ανάπτυξη με φιλικά προς το περιβάλλον χαρακτηριστικά

8.2 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Το Σύστημα Παρακολούθησης περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς περιβαλλοντικούς δείκτες ανά περιβαλλοντική παράμετρο (π.χ. βιοποικιλότητα, ποιότητα αέρα και κλιματική αλλαγή, έδαφος, νερό, τοπίο και πολιτισμός κ.λπ.) και προσδιορίζει τις αρχές που διενεργούν την παρακολούθηση καθώς και τη συχνότητα της παρακολούθησης.

Η συλλογή δεδομένων προτείνεται να βασίζεται σε δύο πηγές: **(α)** πρωτογενή δεδομένα από τη μέτρηση των περιβαλλοντικών παραμέτρων και **(β)** αξιολόγηση των περιβαλλοντικών δεικτών.

Στη διαδικασία εύρεσης δεδομένων μέσω μετρήσεων, είναι δυνατή η συμμετοχή των Περιφερειακών Αρχών (Περιφέρειες), αλλά και των Κρατικών Αρχών (π.χ. Υπουργείο Περιβάλλοντος), των Τοπικών Αρχών, των επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (π.χ. ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων). Η μέτρηση περιβαλλοντικών δεικτών είναι πολύπλοκη διαδικασία, είτε πρόκειται για τακτική είτε, ακόμη περισσότερο, για συνεχή διαδικασία.

Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις θα πρέπει να έχουν βασικό ρόλο όσον αφορά τη διαχείριση και τη διάδοση δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, τα αντίστοιχα Τμήματα οφείλουν να σχεδιάζουν και να λειτουργούν ως κόμβος συλλογής, ανάλυσης και διάδοσης πληροφοριών. Ειδικότερα, ο ρόλος των Περιφερειακών Τμημάτων θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Συλλογή δεδομένων από μετρήσεις που πραγματοποιούνται από τις Περιφερειακές Υπηρεσίες, είτε σε μόνιμη είτε σε προσωρινή βάση.
- Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από περιφερειακές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (π.χ. ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης, Δημόσιες Επιχειρήσεις Ηλεκτρισμού, Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών).
- Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τη δημόσια διοίκηση (π.χ. Εθνικό Σύστημα Παρακολούθησης για την ποιότητα των επιφανειακών υδάτων κ.λπ.)
- Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από επιστημονικούς και άλλους φορείς.
- Ανάλυση και σύνθεση δεδομένων για την εξαγωγή συμπερασμάτων για την περιβαλλοντική κατάσταση στην Περιφέρεια.
- Αποθήκευση δεδομένων και ανάπτυξη χρονοσειρών για την παρακολούθηση της περιβαλλοντικής κατάστασης με την πάροδο του χρόνου.
- Διάδοση δεδομένων μέσω κατάλληλων αναφορών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία ή/και περιφερειακές αποφάσεις. Αυτές οι εκθέσεις αποσκοπούν **(α)** στο να ανταποκριθούν στις σχετικές απαιτήσεις της νομοθεσίας, **(β)** στο να ενημερώσουν όσους συμμετέχουν στη διαδικασία σχεδιασμού και παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος INTERREG Ελλάδα-Αλβανία 2021 - 2027 (υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων) και **(γ)** στο να ενημερώσουν το κοινό που επηρεάζεται από το πρόγραμμα.

Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η παρακολούθηση των επιπτώσεων του Προγράμματος INTERREG Ελλάδα-Αλβανία 2021 - 2027 θα πραγματοποιηθεί, όπου είναι δυνατόν, με τη χρήση δεδομένων που προέρχονται από:

- Το υφιστάμενο δίκτυο παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του Υπουργείου Περιβάλλοντος των δύο χωρών ή άλλων φορέων. Μερικά ενδεικτικά στοιχεία παρακολούθησης είναι:
 - Η ποιότητα ατμοσφαιρικής ρύπανσης
 - Η ποιότητα νερού (επιφανειακά, υπόγεια, παράκτια ύδατα κολύμβησης).
- Ξεχωριστές και ανεξάρτητες μελέτες για τον εντοπισμό των επιπτώσεων του συνολικού προγράμματος ή μέρους του.
- Εκθέσεις που παρέχονται από εργολάβους, είτε πρωτογενείς είτε βασισμένες σε στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ΜΠΕ των έργων που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα INTERREG Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027.

Οι περιβαλλοντικοί δείκτες για κάθε περιβαλλοντική παράμετρο, ο φορέας παρακολούθησης και η συχνότητα παρακολούθησης παρέχονται στον επόμενο πίνακα. Όλες οι τιμές των δεικτών θα πρέπει να μετρώνται ή να εκτιμώνται **πριν από το έργο** που περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα - **κατά την κατασκευή** (εάν το έργο έχει κατασκευαστική φάση) - **κατά τη λειτουργία** (ή την υλοποίηση).

Πίνακας 8-2 Δείκτες Παρακολούθησης

Αρ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
01	Βιοποικιλότητα - χλωρίδα-πανίδα	<ul style="list-style-type: none"> ικανοποιητική κατάσταση των οικοτόπων στην περιοχή ενός έργου ικανοποιητική κατάσταση πληθυσμού σημαντικών ειδών στην περιοχή ενός έργου Περιοχή που καλύπτεται από δάση 	<ul style="list-style-type: none"> Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών Αρμόδιες Διευθύνσεις Περιφερειών 	Σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης (εάν υπάρχει) Ετησίως
02	Πληθυσμός-Υγεία	<ul style="list-style-type: none"> Χρόνια προσδόκιμο υγιούς ζωής Αριθμός εργατικών ατυχημάτων Ποσοστό ανθρώπων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας 	<ul style="list-style-type: none"> Αρμόδιες Διευθύνσεις Περιφερειών 	Ετησίως
03	Έδαφος	<ul style="list-style-type: none"> Ποσοστό υποβαθμισμένης γης Ποσότητες απορριμμάτων που διατίθενται σε ΧΥΤΑ Ανάπτυξη της κατά κεφαλήν και συνολικής παραγωγής απορριμμάτων ανακύκλωση (χαρτί, γυαλί, BMW14, αλουμίνιο) 	<ul style="list-style-type: none"> Αρμόδιες Διευθύνσεις Περιφερειών Φορείς Διαχείρισης ΧΥΤΑ 	Ετησίως
	Νερό	<ul style="list-style-type: none"> Ποιότητα επιφανειακών υδάτων (N, P, BOD5, COD, SS, TDS, αγωγιμότητα, κολοβακτηρίδια κοπράνων) Ποιότητα υπόγειων υδάτων (νιτρικά, φωσφορικά, αγωγιμότητα, βερέα μέταλλα) Ποιότητα υδάτων κολύμβησης (κολοβακτηρίδια κοπράνων, διαφάνεια) Ποσοστό ανακύκλωσης ή επαναχρησιμοποίησης νερού 	<ul style="list-style-type: none"> Αρμόδιες Διευθύνσεις Περιφερειών Φορείς Διαχείρισης ΜΕΛ Υπουργείο Περιβάλλοντος 	Δειγματοληψίες και μετρήσεις σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς όρους κάθε ΜΕΛ. Εθνικό Σύστημα Παρακολούθησης Ποιότητας Επιφανειακών Υδάτων για την Ελλάδα Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ποιότητας των Υδάτων Κολύμβησης στις παραλίες για της Ελλάδας
05	Αέρας Κλιματικοί παράγοντες	<ul style="list-style-type: none"> Ημέρες υπέρβασης των ορίων ποιότητας του αέρα (CO, SOx, NOx, PM10) Εκπομπές ανά πηγή Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου Ανάπτυξη ενεργειακής ζήτησης Ποσοστό ΑΠΕ (%) Εξέλιξη του αριθμού των επιβατικών οχημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργείο Περιβάλλοντος Αρμόδιες Διευθύνσεις Περιφερειών 	Ετησίως
06	Πολιτιστική κληρονομιά (συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς) - Τοπίο	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός διατηρητέων κτιρίων που έχουν αποκατασταθεί Αριθμός επισκεπτών Αστικό πράσινο ανά κάτοικο 	<ul style="list-style-type: none"> Αρμόδιες Διευθύνσεις Περιφερειών 	Ετησίως

8.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΣΠΕ

Οι παραπάνω βασικές ρυθμίσεις παρέχουν ένα επαρκές πλαίσιο για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Προγράμματος προκειμένου να εντοπιστούν σε πρώιμο στάδιο απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι δυνατή η υιοθέτηση κατάλληλων διορθωτικών μέτρων. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του άρθρου 10 της Οδηγίας ΣΠΕ. Δεν προτείνεται περαιτέρω σύστημα παρακολούθησης προκειμένου να αποφευχθούν πιθανές αλληλεπικαλύψεις στην παρακολούθηση.

9 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 107017 της Ελληνικής Νομοθεσίας απαιτείται η έκδοση κανονιστικής πράξης για την περιβαλλοντική έγκριση του Προγράμματος.

Αυτή η πράξη θα περιέχει όλα τα μέτρα και τις δραστηριότητες παρακολούθησης που περιγράφονται στο κεφάλαιο 8.

10 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΠΕ

Κατά την προετοιμασία της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) του ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ INTERREG Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 συντάκτες της παρούσας έκθεσης αντιμετώπισαν τις ακόλουθες σημαντικές δυσκολίες:

- το εξαιρετικά σύντομο χρονοδιάγραμμα σε σχέση με την απαιτούμενη εξαιρετικά λεπτομερή, πολυεπίπεδη και σε βάθος ανάλυση του στρατηγικού σχεδιασμού σε μια διασυνοριακή περιοχή και των διαφορετικών πολιτισμών, γλωσσών και ανάπτυξης, περιβαλλοντικών πολιτικών και νομοθεσίας κ.λπ.
- τα διαφορετικά επίπεδα ψηφιακής σύγκλισης και εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μεταξύ των δύο χωρών που δυσκόλεψαν την άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή περιβαλλοντικών πολιτικών και νομοθεσίας.

Ωστόσο, η μελέτη επικεντρώθηκε σε ζητήματα που θεωρήθηκε ότι έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον της επιλέξιμης διασυνοριακής περιοχής και τα οποία αναλύθηκαν χρησιμοποιώντας τις καταλληλότερες μεθοδολογίες και συγκριτικούς πίνακες. Επομένως, όλες οι δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν τελικά επαρκώς και ικανοποιητικά από τους συντάκτες της παρούσας μελέτης και σύμφωνα με τη Νομοθεσία.

11 ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ

Αυτό το κεφάλαιο αναφέρεται στις κύριες μελέτες και έρευνες που θα πρέπει να εκπονηθούν πριν από την έγκριση των έργων και των δράσεων που περιγράφονται στο Πρόγραμμα INTERREG Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027. Στο πλαίσιο αυτό, οι ακόλουθες μελέτες αναγνωρίζονται όχι ως προαπαιτούμενο για την εφαρμογή του προγράμματος αλλά ως υποστηρικτικές του γενικού πλαισίου προστασίας του περιβάλλοντος και ως περιβαλλοντικές μελέτες υψηλής προτεραιότητας για τον καθορισμό περιβαλλοντικής απογραφής βάσης. Ωστόσο, για μερικά έργα του Προγράμματος (όπως αυτά που περιλαμβάνουν κατασκευές, π.χ. έργα υποδομής) μπορεί να είναι υποχρεωτική η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ):

- Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες για όλες τις τοποθεσίες NATURA και άλλες περιοχές υπό εθνικό καθεστώς προστασίας και δημιουργία κατάλληλων πέντε - ετήσια σχέδια διαχείρισης.
- Οικολογικές Μελέτες για έργα σε περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο NATURA και σε άλλες προστατευόμενες περιοχές.
- Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για όλα τα έργα υποδομής στη διασυνοριακή περιοχή συνεργασίας που ενδέχεται να προηγηθούν ή να ακολουθήσουν τα ήπια μέτρα που προτείνει το Πρόγραμμα.
- Επιλογή και αξιολόγηση περιβαλλοντικών δεικτών για τη δημιουργία βασικής περιβαλλοντικής βάσης δεδομένων που θα επέτρεπε τη συγκριτική αξιολόγηση και την εκ των υστέρων αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος σε συγκεκριμένους τομείς όπως η διαχείριση των υδάτων, η κατάσταση διατήρησης της βιοποικιλότητας κ.λπ.
- γεωτεχνικές μελέτες και έρευνες
- έρευνες χαρτογράφησης του ατμοσφαιρικού και του μετεωρολογικού περιβάλλοντος
- μελέτες επιπέδου θορύβου
- συστηματική καταγραφή προστατευόμενων ειδών ενδιαιτημάτων χλωρίδας και πανίδας (οικολογικές βασικές μελέτες) ειδικά εάν η περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται ως υψηλού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (τόποι που περιλαμβάνονται στους Καταλόγους NATURA 2000, CORINE, Συνθήκη Ramsar, SPA, Εθνικό Δάσος κ.λπ.).

12 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ

Αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί μετά τη φάση της διαβούλευσης με το δημόσιο και τις υπηρεσίες.

13 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

13.1 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. The Agenda 2030 of UN and the 17 Sustainable Development Goals (SDGs)
(<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>)
2. UN Convention on Biological Diversity and its protocols
(<https://www.un.org/ldcportal/convention-on-biological-diversity-cbd/>)
3. United Nations Framework Convention on Climate Change – The Paris Agreement
(<https://unfccc.int/>)
4. European Green Deal
(<https://www.eea.europa.eu/policy-documents/com-2019-640-final>)
5. EU Biodiversity Strategy for 2030
(<https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030>)
6. European Climate Law
(<https://ec.europa.eu/clima/eu-action/european-green-deal/european-climate-law>)
7. EU Strategy on Adaptation to Climate Change
(https://ec.europa.eu/clima/eu-action/adaptation-climate-change/eu-adaptation-strategy_en)
8. COM(2013) 169: Green Paper. A framework for climate and energy policies 2030.
9. COM (2011) 244 final. Our life insurance, our natural capital: an EU biodiversity strategy to 2020
10. COM (2020) 652 final. Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council on a General Union Environment Action Programme to 2030.
11. Commission Communication entitled “Thematic Strategy for Soil Protection” (COM (2006) 231).
12. Natura 2000 network.
(<https://geodata.gov.gr/dataset/to-diktuo-natura2000-kai-prostateuomenes-periokhes>).
13. Maritime Strategy for the Adriatic and Ionian Seas (COM(2012) 713
14. Integrated Coastal Zone Management (ICZM)
15. Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean (2008).
16. Greece’s National Energy and Climate Plan (FEK 4893/B/31.12.2019).
(https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/el_final_necp_main_el.pdf)
17. Greece’s National Strategy for adaptation to Climate Change (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Klimatiki%20Allagi/Prosarmogi/20160406_ESPKA_teliko.pdf)
18. ELSTAT, 2019. Estimated population and Migration Flows, 31 December 2019
(<https://www.statistics.gr/documents/20181/79d452ad-8f9ec6eb-9f0e-82916e714866>).
19. Greece’s National Action Plan for Circular Economy
20. Greece’s National Waste Management Plan

21. Greece's National Waste Prevention Plan
22. Official Journal of the European Union (2011), COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 11 July 2011 concerning a site information format for Natura 2000 sites.
23. 'Clean Energy for EU Islands' launched in Malta (2017), [https://ec.europa.eu/en 'Clean Energy for EU Islands' launched in Malta | Energy \(europa.eu\).](https://ec.europa.eu/en 'Clean Energy for EU Islands' launched in Malta | Energy (europa.eu).)
24. Clean Energy for EU Islands (2019), (<https://euislands.eu/>
25. Official Journal of the European Union, Directive 2008/50/ec on ambient air quality and cleaner air for Europe.(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0050&from=el>)
26. Just Transition Development Plan of lignite areas, (https://www.sdam.gr/sites/default/files/consultation/Master_Plan_Public_Consultation_ENG.pdf)

13.2 ΧΑΡΤΕΣ

1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
2. ΚΑΛΥΨΗ ΓΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CORINE
3. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

